

FACULTEIT

RECHTSGELEERDHEID

De aanpak van criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen. Een casestudy van de politiële en gerechtelijke aanpak in het gerechtelijk arrondissement Gent

Masterproef neergelegd tot het behalen van
de graad van Master in de criminologische wetenschappen
door

Dewulf Andy

Studentennummer 20027701

Academiejaar 2009-2010

Promotor:
Prof. Dr. Paul Ponsaers

Commissarissen:
Dr. Antoinette Verhage
Lic. Alexandra De Moor

Trefwoorden

Zigeuners

Politie

Recherche

Openbaar Ministerie

Criminaliteitsbestrijding

Woord vooraf

Deze masterproef kwam tot stand in het kader van het behalen van de graad van Master in de Criminologische Wetenschappen.

Ik wil een dankwoord betuigen aan iedereen die mij hielp om mijn masterproef te voltooien.

Een speciaal dankwoord aan Prof. Dr. Paul Ponsaers omdat hij mijn promotor wou zijn en mij bruikbare raad verschaft. Ik kon op elk moment bij hem terecht met allerlei vragen, waarop ik snel een antwoord kreeg zodat ik terug in de goede richting verder kon. Ik dank eveneens mijn commissarissen omdat ze mijn scriptie willen lezen.

Verder richt ik een woord van dank aan mijn echtgenote Kelly, op wiens onbevooroordeelde en niet aflatende steun ik tijdens het wordingsproces van deze masterproef en de opleiding in het algemeen heb kunnen rekenen.

Via deze weg dank ik eveneens de mensen waarvan ik door middel van interviews interessante informatie verkreeg. Dit zijn de Gentse parketmagistraten Katrien De Smet en Frederic Vroman. Binnen de Federale Gerechtelijke Politie Gent zijn dit Marc Vandenhove en Patrick Willocx en binnen de Lokale researchedienst van politiezone Gent wil ik hiervoor Marc De Wilde en Koen Goorman bedanken. Voor wat betreft politiezone Schelde-Leie is dit Luc Luyckx.

Andy Dewulf

17 mei 2010

INHOUDSTAFEL

Woord vooraf	I
Inhoudstafel	II
Lijst van gebruikte afkortingen.....	IX
Inleiding	1
 Hoofdstuk 1: Wettelijk instrumentarium.....	 5
1. Kadernota Integrale Veiligheid 2004 en Nationaal Veiligheidsplan 2004-2007	5
2. Actualisatie in 2007	6
3. Nationaal Veiligheidsplan 2008-2011	7
4. COL 1/2008	8
5. Begrippenkader definitie ‘rondtrekkende dadergroepen’	9
6. Strafwetboek	10
7. Zonale Veiligheidsplannen	12
 Hoofdstuk 2: Cultuur en leefgewoonten van zigeuners	 14
1. Geschiedenis van het zigeunervolk	14
1.1 Algemene beschrijving en cultuur.	15

1.2 Eerste migratiegolf: Manoesjen, Sinti, Rumungri	15
1.3 Tweede migratiegolf: Rom uit Walachije of Vlasiki Rom.....	16
1.4 Derde migratiegolf vanaf 1960: De Rom uit Oost-Europa.....	16
2. Wie zijn zij?.....	16
3. Taal	18
4. Levenswijze	19
5. Huwelijk	20
5.1 Huwelijk bij Rom zigeuners	20
5.2 Huwelijk bij de Manoesjen of Sinti	22
5.3 Relatie man-vrouw	22
5.4 Seksualiteit.....	23
6. Kinderen en opvoeding.....	23
7. Economische posities en prestaties.....	24
8. Religie.....	26
9. Onderwijs.....	27
10. Sociale controle en conflictregeling	28
10.1 Sociale controle	28
10.2 ‘Divano’ (Rom-term).....	29
10.3 ‘Kris’ (Rom-term).....	29
Hoofdstuk 3: De migratiegolven en criminele activiteiten.....	32
1. Inleiding.....	32

2. Indeling op basis van de migratiegolven.....	33
2.1 Groepen van de eerste en tweede migratiegolf.....	33
2.1.1 Groepen met uitvalsbasis in België	33
2.1.2 Groepen met uitvalsbasis in het buitenland.....	34
2.1.2.1 Frankrijk	34
2.1.2.1.1 De Manoesjen of Franse zigeuners.....	34
2.1.2.1.2 Calé.....	37
2.1.2.2 Nederland.....	37
2.1.2.2.1 Woonwagenbewoners.....	37
2.1.2.2.2 Sinti-zigeuners	38
2.1.2.3 Groot-Brittannië.....	38
2.2 Groepen van de derde migratiegolf: Oost-Europese Rom.....	39
2.2.1 Groepen met uitvalsbasis in België	39
2.2.1.1 Roemeense Roma	39
2.2.1.2 Ex-Joegoslavische Roma.....	40
2.2.1.3 Tsjechische en Slowaakse Roma.....	40
2.2.1.4 Kosovaarse Roma	41
2.2.1.5 Bulgaarse Roma.....	41
2.2.2 Groepen met uitvalsbasis in het buitenland.....	42
2.2.2.1 Poolse Roma	42
2.2.2.2 Roemeense Roma	42
2.2.2.3 Ex-Joegoslavische Roma.....	43

Hoofdstuk 4: Kwantitatieve en kwalitatieve bespreking van enkele misdrijfphenomenen..... 45

1. Problematiek van de kwantitatieve gegevens	45
2. Woninginbraak.	47
2.1 Definitie en bestraffing	48
2.2 Cijfers op nationaal niveau	49
2.3 Zigeunergroepen	49
3. Gauwdiefstal	52
3.1 Definitie en bestraffing	52
3.2 Cijfers op nationaal niveau	53
3.3 Zigeunergroepen	53

Hoofdstuk 5: Rondtrekkende dadergroep, contrastrategieën en criminele organisatie 56

1. Rondtrekkende dadergroep	56
2. Contrastrategieën	58
2.1 Gebruik van minderjarigen	59
2.2 Gebruik van aliassen en veranderen van uiterlijk.....	60
2.3 Zigeunertaal en verhoren	60
2.4 Communicatiemiddelen.....	61
2.5 Vervoer voor en na feiten	62

2.6 Grote flexibiliteit	63
2.7 Vertrouwenspersoon “Rom baro”	64
3. Criminele organisatie.....	64

Hoofdstuk 6: Politieële aanpak in het gerechtelijk arrondissement Gent.....69

1. Cijfers woninginbraak	69
2. Cijfers gauwdiefstal	71
3. Lokale researchedienst politiezone Gent	73
3.1 Algemene werking.....	73
3.2 COL 1/2008	75
3.3 Unit ‘Inbraken’	76
3.3.1 Omschrijving	76
3.3.2 Acties	77
3.3.3 Knelpunten.....	77
3.3.3.1 Misdrijfanalyse	78
3.3.3.2 Buurtonderzoek	78
3.3.3.3 Overleg	79
3.4 Unit ‘Gauwdiefstallen’	80
3.4.1 Omschrijving	80
3.4.2 Knelpunten.....	81
3.4.2.1 Misdrijfanalyse	81
3.4.2.2 Telefonie	81

3.4.2.3 Referentiemagistraat	82
4. Lokale researchedienst politiezone Schelde-Leie	82
4.1 Algemene werking.....	83
4.2 Ervaringen met criminele zigeunergroepen.....	83
4.3 Knelpunten.....	83
5. Federale Gerechtelijke Politie Gent.....	84
5.1 Algemene werking.....	84
5.2 COL 1/2008	85
5.3 Unit ‘Eigendommen’	86
5.4 Projectmanager ‘rondtrekkende dadergroepen’	87
5.5 Knelpunten.....	87
5.5.1 Kritische succesfactoren	87
5.5.2 Telefonie	88

Hoofdstuk 7: Gerechtelijke aanpak in het gerechtelijk arrondissement Gent

.....91

1. Referentiemagistraat ‘rondtrekkende dadergroepen’	91
2. Aanspreekpunt ‘minderjarige zigeuners’	92
2.1 Problematiek van de plaatsing.....	93
2.2 Achterhalen van ouders	95
2.3 Leeftijdsbepaling	96

2.4 Parketrichtlijnen, richtlijnen door de Hoven van Beroep en Omzendbrieven College Procureurs-Generaal	99
3. Federaal parket	99
Algemeen besluit	102

Literatuurlijst

Bijlagen

- I Kwalificaties 'zakkenrollerij' OIC politiezone Gent
- II Organigram politiezone Gent
- III Organigram Federale Gerechtelijke Politie Gent
- IV Interviews

Lijst van gebruikte afkortingen

AIK	Arrondissementeel Informatie Kruispunt
ANG	Algemene Nationale Gegevensbank
BIN	Buurt Informatie Netwerk
BIRD	Bandes Itinérantes – Rondtrekkende Dadergroepen
BOM	Bijzondere Opsporingsmethoden
DGJ	Algemene Directie Gerechtelijke Politie
DJB	Directie van de bestrijding van de criminaliteit tegen goederen
FGP	Federale Gerechtelijke Politie
GIPA	Gerichte Inbraken Patrouille
LRD	Lokale researchedienst
NVP	Nationaal Veiligheidsplan
ORO	Operationeel Recherche Overleg
POSA	Protectie Observatie Steun Aanhouding
RCCU	Regional Computer Crime Unit
ZVP	Zonaal Veiligheidsplan

Inleiding

Hetgeen mij heeft aangezet om de politieke en gerechtelijke aanpak van criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen onder de loep te nemen, is de **dubieuze aandacht die naar dit fenomeen uitgaat**.

Eenzijds stel ik vast dat sinds meerdere jaren de aanpak van de rondtrekkende dadergroepen absolute topprioriteit is voor politie en justitie. Via diverse wettelijke kanalen probeert men hierop de aandacht te vestigen. Via intens onderzoek en het inzetten van alle mogelijke middelen worden regelmatig dergelijke bendes opgerold en dit wordt uitvoerig belicht in de media. De media maakt echter ook regelmatig melding van zigeuners die door politiediensten gevat zijn voor het plegen van allerlei delicten. Dit blijkt ook uit gesprekken met sleutelfiguren binnen politie en justitie. De modale burger is zich zeker niet altijd bewust van het feit dat minderjarige zigeuners het ganse land doortrekken om gauwdiefstallen en/of woninginbraken te plegen. Deze burger gaat zich bij een inbreker geen kind van minder dan tien jaar voorstellen...

Ondanks de grote aandacht voor rondtrekkende dadergroepen, is de aandacht voor zigeunergroepen binnen deze categorie veel kleiner. Want het is volgens mij toch wel de bedoeling geweest om criminele zigeunergroepen binnen de definitie van rondtrekkende dadergroepen te categoriseren op basis van een aanpassing. Toch stel ik vast dat sprake is van een zekere ontkenning en stilzwijgen van deze problematiek. De daders van deze feiten zijn in veel gevallen minderjarig en worden in veel gevallen na de voorziene ambtsplichten door de politie terug vrijgelaten. Van de meerderjarigen ontbreekt elk spoor maar wordt hier wel het nodige werk van gemaakt om deze op te sporen? Wanneer ik de geregistreerde feiten gauwdiefstallen en woninginbraken bekijk, blijken deze niet gering te zijn. Is het mogelijk om te zien hoeveel zigeuners door politiediensten gevat worden voor dergelijke feiten en welke politiediensten voeren het onderzoek naar dergelijke criminaliteitsfenomenen?

Vanuit voorgaande vaststellingen wil ik een verklaring vinden **hoe het komt dat de politieke en gerechtelijke aanpak van criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen in de praktijk niet loopt zoals de theorie dit voorschrijft**. Om een verklaring te vinden, probeer ik in mijn uiteenzetting deze aanpak in al zijn facetten te vatten.

Met mijn studie heb ik de intentie om de lezer aan te zetten om dit fenomeen ernstig te nemen en niet te miskennen.

In het **eerste hoofdstuk** ga ik na welke wettelijke instrumenten er voorhanden zijn die het over de aanpak van criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen hebben. Deze wettelijke instrumenten zijn allerhande: Nationale en Zonale Veiligheidsplannen, omzendbrieven, het Strafwetboek, enz.

Na dit wettelijk kader sta ik in het **tweede hoofdstuk** stil bij de cultuur en leefgewoonten van het zigeunervolk. Er kan van dit volk een indeling gemaakt worden op basis van diverse migratiegolven. Ook aspecten zoals hun taal, hun visie op het huwelijk en onderwijs en de door hen gehanteerde vormen van sociale controle en conflictregeling komen aan bod.

In het **derde hoofdstuk** ga ik, aan de hand van de drie migratiegolven uit het tweede hoofdstuk, na welke groepen men terug kan vinden binnen de zigeunergemeenschap. Op basis van deze migratiegolven komen verschillende groepen aan bod en ik geef telkens aan met welke criminele activiteiten zij zich zoal bezig houden.

Het **vierde hoofdstuk** is meer specifiek dan de voorgaande hoofdstukken en hierin belicht ik twee specifieke misdrijven die ondermeer gepleegd worden door zigeunergroepen: woninginbraak en gauwdiefstal. Ik schets eerst de problematiek van de kwantitatieve gegevens hieromtrent en geef daarna per misdrijf een korte kwalitatieve bespreking.

Hoofdstuk vijf bekijkt in een eerste deel of bepaalde criminele zigeunergroepen als rondtrekkende dadergroepen kunnen worden aanzien. Daarna is het de bedoeling om te kijken of er voor wat betreft criminele zigeunergroepen een verband is tussen een rondtrekkende dadergroep en een criminele organisatie. In het tweede deel wordt namelijk geanalyseerd of criminele zigeunergroepen gebruik maken van contrastrategieën bij het plegen van misdrijven. Afsluitend wordt in het derde deel dan de link gelegd met het begrip ‘criminele organisatie’ en wordt ook hiervoor gekeken of criminele zigeunergroepen hiertoe kunnen behoren.

In **hoofdstuk zes** komt de politiële aanpak van de criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen in het gerechtelijk arrondissement Gent aan bod. Ik geef eerst cijfers van politiezone Gent en het gerechtelijk arrondissement Gent voor de misdrijven woninginbraak en gauwdiefstal. Daarna wordt de werking van de Lokale researchedienst Gent besproken, met zijn units ‘Inbraken’ en ‘Gauwdiefstallen’ die heel regelmatig in contact komen met zigeunergroepen. Naast de omschrijving van hun werking worden ook enkele knelpunten aangehaald. Na de grootste politiezone in het gerechtelijk arrondissement komt een kleinere zone aan bod, Schelde-Leie, die een researchedienst heeft die toch ervaring heeft met criminele zigeunergroepen. Na deze twee lokale politiezones, bespreek ik de Federale Gerechtelijke Politie Gent met zijn unit ‘Eigendommen’ en de projectmanager ‘rondtrekkende dadergroepen’. Ook hier komen enkele knelpunten aan bod.

In het **zevende en tevens laatste hoofdstuk** wordt de gerechtelijke aanpak van de criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen in het gerechtelijk arrondissement Gent besproken. In dit deel heb ik het over de referentiemagistraat ‘rondtrekkende dadergroepen’ en het aanspreekpunt voor misdrijven gepleegd door minderjarige zigeuners. Ook hier komen enkele pijnpunten aan bod en afsluitend wordt de rol van het federaal parket in deze problematiek bekeken.

Om de aanpak van criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen te vatten, baseer ik mij op diverse bronnen. Aan de hand van binnenlandse en buitenlandse wetenschappelijke literatuur kon ik mij een goed beeld vormen van de cultuur en leefgewoonten van zigeuners. Daarnaast

voerde ik verscheidene gesprekken met bevoorrechte personen. Dit waren zowel mensen vanuit de federale als lokale politie, alsook vanuit het Openbaar Ministerie. De informatie die vanuit deze bronnen werd vernomen, zal doorheen mijn uiteenzetting worden behandeld. De interviews zijn in bijlage opgenomen. Daarnaast bestuurd ik veel grijze informatie zoals interne politie- en parketnota's, studierapporten en criminaliteitsanalyses. Daarnaast werd van verscheidene juridische teksten en illustratief beeldmateriaal gebruik gemaakt. Binnen mijn scriptie wordt het fenomeen dus vanuit een samenvoeging van theorie en praktijkgerichte ervaring belicht.

Hoofdstuk 1: Wettelijk instrumentarium

Binnen dit hoofdstuk wordt een overzicht van wettelijke instrumenten gegeven die het belang aantonen van de aanpak van criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen. In een eerste deel komen de Kadernota Integrale Veiligheid 2004 en het Nationaal Veiligheidsplan (NVP) 2004-2007 aan bod. Er wordt een eerste definitie van ‘rondtrekkende dadergroepen’ gegeven, die zoals vermeld in het tweede deel werd geactualiseerd in 2007. Het NVP 2008-2011 wordt besproken in een derde deel en vervolgens wordt in het vierde deel kort stilgestaan bij de COL 1/2008. In een volgend deel volgt een analyse van het begrippenkader van de definitie ‘rondtrekkende dadergroepen’. Daarna worden enkele belangrijke artikels uit het Strafwetboek toegevoegd en afsluiten gebeurt met een deel rond het Zonaal Veiligheidsplan (ZVP).

1. Kadernota Integrale Veiligheid 2004 en Nationaal Veiligheidsplan 2004-2007

In de Kadernota Integrale Veiligheid van 30-31 maart 2004 en het NVP 2004-2007, werden de rondtrekkende dadergroepen reeds genoemd als een gevaar voor de veiligheid en werd bijgevolg bijzondere aandacht gevraagd voor eigendomsdelicten gepleegd door dit type daders.

Onder rondtrekkende dadergroep werd begrepen, “een vereniging van misdadigers die:

- seriematige woninginbraken, of inbraken in bedrijven en handelszaken, waaronder ramkraken, of ladingdiefstallen of diefstallen van identiteitsdocumenten in openbare diensten en administraties pleegt,
- waarvan de leden hoofdzakelijk afkomstig zijn uit de voormalige Oostbloklanden, en
- die opereren of aangestuurd worden vanuit de grote steden of het buitenland, en
- die een belangrijk aantal feiten op een groot gedeelte van het grondgebied plegen.”¹

¹ Nationaal Veiligheidsplan 2004-2007, goedgekeurd door de Ministerraad op 30 maart 2004, noot 18, 38.

Hieraan werd toegevoegd dat deze definitie niet uitsluit dat een rondtrekkende dadergroep subsidiair ook kan betrokken zijn bij andere feiten, zoals car- en homejackings en voertuigenzwendel.²

2. Actualisatie in 2007

In 2007 werd de beslissing genomen om de definitie van ‘rondtrekkende dadergroepen’ aan te passen. De nieuwe definitie, geformuleerd in de COL 1/2008, stelt dat onder rondtrekkende dadergroep wordt begrepen, “een vereniging van misdadigers:

- die systematisch woninginbraken, of inbraken in bedrijven en handelszaken, waaronder ramkraken, ladingdiefstallen, metaaldiefstallen of diefstal van werf(voer)tuigen pleegt;
- waarvan de leden hoofdzakelijk afkomstig zijn uit de voormalige Oostbloklanden of een **sedentaire dadergroep in België** uitmaken, en;
- opereren of aangestuurd worden vanuit het buitenland, of vanuit de grote agglomeraties in België, en;
- die een belangrijk aantal feiten op een groot gedeelte van het grondgebied plegen, en;
- waarbij mogelijks gebruik wordt gemaakt van **minderjarigen**.”³

Deze definitie sluit net als de omschrijving uit 2004 niet uit dat een rondtrekkende dadergroep subsidiair ook kan betrokken zijn bij andere feiten, zoals diefstal gewapenderhand, car- en homejackings, diefstal van waardevolle documenten, voertuigenzwendel en diefstal met list.

De toevoeging van de begrippen ‘sedentaire dadergroep in België’ en ‘gebruik van minderjarigen’ duidt er volgens mij op dat men de dadergroep ‘zigeuners’ in deze definitie wou implementeren. Men maakt echter geen gebruik van deze bewoording wat er volgens mij op wijst dat men deze etnische groep niet wil stigmatiseren.

² Kadernota Integrale Veiligheid 2004, goedgekeurd door de Ministerraad op 30 maart 2004, 21.

³ FOD Justitie, FOD Kanselarij van de Eerste Minister, FOD Binnenlandse Zaken, *De aanpak van rondtrekkende dadergroeperingen: een actualisatie*, Brussel, Drukkerij van de geïntegreerde politie, 2007, 14.

3. Nationaal Veiligheidsplan 2008-2011

In het NVP 2008-2011⁴ wordt deze wil tot aanpak verder bevestigd en zelfs benadrukt aangezien er gesteld wordt dat: “Zonder afbreuk te doen aan het principe van een geïntegreerde aanpak van de (prioritaire) fenomenen (...) zal de federale politie zich toeleggen op de prioritaire fenomenen die een georganiseerd karakter hebben en/of gepleegd worden door georganiseerde en/of rondtrekkende dadergroepen (...)”.

Deze afbakening van rondtrekkende criminaliteit is dus vrij ruim, hoewel het voornamelijk eigendomsdelicten betreft: “ (...) Voor de aanpak van woninginbraken, inbraken in handelszaken of bedrijven, waaronder de ramkraken, de ladingdiefstal, metaaldiefstal of de diefstal van werftuigen of werfvoertuigen richt de politie zich prioritair op de rondtrekkende dadergroepen.

In het gerechtelijke domein zal de politie een bijzondere inspanning leveren om die dadergroepen zo snel mogelijk te identificeren en de gerechtelijke overheid ervan te informeren met het oog op de gepaste maatregelen.

Deze inspanningen moeten evenwichtig worden gespreid tussen de regio waar deze dadergroepen zich ophouden en daar waar ze de feiten plegen. Een bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar het destabiliseren van de helingnetwerken in het land van herkomst.

Preventief concentreert de politie zich op vier domeinen: (1) gericht toezicht op die plaatsen waar rondtrekkende daders de feiten plegen, (2) via wijkwerking informatie verkrijgen over de schuiladressen waar deze daders zich ophouden, (3) gerichte grootschalige acties op de verkeersassen waarop rondtrekkende daders zich voortbewegen en (4) het ontwikkelen van netwerking tussen politie en slachtoffer (of groepen) om de kans op slachtofferschap te doen afnemen (bv. buurtinformatienetwerk, netwerken met zelfstandige ondernemers).

⁴ Nationaal Veiligheidsplan 2008-2011, goedgekeurd door de Ministerraad op 1 februari 2008, 18.

4. COL 1/2008

De COL 1/2008⁵ gaat specifiek om de aanpak van de eigendomsdelicten gepleegd door rondtrekkende dadergroepen. In deze omzendbrief worden de voornaamste basisprincipes vastgelegd van de repressieve aanpak van de rondtrekkende daders. Hierin worden zigeunergroepen niet genoemd maar zoals eerder vermeld kunnen bepaalde criminele zigeunergroepen wel onder deze definitie vallen. Deze omzendbrief kan dus ook toegepast worden op deze groep.

Deze omzendbrief is van toepassing op de diefstallen (reeksen) die op basis van onderzoeksmatige en/of ter plaatse gevonden aanwijzingen met een grote waarschijnlijkheid aan een rondtrekkende dadergroep kunnen worden toegeschreven. Eén van deze aanwijzingen houdt in dat er vastgesteld is dat minderjarigen worden ingezet voor het plegen van misdrijven.

In de omzendbrief wordt de politionele organisatie en taakverdeling uitgelegd bij de aanpak van het fenomeen van rondtrekkende dadergroepen. Zo dient binnen elke **lokale politiezone** een referentiepersoon ‘rondtrekkende daders’ aangeduid worden, die het fenomeen nauw opvolgt. Binnen elke **federale politie op het arrondissementeel niveau** (FGP) dient een projectmanager rond dit fenomeen te werken die als spilfiguur bestempeld wordt. Op het niveau van het **Arrondissementeel Informatie Kruispunt** (AIK) zal een fenomeenverantwoordelijke ‘rondtrekkende daders’ aangeduid worden en op het centrale niveau van de federale politie zal de **directie DGJ/DJB**⁶ instaan voor een driemaandelijke analyse van het fenomeen. Deze laatste dienst zorgt dus voor de nodige beeldvorming. Op het niveau van het **lokaal parket** is een referentiemagistraat ‘rondtrekkende daders’ actief en ook binnen het **federaal parket** is er een referentiemagistraat. Op die manier is er op horizontaal en verticaal niveau overleg en informatieverstrekking mogelijk.

De omzendbrief omschrijft ook de te volgen werkwijze en de uit te voeren onderzoeksverrichtingen bij vaststellingen door politiediensten van feiten gepleegd door rondtrekkende dadergroepen. Er wordt belang gehecht aan de aanvankelijke vaststellingen, het sporenonderzoek, het DNA-onderzoek, telefonie-onderzoek, enz.

⁵ Vertrouwelijke Omzendbrief COL1/2008 van het College van Procureurs-Generaal bij de Hoven van Beroep betreffende de “rondtrekkende dadergroepen”, 28 januari 2008.

⁶ Algemene Directie Gerechtelijke Politie/Directie van de bestrijding van de criminaliteit tegen goederen

Het is duidelijk de bedoeling met deze omzendbrief transparantie en uniformiteit te bekomen in de politieke en gerechtelijke aanpak van het fenomeen. Uit latere hoofdstukken zal blijken dat dit, ondanks een omzendbrief die wel degelijk bindend is, niet altijd evident is om waar te maken.

5. Begrippenkader definitie ‘rondtrekkende dadergroepen’

De bestaande definitie binnen de Kadernota 2004 werd dus in 2007 aangepast met toevoeging van ondermeer de begrippen ‘sedentaire dadergroep in België’ en ‘waarbij mogelijks gebruik wordt gemaakt van minderjarigen’. Laten we enkele van deze begrippen verder analyseren:

Vereniging van misdadigers⁷: Elke vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen, is een misdaad of een wanbedrijf, bestaande door het enkele feit van het inrichten der bende.

Systematisch: COL 1/2008 is van toepassing op de diefstallen (series) die op basis van onderzoeksmatige en/of ter plaatse gevonden aanwijzingen met een grote waarschijnlijkheid aan een rondtrekkende dadergroep kunnen worden toegeschreven.

De **ex-Oostbloklanden** worden niet door de COL 1/2008 gedefinieerd maar men gaat ervan uit dat de meeste leden van een rondtrekkende dadergroepering afkomstig zijn uit één van de volgende landen⁸:

- Voormalige Sovjetunie – nu 15 onafhankelijke staten: Armenië, Azerbeidjan, Wit-Rusland, Estland, Georgië, Kazachstan, Kirgizstan, Letland, Litouwen, Moldavië, Russische Federatie, Tadjikistan, Turkmenistan, Oekraïne, Oezbekistan.
- Ex-Joegoslavië: Republiek van Macedonië, Kroatië, Bosnië-Herzegovina, Servië, Montenegro, Slovenië, Kosovo.

⁷ (Art. 322) Strafwetboek: Titel VI: Misdaden en wanbedrijven tegen de openbare veiligheid. Hoofdstuk I: Vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen en criminele organisatie.

⁸ 28 landen + Kosovo (niet officieel erkend).

- Andere landen: Albanië, Bulgarije, Polen, Roemenië, Tsjechië, Slowakije, Hongarije.⁹

De **sedentaire dadergroepen** zijn samengesteld uit nomaden uit ex-Joegoslavië, Roemenië, Frankrijk en zelfs België.¹⁰

Eén van de kenmerken van rondtrekkende dadergroepen is het feit dat zij een **belangrijk aantal feiten op een groot gedeelte van het grondgebied** plegen. Zij kenmerken zich dus door hun mobiliteit en dit is volgens mij het grote verschil met de lokale daders die, zoals hun naam doet vermoeden, feiten plegen in hun eigen omgeving. Ze doorkruisen het land niet op feiten te plegen. Zoals we later zullen zien, plegen ook zigeuners de meeste van hun misdrijven op een groot gedeelte van het land.

6. Strafwetboek

In het Strafwetboek zijn verschillende artikels terug te vinden die verwijzen naar de begrippen uit de definitie van ‘rondtrekkende dadergroepen’.

Het eerder vermelde artikel 322 van het Strafwetboek geeft aan dat ‘elke vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen, een misdaad of een wanbedrijf is bestaande door het feit van het inrichten der bende’.

Artikel 324bis is volgens mij eveneens belangrijk in deze thematiek en geeft de definitie van een criminele organisatie:

“Iedere gestructureerde vereniging van meer dan twee personen die duurt in de tijd, met als oogmerk het in onderling overleg plegen van misdaden en wanbedrijven die strafbaar zijn met gevangenisstraf van drie jaar of een zwaardere straf, om direct of indirect vermogensvoordelen te verkrijgen.

Een organisatie waarvan het feitelijke oogmerk uitsluitend politiek, vakorganisatorisch, menslievend, levensbeschouwelijk of godsdienstig is of die uitsluitend elk ander rechtmatig

⁹ DE COCK, K., JUCHTMANS, G., GEURTS, D. en CHARLIER, R., ‘Professionele dievenbendes: een terugkerende uitdaging! De veiligheidsketen inzake de aanpak van rondtrekkende daders (deel 1 – beeldvorming)’, *Politiejournaal-Politieofficier*, 2006, 22.

¹⁰ Definitie uit het regeringsdocument “de aanpak van de rondtrekkende dadergroepen: een actualisatie” dd. 22 maart 2007.

oogmerk nastreeft, kan als zodanig niet beschouwd worden als een criminele organisatie zoals omschreven in het eerste lid.”

Zo is er ook de mogelijkheid om meerderjarigen te veroordelen die, zoals in de definitie van ‘rondtrekkende dadergroepen’ te lezen valt in de zinsnede ‘waarbij mogelijks gebruik wordt gemaakt van minderjarigen’, gebruik maken van minderjarigen om misdrijven te (laten) plegen. Artikel 433 van het Strafwetboek stelt namelijk:

“Onder voorbehoud van de toepassing van artikel 433quinqüies, wordt eenieder die een minderjarige, rechtstreeks of via een tussenpersoon, aantrekt of gebruikt om, op één van de in artikel 66 bepaalde wijzen, een misdaad of een wanbedrijf te plegen, gestraft met de straffen bepaald voor die misdaad of dat wanbedrijf, waarvan het minimum van de vrijheidsstraf verhoogd wordt met één maand ingeval het maximum van de bepaalde gevangenisstraf één jaar is, met twee maanden wanneer het maximum twee jaar is, met drie maanden wanneer het maximum drie jaar is, met vijf maanden wanneer het maximum vijf jaar is en met twee jaar in het geval van tijdelijke opsluiting, en waarvan, in voorkomend geval, het minimum van de geldboete verdubbeld wordt.

Het minimum van de in het eerste lid bepaalde straffen wordt nogmaals, en in dezelfde verhouding verhoogd ingeval:

1° de minderjarige jonger is dan zestien jaar, of

2° de persoon bedoeld in het eerste lid misbruik maakt van de bijzonder kwetsbare positie waarin de minderjarige verkeert, of

3° de persoon bedoeld in het eerste lid, de vader, de moeder of een ander bloedverwant in de opgaande lijn is, de adoptant, of enig andere persoon die gezag heeft over de minderjarige, of een persoon die hem onder zijn bewaring heeft, of

4° een gewoonte wordt gemaakt van het aantrekken of gebruiken van minderjarigen om een misdaad of een wanbedrijf te plegen.”

7. Zonale Veiligheidsplannen

Bij het lezen van de ZVP van de diverse politiezones binnen het gerechtelijk arrondissement Gent, valt op dat er binnen elke zone naar gestreefd wordt om het fenomeen van de inbraken in woningen of gebouwen onder controle te houden. Dit wordt een prioriteit van eerste orde genoemd, wat betekent dat dit in alle politiezones moet opgenomen worden in de veiligheidsplannen. Bij het analyseren van het ZVP van politiezone Gent, wordt zowel aan het fenomeen inbraken in woningen of gebouwen als aan het misdrijf straatcriminaliteit en -overlast prioritaire aandacht gegeven. In de andere politiezones worden enkel inbraken in woningen of gebouwen prioritair behandeld. Straatcriminaliteit wordt verder opgesplitst in enerzijds gauwdiefstallen en anderzijds georganiseerde winkeldiefstallen. Dit zijn prioriteiten van tweede orde wat betekent dat deze enkel in zonale veiligheidsplannen moeten opgenomen worden voor zover die fenomenen er veelvuldig en/of problematisch voorkomen.¹¹

Het valt op dat de fenomenen gauwdiefstallen en georganiseerde winkeldiefstallen binnen het gerechtelijk arrondissement Gent enkel worden vermeld in het Zonaal Veiligheidsplan van de Politiezone Gent. Volgens mij heeft dit te maken met het feit dat Gent de grootste stad is van het gerechtelijk arrondissement. Dergelijke misdrijven zullen hier dan ook meer gepleegd worden dan in kleinere steden en/of gemeenten. Dit kan dan ook veralgemeend worden naar het ganse land. Uit wat volgt in deze masterproef, zal blijken dat het tevens twee misdrijfphenomenen zijn die typerend zijn voor bepaalde zigeunergroepen.

Bovenstaand hoofdstuk verduidelijkt dat zigeunergroepen geplaatst kunnen worden binnen de definitie van ‘rondtrekkende dadergroepen’. Door de aanpassing van deze definitie met toevoeging van de begrippen ‘sedentaire dadergroep in België’ en ‘waarbij mogelijks gebruik wordt gemaakt van minderjarigen’, is het volgens mij de wil van de wetgever geweest om zonder stigmatiserend te willen zijn, zigeuners in deze definitie te implementeren. Uit de COL1/2008 blijkt dat de aanpak van rondtrekkende dadergroepen een absolute topprioriteit is en via deze omzendbrief wil men duidelijk transparantie en uniformiteit bekomen in de

¹¹ Zonaal Veiligheidsplan 2009-2012 Politiezone Gent, goedgekeurd door de Zonale Veiligheidsraad Gent op 17 september 2008, 30-31.

aanpak van dit fenomeen. Zo zijn er referentiepersonen terug te vinden bij lokale en federale politiediensten, maar ook bij de lokale parketten en het federaal parket. De omzendbrief heeft volgens mij ook duidelijk betrekking op de aanpak van criminaliteit gepleegd door bepaalde zigeunergroepen. In het Strafwetboek zijn enkele artikels terug te vinden die het belang onderstrepen van de begrippen die terug te vinden zijn in de definitie van ‘rondtrekkende dadergroep’ en ook toepasselijk zijn op zigeunergroepen die criminele feiten plegen. Alle ZVP hechten op hun beurt belang aan het bestrijden van inbraken in gebouwen of woningen terwijl het ZVP van een grote stad tevens fenomenen als gauwdiefstallen en georganiseerde winkeldiefstallen als prioritair zullen behandelen. Uit wat volgt in deze masterproef, blijkt dat dit misdrijven zijn die frequent worden gepleegd door zigeuners.

Hoofdstuk 2: Cultuur en leefgewoonten van zigeuners

Dit hoofdstuk bevat een kennismaking met de cultuur en leefgewoonten van zigeuners. Zo wordt kort de geschiedenis van dit volk aangehaald en wordt een indeling in drie grote groepen gemaakt. Hierna heb ik het over hun taalgebruik. In het vierde deel volgt meer uitleg over hun specifieke levenswijze. De volgende twee delen behandelen respectievelijk het huwelijk bij zigeuners en hun visie op kinderen en opvoeding. Er wordt ook stilgestaan bij hun economische posities en prestaties om het vervolgens over hun religiebeleving te hebben. In een voorlaatste deel wordt hun zienswijze op onderwijs behandeld en afsluiten gebeurt met een toelichting rond sociale controle en de wijze van conflictregeling.

Inzicht in de cultuur en leefgewoontes van een bevolkingsgroep zoals zigeuners, kan volgens mij enkel via participerende observatie. Ik heb dan ook verschillende binnenlandse en buitenlandse wetenschappelijke bronnen geraadpleegd waarbij de auteurs via veldwerk hun ervaringen met zigeunergroepen hebben verwoord.

1. Geschiedenis van het zigeunervolk

De geschiedschrijving over zigeuners is op het einde van de vorige eeuw in een stroomversnelling gekomen door de ontdekking dat zigeuners afkomstig zijn uit India. Het overgrote deel van de ziganologen beweert intussen dat men erin geslaagd is op basis van linguïstisch onderzoek de herkomst van de zigeuners te lokaliseren.

“Vergelijkend taalonderzoek heeft uitgewezen, dat het Romany (of Romani) van Indische oorsprong is, en wel uit Noord-India: het stroomgebied van de Indus en de Ganges en ten noordwesten van de Dekkan.”¹²

In nog onduidelijke omstandigheden zouden sommigen aan het einde van de 8^e en het begin van de 9^e eeuw van daar vertrokken zijn.¹³

¹² BOGAART, N., EEUWIJCK, P. en ROGIER, J., *Zigeuners. De overleving van een reizend volk*, Amsterdam, Elsevier, 1975, 25.

1.1 Algemene beschrijving en cultuur

De Roma-bevolking is een volk zonder thuisland dat zich vanaf de 9^e eeuw vanuit India verplaatst heeft over Perzië naar de Balkan. De Rom identificeren zich als een volk dat van in het begin geleden heeft onder vervolging en verdrijving en beschouwen India als hun bakermat. Vanuit hun overlevingsstrategie hebben zij afwisselend een sedentair en een trekkend, nomadisch bestaan. Vanuit de Balkan is dan rond de 14^e eeuw een eerste migratiegolf van oost naar west gestart en doken de eerste zigeuners op in onze contreien. De zigeuners in West-Europa worden over het algemeen opgedeeld in drie grote groepen, in overeenstemming met drie verschillende migratiegolven.¹⁴

Volgens Maurits EYCKEN¹⁵, die antropologisch onderzoek verricht heeft bij diverse zigeunerclans, treft men bij de diverse zigeunergroepen tijdens elke migratiegolf door Europa dezelfde fundamentele houding aan. Met een groot aanpassingsvermogen slagen zij erin te overleven in een samenleving waarin zij niet ten volle opgenomen wensen te worden. Hun 'marginaliteit' leidt vooral in perioden van economische crisis tot conflicten, meestal onder beschuldiging van parasitisme. Wanneer de wetten van de overheid of de reacties van de bevolking het samenleven onmogelijk maken, trekken zij weer weg op zoek naar betere levensomstandigheden. EYCKEN beschrijft hiernavolgend de verschillende migratiegolven.¹⁶

1.2 Eerste migratiegolf: Manoesjen, Sinti, Rumungri

De eerste migratie heeft zigeuners naar West-Europa gebracht, die zichzelf Manoesjen of Sinti noemen. Er ontstonden in hun spoor trekkende groepen van autochtone oorsprong: Tinkers, Quinquis en Jenish. In Oost-Europa worden die zigeuners Rumungri genoemd, maar zelf noemen ze zich Rom.

¹³ VANHEMELRYCK, F., *Marginalen in de geschiedenis. Over beulen, joden, hoeren, zigeuners en andere zondebokken*, Leuven, Davidsfonds, 2004, 68.

¹⁴ PAULUSSEN, L., *Sedentaire dadergroepen*. (Strategisch rapport FGP/DJB). Brussel, 20 december 2007, 7.

¹⁵ Maurits Eycken is lector aan de Faculteit Sociale en Politieke Wetenschappen van de K.U.Leuven. Hij is projectmedewerker in het Minderhedenforum en het Vlaams Minderhedencentrum. Als lid van de stuurgroep van Rom-integratie vzw helpt hij medewerkers uit het onderwijs en de welzijnssector bij de confrontatie met Roma-zigeuners.

¹⁶ EYCKEN, M., *Roma-zigeuners. Overleven in een industriële samenleving*, Leuven, Acco, 2006, 20-23.

1.3 Tweede migratiegolf: Rom uit Walachije¹⁷ of Vlasiki Rom

De tweede migratie bracht ons de zigeuners uit Walachije die zichzelf Rom noemen. De trekkende groepen van autochtone origine zijn Voyageurs of Woonwagenbewoners en Camminanti.

1.4 Derde migratiegolf vanaf 1960: De Rom uit Oost-Europa

De derde migratie komt uit 'Oost-Europa'. Zij noemen zichzelf Rom, maar worden door de andere Rom, die al van vroeger in West-Europa gevestigd zijn, Joegoslaven, Macedoniërs of Oost-Europeanen genoemd. Hier in Vlaanderen noemt men hen Roma om hen te onderscheiden van de Belgische Rom van de tweede migratie.

2. Wie zijn zij?

Zigeuners krijgen in verschillende Europese talen een specifieke naam toegekend. In het Roemeens worden zij 'Fzijane' genoemd, 'Gitanos' in het Spaans, in het Zweeds noemt men ze 'Zigenar' en 'Accigan' in het Bulgaars.

Over hun herkomst, hun gebruiken en hun identiteit is weinig bekend. Eveneens is het moeilijk om hun aantal te schatten. In Europa schat men het aantal zigeuners op 12 miljoen.¹⁸ Het is niet duidelijk of alle zigeuners dezelfde oorsprong hebben. Zij noemen zichzelf 'Rom' wat 'mens' betekent. Wat hen typeert is dat ze oorspronkelijk nomaden waren. Van daaruit noemen ze zichzelf vaak 'mensen van de reis' hoewel er nu al velen zijn die sedentair geworden zijn.

¹⁷ Dit is een historische regio in Roemenië.

¹⁸ LEVY, S.R. en KILLEN, M., *Intergroup Attitudes and Relations in Childhood Through Adulthood*, New York, Oxford University Press, 2010, 110.

²⁰ DECOODT, F. en DE REU, S., *Kosovaars Roma in het Waasland. 10 jaar beleid met Roma in Temse en Sint-Niklaas*. (Onderzoeksrapport Oost-Vlaamse Diversiteitscentrum (ODICE) vzw). Temse, september 2009, 28.

spreeken. Een aantal voyageurs zijn gehuwd met “echte” zigeuners die meestal tot de groep van de Manoesjen behoren.

De taal die binnen de drie onderscheiden hoofdgroepen gesproken wordt, is sterk beïnvloed door het land waar ze een ganse tijd verblijven. De talen zijn tevens nogal uiteenlopend omdat men zich wil onderscheiden van zowel niet-zigeuners als van de rest van het zigeunervolk. Zo staan Manoesjen en Rom op de kampplaatsen duidelijk van elkaar gescheiden.²¹

3. Taal

De taal die ze spreken is het Romanes of Romany wat een Indo-Europese taal is die verwant is met het oud-Indische Sanskriet. Deze taal is tevens gemengd met leenwoorden van andere talen die in de bezochte landen gesproken worden. Zo spreken de Sinti of Manoesjen het Romanes met veel Duitse woorden.²²

Het hebben van een eigen taal versterkt bij zigeuners de groepssolidariteit en geldt als een belangrijk bindingsmiddel. Strikt gezien is het Romanes enkel de taal van de Rom-zigeuners. Naast hun eigen taal spreken zij het Frans als tweede taal. De taal van de Manoesjen is het Manousj. Gitanos spreken Kalo.

De taal van de zigeuners is een niet geschreven taal. De oorzaak hiervan zou te verklaren zijn door het feit dat ze nomaden zijn. De ongeschreven taal heeft tot gevolg dat de meesten onder hen analfabeet zijn. Dit zorgt nu meer en meer voor problemen omdat zigeuners geen zuivere nomaden meer zijn die voortdurend rondtrekken. Ze blijven nu langer op dezelfde plaats. Er wordt dan ook verwacht dat zigeunerkinderen onderwijs volgen en een taal leren.

Zigeuners kennen naast de gesproken taal ook een symbolentaal. Aan de hand van tekens wordt informatie doorgegeven. Deze code wordt ‘Patrin’ genoemd, afkomstig van ‘Patran’ wat boomblad betekent. De symbolentaal wordt gevormd door middel van boombladeren alsook etensresten, houtspaanders enz. Men maakt tevens gebruik van ingegrifte tekens om

²¹ CHAGOLL, L., *‘ZIGEUNERS’ Sinti en Roma onder het hakenkruis*, Berchem-Antwerpen, Uitgeverij EPO, 2008, 17.

²² FRASER, A., *The Gypsies*, Oxford, Blackwell Publishing, 1992, 14-15.

informatie door te geven. Zo grift men tekens in of aan huizen om de zigeuners die na hen komen van enige informatie te voorzien.²³

4. Levenswijze

Zigeuners leven in gemeenschapsverband. De collectiviteit primeert. Hun familie (*vitsa*) is voor hen het geluk. Ze identificeren zich aan de hand van hun familie. Dit alles in tegenstelling tot de Westerse maatschappij waar individualiteit centraal staat.

De activiteiten die overdag gebeuren zoals koken, wassen, praten, ... zijn gemeenschappelijk.

Aan vrijheid hechten ze een grote betekenis. Ze zouden er alles voor opofferen. Vandaar hebben zij het moeilijk met de meeste Europese landen die volgens hen te gestructureerd zijn en waar het leven van zigeuners moeilijk wordt aanvaard.

In tegenstelling tot de Westerse cultuur, wordt binnen de wereld van de zigeuners zelden iets gepland. Dit vanuit de gedachte dat regelmaat of planning hun vrijheid bedreigt. Onregelmatigheid staat bij hen centraal. Zij leven in het nu en trekken zich weinig aan van verleden en toekomst.

Daarnaast verschilt ook hun ruimtebesef nogal van de Westerse mens. Zij leggen geen grenzen in tegenstelling tot Westerlingen die overal grenzen leggen en bepalen wat hun territorium is. Bij zigeuners is de wereld hun woongebied en die is volgens hen ook voor iedereen gemaakt. Vanuit deze gedachtegang begrijpen zij niet dat er problemen worden gemaakt van het feit dat zij een geruime tijd op standplaatsen verblijven.

Wat hygiëne betreft, verschillen de zigeuners nogal van opvatting met de Westerse mens. Zigeuners wassen zich niet vaak. Volgens hen kan men zich moeilijk een mens voelen als men te hygiënisch is. Het nemen van een bad vinden zij tevens onrein. Ook een toilet in de woning vinden zij vies en smerig. Ze verkiezen hun behoefte buiten te doen. Isabel FONSECA, de auteur van het boek die ik als bron voor het concept 'hygiëne' gebruik, reisde door Albanië, Roemenië, Bulgarije en Duitsland en tekende de verhalen van zigeuners op met de bedoeling dit ongeletterd volk een stem te geven. Volgend citaat komt uit haar boek:

²³ MATRAS, Y., *Romani: A Linguistic Introduction*, Cambridge, Cambridge University Press, 2002, 14-22.

“Niets wekte echter zoveel verbijstering en interesse als het twee keer per dag uitgevoerde ritueel van Zabade die haar tanden poetste. Ze vonden het obsessief en vreemd, en voordat ze met harde hand door hun moeders werden weggejaagd, voelden de jongens voorzichtig aan mijn tandenborstel... Het toilet was een gat in een kast met een klapdeur met wrakke scharnieren; de deur sloeg wel dicht, maar bleef nooit dicht zitten. De wasbak bestond uit een holte met een afvoer in de vloer en een richel op heuphoogte, waarop een blikje water stond dat door Liliana steeds werd bijgevuld. Het tandenpoetsen was dus een openbare gebeurtenis. Wanneer de noodzaak zich aandienende (ongeveer één keer per week), poetsten ze hun tanden met hun vinger, bedekt met een stevige laag grof zout.”²⁴

5. Huwelijk

Wanneer een zigeunerjongen in het huwelijk treedt, heeft hij de volwassenheid bereikt. Dit in tegenstelling tot het meisje die de volwassenheid bereikt wanneer ze haar eerste kind gebaard heeft.

Zigeunerhuwelijken zijn nogal stabiel maar wanneer ze toch verbroken worden, wordt het geschil beslecht in een rechtszaak, ‘*Kris*’ genoemd. Dit is eveneens het geval wanneer er onenigheid ontstaat rond de bruidschat.

Via veldwerk is Maurits EYCKEN meer te weten gekomen omtrent het huwelijksgebeuren bij zigeuners. Ik baseer mij dan ook grotendeels op zijn bevindingen.²⁵

5.1 Huwelijk bij Rom zigeuners

Zigeuners zijn monogaam. Het huwelijk is een verband dat gesloten wordt tussen twee families en niet tussen twee individuen. Door het huwelijk ontstaat een soort wederzijdse verantwoordelijkheid.

²⁴ FONSECA, I., *Begraaf me rechttop. Omzwervingen van de Roma in Europa*, Amsterdam, De Bezige Bij, 2009, 97-98.

²⁵ EYCKEN, M., *Roma-zigeuners. Overleven in een industriële samenleving*, Leuven, Acco, 2006, 71-77.

Men verkiest een huwelijk binnen de familie of *vitsa*. Op die manier is de kans geringer dat er moeilijkheden ontstaan. Men kent elkaar al en men heeft dezelfde opvoeding gekregen. Zo kan de bestaande band tevens versterkt worden. Ondanks deze voordelen biedt een huwelijk binnen de familie ook nadelen zoals een dalende versterking van de band met andere groepen. Op die manier wordt de sterkte van de groep (Rom) bedreigd.

Gemengde huwelijken komen minder voor. Wanneer de verscheidene zigeunergroepen dicht bij elkaar staan vanuit economische of geografische redenen, kan het wel zijn dat een huwelijk afgesloten wordt.

Het huwelijksaanzoek is een mannelijke aangelegenheid. Vandaar komen de vaders van het meisje en de jongen bij elkaar op bezoek, vergezeld van enkele mannelijke familieleden. Niettegenstaande de vaders beslissen, is dit huwelijksaanzoek een publieke aangelegenheid. Wanneer men tot een overeenkomst komt, wordt dit gevierd met eten en drinken.

De overeenkomst is pas volledig wanneer men het eens is over de bruidsprijs (*daro*). Dit gebeurt aan de hand van goudstukken (*Galbi*) aangezien dit het investeringsmiddel is bij zigeuners. Het bedrag wordt bepaald door de status van de familie van het meisje. Hoe hoger de bruidsprijs, hoe eervoller de verbinding tussen de twee families. Deze prijs kan gaan tot 3750 EUR en meer. De betekenis die achter deze bruidsprijs schuilt, is in eerste instantie een emotionele compensatie omdat de familie hun meisje kwijt is. In tweede instantie wordt een prijs betaald met de bedoeling een actieve vrouw te krijgen. Er moet verzekerd worden dat het meisje een goede opvoeding gekregen heeft en dat ze goed kan werken.

Volgend citaat uit het hiervoor reeds aangehaalde werk van EYCKEN, illustreert het principe van de bruidsprijs:

“De phuro Rom gaat netjes gekleed en met zijn bachula, zijn stok – teken van zijn waardigheid – in de hand naar het huis van het meisje en klopt aan. Als hij binnenkomt, verzoekt de vader hem te gaan zitten. De phuro Rom: “Ik kom een schoondochter vragen voor mijn kleinzoon”, en hij biedt een kleine som geld aan. De verontwaardiging van de vader van het meisje is groot: “Maak dat je wegkomt, er is hier geen schoondochter”, waarop de phuro Rom het huis verlaat. De onwaarschijnlijk lage som geld die de phuro Rom aanbiedt, lokt grote hilariteit uit bij de omstaande Rom, die het gebeuren druk becommentariëren. Een poos later meldt de phuro Rom zich weer aan, maar nu met een grotere, meer aanvaardbare som geld. Weer krijgt hij het antwoord dat er geen huwbaar

meisje is in het gezin. Dan meldt de phuro Rom zich een derde keer aan, nu met een behoorlijk aanbod, waarop de vader van het meisje het voorstel aanvaardt en zijn dochter afstaat.”

Er zijn weinig kerkelijke huwelijken ook al zijn zigeuners katholiek. Dit heeft volgende redenen:

Een huwelijk moet vooraf gegaan worden door een burgerlijk huwelijk en men moet daarvoor opgenomen worden in de bevolkingsregisters van een gemeente, hetgeen meestal het geval niet is.

Een tweede reden is het feit dat de huwelijken soms op de jonge leeftijd van 15 en 16 jaar gebeuren wat in België wettelijk niet kan.

5.2 Huwelijk bij de Manoesjen of Sinti

In tegenstelling tot bij de Rom geven de jongeren hier zelf aanleiding tot het huwelijk. Ze vluchten enkele dagen weg en komen daarna terug naar de familie. Deze vorm van huwelijk gebeurt zonder bruidschat. Deze huwelijksvorm kan ook voorkomen bij de Rom-zigeuners maar in mindere mate.

5.3 Relatie man – vrouw

Eenmaal men gehuwd is, heeft de man alle rechten op de vrouw. Als hij haar een bevel geeft, moet dit uitgevoerd worden. Wanneer de vrouw door de man geslagen wordt, moet zij dit als een teken van liefde aanzien. Gedurende het eerste huwelijksjaar moet de vrouw ook voor de schoonfamilie zorgen omdat ze aan hen haar kwaliteiten moet bewijzen.

De vrouw is heel belangrijk omdat zij immers de enige is die kinderen kan voortbrengen en er op die manier kan voor zorgen dat er een familie gevormd wordt. Een zigeunervrouw die

onvruchtbaar is, is zowat het ergste wat haar kan overkomen. Wanneer man en vrouw uit elkaar gaan, dan zorgt de familie van de man voor de vrouw en de kinderen.²⁶

5.4 Seksualiteit

Zigeuners zien seksualiteit als iets natuurlijk. Echtgenoten zijn elkaar onvoorwaardelijke trouw verschuldigd. Wanneer de vrouw overspel pleegt, heeft ze de kans om uitgestoten te worden. Een zigeunerin is preuts ook al wordt soms het tegenovergestelde gedacht. Vrouwelijke prostitutie bestaat in principe niet. Homoseksualiteit en zelfbevrediging worden bij het zigeunervolk niet aanvaard.

Hoewel zigeuners streng zijn wat seksualiteit betreft, lopen zigeunervrouwen vaak met hun borsten ontbloot. Dit komt vanwege het feit dat borsten bij hen niet aanzien worden als een seksueel lustobject. Dit in tegenstelling tot de benen wat bij hen wel als lustobject aanzien wordt. Vandaar dat zigeunervrouwen meestal een lange rok dragen.²⁷

6. Kinderen en opvoeding

Kinderen worden bij zigeuners aanzien als een deel van hun rijkdom. Hoe meer kinderen men heeft, hoe rijker men aanzien wordt. Dit heeft tot gevolg dat het geboortecijfer aanzienlijk hoog ligt. Wanneer de ouders scheiden, worden de kinderen toevertrouwd aan de familie van de man omdat ze als bezit worden aanzien.

Een zigeunerkind heeft geen unieke ‘moeder-kind’-relatie aangezien het tussen talrijke vrouwen leeft. Als het kind geen contact meer heeft met zijn moeder betekent dit niet dat er gebrek aan affectiviteit aanwezig is.

²⁶ SAUNDERS, B. en FOLETS, M.-C., *Changing Genders in intercultural perspectives*, Leuven, Leuven University Press, 2002, 45-47.

²⁷ WEYRAUCH, W.O., *Gypsy Law. Romani Legal Traditions and Culture*, Berkeley en Los Angeles, University of California Press, 2001, 263-264.

De opvoeding van de kinderen is nogal los. Er is geen sprake van enige vorm van discipline. Doordat kinderen als een gave worden aanzien, worden zij ook in mindere mate gestraft. Wanneer zij toch een straf krijgen, verwennen de ouders hen daarna om hun spijt te tonen. Kinderen vluchten dan ook steeds van de persoon die hen de straf gegeven heeft. Dit is een gedrag dat in de volwassenheid wordt doorgetrokken. Een volwassen zigeuner wil zich niet onderwerpen aan gezag en verkiest eerder de vlucht.

Wanneer volwassenen praten, mogen kinderen steeds aanwezig zijn. Dit zorgt ervoor dat kinderen vroegtijdig rijp zijn. Van meisjes wordt verwacht dat ze reeds op jonge leeftijd helpen in het huishouden. De jongens moeten met de mannen meegaan. Zigeunkinderen stappen van de kindertijd rechtstreeks in de volwassenheid. Zij maken de adolescentieperiode niet mee.²⁸

7. Economische posities en prestaties

Dit deel is grotendeels gebaseerd op veldwerk dat de Maurits EYCKEN heeft uitgevoerd bij verschillende Romgemeenschappen in Tsjechië, Slowakije, Hongarije, Roemenië en Vlaanderen.²⁹

In vergelijking met Westerlingen hebben zigeuners een ander eigendomsconcept. Zij zien stelen niet noodzakelijk als negatief. Ze zien het eerder als een uitdaging om aan te tonen dat zij handiger zijn als wij. Ze zijn er trots op als ze iets onopgemerkt kunnen wegnemen. Van Alain Reyniers ontleen ik volgend citaat:

“De zigeuner ziet de wereld van de gadze als een fruitboom, waarvan hij vruchten plukt, zoveel hij maar kan. Wanneer er niet meer te plukken valt, moet hij van boom veranderen, veranderen van terrein, woonruimte, leefruimte, werkruimte.”³⁰

Wat handel betreft, heerst bij hen de filosofie van uitdaging en strijd om de eer. Binnen de zigeuncultuur is het eergevoel van immens belang.

²⁸ BORDIGONI, M., *Les Gitans*, Parijs, Le Cavalier Bleu Editions, 2007, 77-78.

²⁹ EYCKEN, M., Roma-zigeuners. *Overleven in een industriële samenleving*, Leuven, Acco, 2006, 93-98.

³⁰ Alain Reyniers, directeur van *Etudes Tsiganes*, tijdens een voordracht over zigeuneridentiteit in Louvain-la-Neuve, 1994. Heeft op dit ogenblik een vooraanstaande positie in de ziganologie.

Het zijn vooral de zigeuners met Joegoslavische nationaliteit die niet sedentair zijn en veel rondtrekken en leven van diefstal en bedelarij. Velen gebruiken hun kinderen om op die manier aan geld te geraken. Hoewel niet alle zigeuners akkoord zijn met deze manier van verdienen, klagen ze diegene die bedelen en stelen niet aan. Bedelen gebeurt vooral door zigeuners met Joegoslavische nationaliteit en Manoesjen of Sinti. Zo zorgt de vrouw voor een inkomen naast dat van de man. Deze zigeunerinnen zijn trouwens nooit alleen op stap en zijn meestal vergezeld van andere zigeuners. Meestal hebben ze ook hun kinderen mee zodat de reputatie van de man in geen enkel geval kan worden aangetast.

In de meeste gevallen zijn zigeuners handelaars die van alles en nog wat verkopen. In Spanje doen zigeuners een poging om van muziek en andere kunstattracties te leven. In Frankrijk treft men seizoensarbeid aan. Normaal ziet men werken in dienstverband als een verhindering van de vrijheid. Zelfstandige arbeid is een vorm van werken die overeenkomt met hun levensstijl. Op die manier kunnen ze hun onafhankelijkheid behouden. Toch kunnen ze niet volledig onafhankelijk zijn aangezien ze op niet-zigeuners afgestemd zijn om hun producten te kunnen verkopen.

De man moet ervoor zorgen dat er geld wordt verdiend. De meeste traditionele beroepen van de zigeuners zijn verdwenen. Daar er een grote werkloosheid heerst van ca. 99 %, slagen mannen daar niet in en ontstaan er problemen met alle gevolgen van dien. Een inkomen wordt verzameld door het drijven van handel, stelen en bedelen. Gewoonten en gebruiken moeten worden nageleefd en wanneer dit niet het geval is, wordt dit als een belediging aanzien. Zigeuners hebben verschillende overlevingsstrategieën en zij nemen dan ook alles aan wat geld kan opbrengen. Zij kennen geen grenzen.

Wanneer vrouwen ook voorzien in enig inkomen, dan gebeurt dit meestal door verkoop van ondermeer kleine borduurwerkjes, waarzeggerij en bedelarij. Wanneer de vrouw werkt, zorgt zij in tegenstelling tot de man voor een regelmatig inkomen. Met haar inkomen kunnen de dagelijkse kosten voor voeding worden gedekt.

Een zigeuner oefent niet zijn ganse leven eenzelfde beroep uit. Dit beroep kan wisselen afhankelijk van de seizoenen of van de levenswijze die al dan niet sedentair is.

Zigeuners werken steeds in groep. De inkomsten worden op een gelijkmatige manier verdeeld. Een voorwaarde hierbij is dat men meerderjarig moet zijn. Vanuit deze voorwaarde worden kinderen niet betaald. Ze krijgen wel soms een klein bedrag dat waardering voor hun arbeid uitdrukt. Wanneer volwassen mannen nog geen kinderen hebben, moeten ze een deel van hun inkomen aan hun ouders afstaan. De zigeuners zijn solidair met elkaar. Als bepaalde families geen inkomsten hebben, krijgen ze een deel van het inkomen van andere families. Zij zorgen als het ware voor elkaars sociale zekerheid.

Voor zigeuners heeft rijkdom een betekenis van prestige wat ze graag veruiterlijken. Goudstukken en juwelen zijn voor hen investeringen, dit vanuit het feit dat zij oorspronkelijk nomaden waren waarbij het investeren in grond geen enkele betekenis had en als waardeloos werd aanzien.

8. Religie

Het is moeilijk om te bepalen in welke godsdienst een zigeuner gelooft. Een zigeuner kan zowel vroom, katholiek, orthodox als moslim zijn. Meestal nemen de zigeuners het geloof over van de plaats waar ze verblijven. Dit geloof beleven ze dan op hun eigen manier.

In onze streken zijn zigeuners meestal christenen. Zij vereren in grote mate 'Onze Lieve Vrouw'. Ze maken veel gebruik van de bijbel waarbij zij de voorkeur geven aan de verering van 'Sara' die een dienstmaagd zou geweest zijn van de drie belangrijke Maria's (Maria Salome, Maria Jacoba en Maria Magdalena). 'Sara' was een zigeunerin die de drie Maria's hulp heeft geboden. De zigeuners spiegelen zich daaraan in hun geloof en vinden het van daaruit normaal om te bedelen en aalmoezen te ontvangen. De figuur van 'Sara' is een zwarte Madonna die elk jaar in het bedevaartsoord Saintes-Maria-de-la-Mer in Zuid-Frankrijk wordt vereerd.³¹

³¹ WEYRAUCH, W.O., *o.c.*, 262.

Zigeuners zijn sterk bijgelovig. Ze zien bepaalde zaken als teken van ongeluk. Zo is een haas bijvoorbeeld een nakend voorteken van een politiebezoek.

9. Onderwijs

Binnen het leven van zigeuners speelt de school geen grote rol. Integratie is voor hen niet belangrijk en wordt eerder als een bedreiging aanzien. De kans van vermenging met verschillende culturen wekt de angst op om de eigen cultuur te verliezen. De meeste zigeuners zijn analfabeet. Hun analfabetisme houdt niet enkel in dat men moet leren lezen en schrijven maar het zorgt er ook voor dat zigeuners gesocialiseerd worden naar onze levenswijze en rollen- en waardenpatroon. Dit vormt voor hen juist een bedreiging.

Tijdens een onderzoek naar het gevoerde beleid met Kosovaarse Roma in Temse en Sint-Niklaas, werden sleutelfiguren van de diensten, voorzieningen en het beleid uit deze twee steden bevraagd. Ik haal volgend citaat aan:

“Huwelijken van jonge tieners is voor de ouders normaal omdat ze het zelf ook zo hebben meegemaakt. Van zodra een meisje zwanger is, moet ze voor de baby zorgen en kan ze dus niet studeren. Jonge meisjes spreken de Nederlandse taal nog niet, en daardoor kunnen ze niet zelf naar buiten komen om hierover te spreken.”³²

Ondanks hun grote achterstand op school hebben ze wel een goed geheugen en kunnen ze vooral goed fantaseren. Daarnaast hebben ze de vaardigheden die op straat en thuis nodig zijn goed onder de knie.

Volwassen zigeuners zien ‘in de wereld stappen’ als enige leerschool. Het kind moet geconfronteerd worden met het leven zelf. Vanuit die gedachte is het heel moeilijk om hen het nut van onderwijs te doen inzien. Het kind wordt vlug als een kleine volwassene aanzien die zijn plan moet leren trekken zonder hulp van buitenaf.

Hetgeen wel door de ouders op heel jonge leeftijd wordt aangeleerd, is het bepraten en bewerken van mensen. Zigeunerkinderen tasten af hoever ze kunnen gaan. Lukt het hen niet onmiddellijk, dan proberen ze het een volgende keer opnieuw.

³² DECOODT, F. en DE REU, S., *o.c.*, 49.

Het belangrijkste voor een zigeunerkind om aan te leren, is wat nuttig voor hem of haar is. Men moet leren om anderen te overtuigen. Zigeuners zullen nooit gehoorzamen aan de ‘letter van de wet’. Ze vinden dat iemand overtuigen meer waarde heeft dan zich aan een wetsysteem te onderwerpen. Zij nemen van de Westerse maatschappij over wat voor hen belangrijk is en wat binnen hun cultuur past.³³

10. Sociale controle en conflictregeling

Zigeuners leven in eigen leefgemeenschappen, ‘*kumpanias*’, waarvan men sociaal en economisch afhankelijk is. De *kumpania* draagt alle verantwoordelijkheid voor het individu dat er lid van is op voorwaarde dat het lid zich houdt aan alle regels van de *kumpania*. Wordt men bijvoorbeeld betrapt op diefstal, dan beschermt men de schuldige (betalen van advocaat, afschermen van identiteit of leeftijd) of vergoedt men eventueel de benadeelde.³⁴ Soms zijn zigeunerfamilies professionele diefstalteams, waarin elk familielid een taak heeft en van land tot land trekken.³⁵

Het rechtssysteem dat zigeuners kennen is goed aangepast aan hun zigeunersamenleving. Alles gebeurt veel emotioneler en minder rationeel dan bij ons. Kleinschaligheid staat bij hen centraal en de contacten zijn heel direct.

10.1 Sociale controle

Bij de zigeuners bestaan geen politieke instanties die over de sociale orde waken. Binnen hun cultuur voert de ganse groep controle uit over iedereen en waakt erop dat alles wordt uitgevoerd zoals afgesproken werd.

Zigeuners kennen onze wetten onvoldoende en leven ze dan ook niet strikt na. Hetgeen bij hen primeert is hun eigen recht en rechtspraak. Wanneer volgens onze wetten recht wordt

³³ FRANKEN, A., ‘School taboe voor Roma-kinderen’, *Het parool*, 1996, 35-36.

³⁴ BOCKSTAELE, M., *Interculturele verhoren*. (Nationale cursustekst). Brussel, 1 augustus 2009, 24.

³⁵ VAN DER VEEN, E., ‘Roma op strooptocht’, *Blauw*, 2009, afl. 9, 28-30.

gesproken, is de beslissing voor hen van geen enkel belang. Zij voeren hun eigen rechtspraak omtrent het gebeurde feit indien dit volgens hun zigeunerwet strafbaar wordt gesteld.

Zij doen zelden een beroep op politieke instanties. Zij zien dit als een inmenging die ongewenst is. Van daaruit wordt een zigeuner die een andere verraden heeft bij de politie, door de groep gestraft.

10.2 'Divano' (Rom-term)

Dit is de informele conflictregeling waarbij van geen rechtspraak sprake is. De 'Divano' kan vergeleken worden met een discussie. Er wordt bemiddeld zodat men uiteindelijk tot een aanvaardbare oplossing komt.

De straf bestaat meestal uit een vermaning of een kleine geldboete. Deze straffen worden steeds nageleefd omdat men waarschijnlijk schrik heeft voor een 'Kriss'.

10.3 'Kris' (Rom-term)

De autoriteit en het gezag van de *kumpania* worden gesymboliseerd in de kris romani, de interne rechtspraak van de Rom.

De werking van de *kris* illustreer ik aan de hand van het gevoerde veldwerk door EYCKEN en zijn gesprek met een informant:

“Als ik een dochter heb en hij een zoon en zijn zoon houdt van mijn dochter. En de jongeren, je weet wat ze doen, maar dat is bij ons niet toegelaten, een meisje mag niet met een ander gaan. Dus als hij het gedaan heeft met mijn dochter, moet zijn familie betalen, vijfhonderd, zeshonderdduizend, volgens zijn rijkdom en zijn fortuin. Deze gewoonte is bij ons behouden gedurende vele jaren – het zijn de ouderen die ons dat nagelaten hebben – opdat de negatieve dingen zich niet zouden herhalen, want men moet de orde behouden. De kris gebeurt in een huis of op een plaats waar men recht kan spreken en zweren voor God. Een vijftal personen

assisteren aan de kris, enkel Rom en geen vrouwen... De zwaarste straf is veroordeeld worden marimo te zijn.”

Steeds meer handelt de *kris* over conflicten rond ongewenste seksualiteit en ruzies tussen gezinnen over de slechte behandeling van bijvoorbeeld een schoondochter. Met betrekking tot de sancties en de uitspraken van de *kris* wordt vastgesteld dat er momenteel enkel nog financiële sancties getroffen worden. Vroeger waren ook vervloeking en lijfstraffen mogelijk.

Tijdens veldwerk verneemt EYCKEN van een informant het volgende:

“Een duidelijk voorbeeld van *magerdo*³⁶ zou zijn als iemand weigert de besluiten van de *kris* op te volgen. Bijvoorbeeld: hij wordt veroordeeld tot het betalen van een som. Wanneer hij dat niet doet, is hij automatisch *magerdo*.”³⁷

De *kris* is het orgaan dat respect afdwingt voor de regels die binnen de groep gelden. De publieke procedure die wordt gevolgd, zorgt ervoor dat iedereen zich een idee kan vormen van de waarde van de uitspraak.

De *kris* bestaat uit wijzen die niet noodzakelijk ouderen zijn. Het orgaan is tevens een aspect van de politieke organisatie bij het zigeunervolk. Werk en huwelijk zijn niet de enige dingen die worden geregeld. Er worden ook belangrijke beslissingen genomen die het leven van de groep zelf en de onderlinge verhoudingen regelen. Vandaar kan het samenroepen van de *kris* voor de Rom angstaanjagend zijn.³⁸

Dit hoofdstuk kan er volgens mij voor zorgen dat kennis van de cultuur en leefgewoontes van zigeuners bijdraagt tot een verruimende houding tegenover deze bevolkingsgroep. Het gedrag dat door hen gesteld wordt, kan vanuit een welbepaalde achtergrond bekeken worden. Bij de politieke en gerechtelijke aanpak van criminaliteit gepleegd door leden van deze groep, is het mijns inziens een noodzakelijke voorwaarde dat men weet hoe deze bevolkingsgroep leeft en wat hun gebruiken zijn. Zo blijkt dat zij onderwijs weinig nuttig achten en ook een eigen visie hebben rond het eigendomsconcept. Ook hanteren ze een eigen rechtssysteem waar Westerlingen weinig tot geen zicht op hebben. Het is duidelijk dat zij een volledig ander

³⁶ Bezoedeld, zie ook *marime*.

³⁷ EYCKEN, M., o.c., 2006, 85-88.

³⁸ LIÉGEOIS, J.-P., Tsiganes, Parijs, La Decouvene, 1983, 110-117.

wereld- en mensbeeld hebben dan Westerlingen, wat meer inzicht kan verwerven in hun delictvormen en tevens een betere aanpak kan verwezenlijken.

Hoofdstuk 3: De migratiegolven en criminele activiteiten

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van de eerder vermelde migratiegolven uitgelegd in welke subgroepen de grote noemer ‘zigeuners’ kan worden onderverdeeld. Elke subgroep wordt telkens kort aangehaald en waar mogelijk worden de criminele activiteiten vermeld. Het is nadrukkelijk niet mijn bedoeling om een bevolkingsgroep te stigmatiseren. Het is wel mijn bedoeling om (enkel) het criminele segment van de Roma-bevolking en andere nomaden in beeld te brengen. Naast het criminele segment is er net als binnen elke bevolkingsgroep trouwens een niet-crimineel segment.

Groepen van de eerste en tweede migratiegolven worden opgesplitst in groepen met uitvalsbasis in België en groepen met uitvalsbasis in het buitenland. Ook bij de derde migratiegolf wordt ditzelfde onderscheid gemaakt.

Terwijl in het eerste hoofdstuk wettelijke documenten als bronnenmateriaal fungeren en dit in het tweede hoofdstuk voornamelijk wetenschappelijke handboeken zijn, baseer ik mij voor dit hoofdstuk grotendeels op mijn persoonlijke contacten met Commissaris van politie Luc Paulussen. Hij is werkzaam bij de FGP - DGJ/DJB/Diefstallen en verantwoordelijk voor het internationale luik. Binnen dit kader volgt hij een aantal etnische netwerken van rondtrekkende dadergroepen op. Normaliter zou ik in dit hoofdstuk moeten verwijzen naar politieke dossiers, voornamelijk van FGP's over het ganse land. Ik moet mij hier echter houden aan de discretieplicht en kan zodoende geen enkele verwijzing naar concrete dossiers maken. Ik wil uitdrukkelijk vermelden dat een algemene en gedetailleerde beeldvorming hieromtrent ontbreekt. Ik wil de lezer dan ook aanmanen tot enige voorzichtigheid bij het interpreteren van deze gegevens.

1. Inleiding

Typisch voor criminaliteit gepleegd door zigeuners en hun levenswijze is het feit dat zigeuners met meerdere nationaliteiten samen optreden, wat wijst op hun familiebanden over

de grenzen heen. De nationaliteit die zij aannemen, speelt niet zo'n belangrijke rol. Van doorslaggevend belang is echter de migratiegolf waar zij van afstammen. De sedentaire daders die in ons land vooral feiten plegen zijn:

- Zigeuners uit Frankrijk (Noord-Frankrijk en de Parijse regio), namelijk Franse Manoesjen en Roma-zigeuners uit Ex-Joegoslavië
- Roma-zigeuners die afkomstig zijn uit Ex-Joegoslavië en verblijven in België (mogelijk met de Belgische nationaliteit)
- Roemeense Roma-zigeuners met verblijfplaats in België
- Poolse Roma-zigeuners afkomstig uit Duitsland
- Belgische zigeuners, voyageurs.³⁹

Hiernavolgend worden de groepen en hun criminele activiteiten beschreven volgens de drie migratiegolven, wat geen sinecure is.

2. Indeling op basis van de migratiegolven

2.1 Groepen van de eerste en tweede migratiegolf

Op basis van de uitvalsbasis wordt een eerste onderscheid gemaakt, die zich ofwel in België bevindt, ofwel in het aangrenzende buurland.

2.1.1 Groepen met uitvalsbasis in België

Hiermee worden hoofdzakelijk de woonwagenbewoners in vaste woonwagenkampen en de clans die luisteren naar namen zoals Modest, Boudain, Demestres, Colombar, Westhinder bedoeld. Dit zijn Belgische Rom en daarnaast zijn er ook meer individuele woonwagenbewoners die in kleinere, vaste standplaatsen wonen en modale Belgische namen

³⁹ Federale Politie, *Draaiboek voor het optreden van de politiediensten bij diefstallen gepleegd door al dan niet minderjarige zigeuners op basis van de vreemdelingenwetgeving*. (politieel draaiboek). Brussel, 2009, 3.

dragen. Die laatste groep is, zeker buiten de gemeente waar ze hun standplaats hebben, moeilijk te herkennen als woonwagengedwongen. In Vlaanderen zijn er, wat grote kampplaatsen betreft, een aantal in Hoboken, Deurne, Merksem, Mechelen. Hun criminaliteit is zeer ondoorzichtig en het gaat hier ondermeer om voertuigenzwendel, BTW-fraude en uitgifte van valse geldbiljetten. Deze groepen staan ook in contact met zigeunergroepen uit Scandinavië, maar ook met zigeuners uit Oost-Europa.

De grote clans zoals Boudain en Modest zijn ook zeer actief in diefstallen uit woningen. Typisch voor deze groepen is ook de handel in oud ijzer en metalen. In sommige gevallen zijn de grondstukken waarop ze staan hun eigendom.

In 2006 stierf in het ziekenhuis van Anderlecht Jean Boudain, de peetvader van de Belgische Modest-clan. Uit een interview met zijn kleinzoon bleek dat in België 4.000 leden van deze clan aanwezig waren in dat jaar. Jean Boudain was auto- en schroothandelaar en had huizen in Zuid-Frankrijk en Spanje, bezat ook terreinen in de Verenigde Staten. Uit het interview bleek ook dat hij de *kris* voorzat, waar zoals in het tweede hoofdstuk vermeld, de onderlinge twisten beslecht worden.⁴⁰

2.1.2 Groepen met uitvalsbasis in het buitenland

2.1.2.1 Frankrijk

2.1.2.1.1 De Manoesjen of Franse zigeuners

De Rom beschouwen de Westerse wereld als een bron van inkomsten, die men vrij en onbeperkt kan gebruiken, tenzij er duidelijke samenlevingsvoorwaarden gesteld worden. Indien deze voorwaarden de Rom niet gunstig zijn, trekken ze weg op zoek naar betere samenlevingsvoorwaarden. Wanneer er echter geen grens, geen samenlevingsvoorwaarde wordt gesteld, dan verbruiken de Rom de opbrengsten van de bron zonder limiet. Hieruit is te verklaren dat sommigen zo ver gaan dat ze in de lichte of zelfs zwaardere criminaliteit terechtkomen. Dat was de laatste jaren een duidelijk verschijnsel bij de Franse Manoesjen,

⁴⁰ DEMEYER, P. (2006/07/28) Zigeuners rouwen op parkeerterrein E40 [WWW]. Het Nieuwsblad: <http://www.nieuwsblad.be/Article/PrintArticle.aspx?articleID=GKUVJLCS> [12/03/2010]

die zich na een lange periode van rust schuldig maakten aan inbraken en kleine overvallen, onder invloed van de activiteiten van de doortrekkende Oost-Europese Roma.⁴¹

Deze Franse Manoesjen bestaan uit grote familieclans die in woonwagenkampen leven verspreid over gans Frankrijk. Het zijn ook bepaalde groepen die in eigen beheer of als franchise een circus uitbaten. Zij verplaatsen zich met caravans en mobilhomes. Men kan ze ook aantreffen op doorgangsstandplaatsen voor nomaden in België, maar voor wat betreft hun criminaliteit, voeren zij eerder nachtelijke raids uit in België en keren dan terug. Eén dergelijke clan kan bestaan uit 200 à 300 personen. Zo bestaan er vele clans, die hun verblijfplaats hebben langs de ganse grensstreek met België. Ze zijn actief in diefstallen met list, zoals de valse politieagenten, valse water- en gasopnemers en andere valse hoedanigheden. Ze voeren zogezegd klusjes uit en verplaatsen zich in werkbusjes en plegen zo tal van eigendomsdelicten, zowel oplichting door het uitvoeren van klusjes tegen exuberante prijzen als diefstallen met list. De ouderen en zwakkeren zijn vooral slachtoffer. De verzilvering van de buit gebeurt hoofdzakelijk door het financieren van hun luxueuze levensstijl (grote limousines, dure caravans, luxegoederen).⁴²

De diefstallen of pogingen tot diefstallen met geweld of bedreiging, gepleegd door één of meerdere daders ten nadele van bejaarden of lichamelijk of mentaal gehandicapten in de woning van het slachtoffer, vallen onder de problematiek van de agressie op bejaarden (afgekort 'ASA'). De bedrieglijke technieken om misbruik te maken van de lichtgelovigheid van de bejaarden of de zogenaamde 'diefstal met list', de oplichting of het bedrog maken deel uit van de ASA-problematiek. Het fenomeen ASA betreft dus meer dan alleen de diefstallen met list en de oplichtingen. Naast de misdrijven die door valse politiemannen of agenten van de water- of gasmaatschappij worden gepleegd, zijn er ook alle soorten oplichting die leurders toepassen. Een groot deel van deze ASA-feiten zijn het werk van hoofdzakelijk Franse zigeuners. In een bepaalde regio slaan ze toe, om zich vervolgens een paar jaar gedeisd te

⁴¹ EYCKEN, M., o.c., 93-94.

⁴² Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken - Veiligheid en Preventie, *Diefstallen met list: een analyse van het fenomeen*. (brochure). Brussel, 2006, 7.

houden. Eigenlijk leggen zij grote afstanden af en keren ze op regelmatige tijdstippen naar dezelfde plaats terug.⁴³

Eén van de vele vormen oplichting, waar Franse zigeuners in bedreven zijn, is de oplichting met ‘jade’ en ‘ivoor’. Dit fenomeen werd pas eind de jaren ’90 in België echt (h)erkend toen bij de toenmalige Centrale Dienst Kunst en Antiek te Brussel enkele dossiers werden gebundeld uit verschillende gerechtelijke arrondissementen. Er bleek dat over gans België jaarlijks tientallen mensen werden opgelicht, gemiddeld voor een bedrag van 300.000 EUR. De oplichters zijn dus vrijwel steeds Franse zigeuners die werken volgens de ‘sell-buy-sell-methode’. Deze methode houdt in dat het slachtoffer de rol speelt van tussenpersoon bij een belangrijke verkoop van kunst- en antiekvoorwerpen (meestal jade, antieke ivoor of tapijten) tussen de verkoper(s) enerzijds en een potentiële koper(s) anderzijds. Beiden zijn echter bij het complot betrokken. Van dat laatste is het slachtoffer echter niet op de hoogte. Hoe gaat men daarbij te werk?⁴⁴

Franse zigeuners doen zich voor als rondreizende handelaars, benaderen potentiële welstellende slachtoffers en tonen ze een aantal voorwerpen zoals Oosterse tapijten enz. Op een gegeven moment vertrouwt de oplichter deze mensen voorwerpen in ‘jade’ en ‘ivoor’ toe en plots duikt dan een ‘kunstexpert’ op die deze objecten een immense waarde toedicht. En, puur toeval uiteraard, de ‘expert’ kent iemand die veel centen wil neertellen voor die objecten. Sommige mensen trappen blindelings in de val en laten zich overtuigen om zelf die objecten te kopen om ze dan met winst door te verkopen aan de connectie van de ‘expert’. Maar eenmaal zij de voorwerpen hebben betaald en vooraleer ze beseffen dat er iets aan de hand is, zijn de daders verdwenen.⁴⁵

Ze plegen volgens DGJ/DJB ook zwaardere feiten zoals diefstallen met geweld: ramkraken op juweliers in galerijen van grote supermarkten, voertuigdiefstal, metaaldiefstallen, enz...

⁴³ BALCAEN, J., ‘Agressie op bejaarden. Toiletpapier voor de komende eeuwen’, *Inforevue*, juni 2006, 18-20.

⁴⁴ X. (z.d.) Oplichting met jade, ivoor en tapijten [WWW]. Federale Gerechtelijke Politie Oudenaarde, Financiële en Algemene Recherche (FAR): <http://users.telenet.be/fedpol.far.oudenaarde/nederlands/page8.htm> [15/03/2010]

⁴⁵ DEBROUX, S., ‘Kunstcriminaliteit. Over geroofde kunst en biefstuk’, *Inforevue*, December 2005, 25-27.

2.1.2.1.2 Calé

Dit zijn zeer donkergetaande zigeuners die luisteren naar namen zoals Nourri, Djemma, Herrina en die hun uitvalsbasis in Zuid-Frankrijk hebben (Toulouse, Bordeaux, Marseille). Ze zijn wereldwijd actief in diefstallen met list ten nadele van juweliers en ook in België worden bepaalde criminele feiten door dergelijke dadergroep gepleegd.⁴⁶

2.1.2.2 Nederland

2.1.2.2.1 Woonwagenbewoners

Typisch zijn de vele kampen in de grensstreek met België. Een voorbeeld is het woonwagenkamp ‘Vinkenslag’ in Maastricht, waar een amalgaam van kampbewoners woont. De criminaliteit die hier heerst en zich uitstrekt over de Euregio, bestaat ondermeer uit voertuigcriminaliteit, metaaldiefstal in grote hoeveelheden, diefstallen uit woningen, illegaal aftappen van elektriciteit, wapenhandel, drugs. Een ander voorbeeld van een meer sedentaire bewoningsvorm is ‘De Weggebekker’ in Nederlands Limburg, waar allochtonen en vroegere kampbewoners samenwonen. Daar is eveneens grensoverschrijdende criminaliteit vastgesteld.

Regelmatig vormen deze woonwagenkampen het decor voor grootschalige politiecontroles. In 2004 bijvoorbeeld vielen 400 politieagenten woonwagenkamp ‘Vinkenslag’ binnen in opdracht van de burgemeester van Maastricht, die het woonwagenkamp bestempelde als een “criminele vrijstaat”. Het kamp zou, op basis van illegale activiteiten, jaarlijks een omzet draaien van ongeveer 50 miljoen EUR. Bij de inval werden 16 kampers gearresteerd en werden indrukwekkende cannabisplantages ontdekt.⁴⁷ In 2007 werd ‘De Weggebekker’ door 70 personeelsleden van politie, justitie, brandweer, belastingsdienst, arbeidsinspectie, gemeente en provincie gecontroleerd na aanslepende melding van cannabisteelt, heling,

⁴⁶ PAULUSSEN, L., *o.c.*, 7.

⁴⁷ WEISS, P. (2004/04/16) Politie valt binnen in vrijstaat Vinkenslag [WWW]. Het Nieuwsblad: <http://www.nieuwsblad.be/Article/PrintArticle.aspx?articleID=G805BQR3> [21/03/2010]

gestolen goederen zoals voertuigen, illegale bouwconstructies en onjuiste registratie van kadastergegevens.⁴⁸

2.1.2.2.2 Sinti-zigeuners

Zij wonen in kleinere woonwagenvelden in de grensstreek en hebben blijkbaar familiale banden met Franse Manoesjen zoals hierboven vermeld. Ze leven van wettelijke uitkeringen en zijn daarnaast in verschillende criminaliteitsfenomenen actief (home-invasies, diefstallen van kredietkaarten, cannabisteelt). Zeer berucht in de Nederlandse drugsmafia was de zigeunerbende van de “Hakkelaar”. Dit was de bijnaam van Johan Verhoek, één van de grootste hasjhandelaren van Nederland vanaf circa 1985. Hij groeide op in woonwagens en werd naar eigen zeggen in zijn criminele carrière beïnvloed door zijn leven als “Kamper”.⁴⁹

2.1.2.3 Groot-Brittannië

Britse Travellers of Tinkers zijn in ons land blijkbaar al decennia actief bij klusjesoplichting zoals het asfalteren van opritten. Veelal oudere slachtoffers betalen hoge prijzen voor minderwaardig materiaal. Ze zijn in heel het land actief en mogelijk is de apparatuur die ze gebruiken afkomstig van diefstal. Ze zijn ook actief in diefstallen van werktuigen en metaaldiefstallen.

Ik heb verschillende BIN⁵⁰-kranten geraadpleegd en stelde vast dat in zowel kleine als grote politiezones over gans België melding wordt gemaakt van klachten van mensen die een forse rekening gepresenteerd kregen van een paar ‘asfalteerders’. Hierbij bieden Engelstalige ‘asfalteerders’ zich aan en stellen voor de oprit te vernieuwen door het leggen van asfalt. Ze

⁴⁸ X. (2007/06/20) Inval bedrijventerrein Weggebekker Heerlen 14 juni 2007 [WWW]. RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum Limburg) http://www.bestuurlijkeaanpak.nl/actualiteiten/005_Inval_bedrijventerrein_Weggebekker_Heerlen_14_juni_2007.html [21/03/2010]

⁴⁹ SCHUTTEN, H., *De Jacht op octopus. Hoe Nederlandse drugscriminelen greep krijgen op de bovenwereld*, Amsterdam, J.M. Meulenhoff, 2003, 19.

⁵⁰ Buurt Informatie Netwerk

rekenen hiervoor hoge prijzen aan. Na enkele weken blijkt dat het asfalt die ze gebruikt hebben van zeer slechte kwaliteit is en onmiddellijk scheuren en verzakkingen vertoont.⁵¹

2.2 Groepen van de derde migratiegolf: Oost-Europese Rom

Het eerste onderscheid dat we ook voor deze groepen moeten maken is de uitvalsbasis, die zich ofwel in België ofwel in het aangrenzende buurland bevindt.

2.2.1 Groepen met uitvalsbasis in België

Volgens Luc PAULUSSEN van DJB blijkt uit gerechtelijke dossiers dat een stijging waar te nemen is in de Tsjechische, Slowaakse, Roemeense en Bulgaarse nationaliteit. Dit is dikwijls in combinatie met andere personen waarvan men weet dat het Roma-zigeuners zijn.

2.2.1.1 Roemeense Roma

Deze groep is actief in vele criminaliteitsdomeinen. Er wordt vastgesteld dat bij veel politieke dossiers, waarbij het om Roemenen gaat, eigenlijk om Roemeense Roma gaat. Er wordt door DGJ/DJB van uitgegaan dat ze ladingdiefstallen, voertuigdiefstallen (type garagediefstal), diefstallen van voertuigen, diefstallen uit woningen, heling, diefstal uit voertuigen, gauwdiefstallen, bedelarij, oplichting, mensenhandel plegen. Voor al deze criminaliteitsfenomenen gebruiken ze blijkbaar dezelfde logistieke basissen.

Uit een onderzoek naar bedelarij door EHSAL en KUB in de periode 2005-2007, werden 230 gestructureerde interviews van bedelaars, 38 diepte-interviews van bedelaars en 20 interviews van sleutelfiguren uit politie, welzijnswerk en justitie afgenomen. Op basis van afkomst kon

⁵¹ BUYLE, I., *BIN binnen Lochristi*. (BIN-krant Lochristi). Lochristi, oktober 2009, 2-3.

men twee dominante groepen onderscheiden. De grootste groep bedelaars in de Brusselse binnenstad waren de Roma van Roemeense herkomst (66,5 %), gevolgd door de Belgische bedelaars (24,8 %). De kleine restgroep was heterogeen samengesteld. De groep bedelaars van Roemeense herkomst bestond voor 69,5% uit vrouwen en de gemiddelde leeftijd betrof 27 jaar.⁵² Hierbij wil ik benadrukken dat bedelarij op zich niet strafbaar is, wel de exploitatie ervan. Ik verwijs hiervoor naar de artikels 433ter en 433quater van het Strafwetboek.

2.2.1.2 Ex-Joegoslavische Roma

Deze zijn via meerdere familieclans crimineel actief in een netwerk dat veel kenmerken vertoont van de georganiseerde criminaliteit. Het netwerk strekt zich uit over gans Europa met als belangrijkste landen: Spanje, Italië, Frankrijk, Duitsland, Zwitserland, Oostenrijk, België, Nederland. Uitvalsbasissen worden afgewisseld en er wordt geopereerd zowel vanuit België als vanuit de ons omringende landen. De samenhang tussen de verschillende clans is niet altijd heel duidelijk. Ze maken gebruik van contrastrategieën (cfr. infra), waarvan de meeste ook worden toegepast door andere groepen, zoals de Roemeense Roma.

2.2.1.3 Tsjechische en Slowaakse Roma

Een grote concentratie vinden we terug in Gent maar er zijn er ook gesignaleerd in meer rurale streken. Ze bezetten kraakpanden en uit politieke dossiers blijkt hun aandeel in diefstallen uit woningen, diefstallen met list zowel in woningen als in ziekenhuizen en rusthuizen, diefstallen in handelszaken, metaaldiefstallen, heling, maar ook drugs en prostitutie (dealen voor eigen gebruik) en schijnhuwelijken met Indische sikhs. Buit van diefstallen wordt in huurgarages opgeslagen of wordt door enkele leden van de familie naar Tsjechië of Slowakije gebracht met voertuigen.

⁵² CLÉ, A. en ADRIAENSSENS, S., *Bedelarij onderzocht. Een beknopte samenvatting van het onderzoek.* (Onderzoeksrapport EHSAL en KUB). Brussel, 2007, 4.

2.2.1.4 Kosovaarse Roma

Er is een gebrek aan kennis over deze groep waardoor het moeilijk is om er zich een beeld van te vormen. Feit is dat naar aanleiding van de Kosovo-kwestie vele Kosovaarse zigeuners asiel aangevraagd hebben in ons land. Deze groep bestaat voor 95 % uit Etnische Roma die moslim zijn. De overige 5 % zijn Ashkali die ook het moslimgeloof beleven. De Kosovaarse Roma spreken voornamelijk Albanees met elkaar.⁵³ Ze zijn massaal het land binnengekomen naar aanleiding van de Kosovo-kwestie. Zonder twijfel zijn ze actief in meerdere fenomenen, waaronder metaaldiefstallen.

2.2.1.5 Bulgaarse Roma

Sinds 2005 worden zij aangetroffen in Antwerpen en Gent en ze zijn grotendeels actief in dezelfde delictsdomeinen als de andere zigeunergroepen. Ze zouden ook actief zijn in de prostitutiesector. De laatste jaren zou de eventuele intensivering van Belgische maatregelen tegen criminaliteit door Roma, ertoe leiden dat criminele Roma hun activiteiten meer en meer verplaatsen naar Nederland. Zo zijn er de laatste jaren incidenten geweest van zeer jonge Bulgaarse Romameisjes die in Nederland in de prostitutie moesten werken en voordien in België actief waren.⁵⁴

Op basis van een gerechtelijke dossieranalyse, uitgevoerd door de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid, blijkt dat Roma-Bulgaren elkaar kennen uit hun stad van herkomst in Bulgarije en helpen voor ondermeer de reis per wagen, voor het toezicht op de meisjes, voor het verblijf in appartementen. Het is een kennissennetwerk. Deze Roma, die in volle concurrentie zijn met Bulgaren niet-Roma, worden door iedereen verafschuwd en afgestoten. Deze onderdanen leven in gemeenschap – meerdere koppels “pooier/meisje” per appartement, meerdere meisjes per appartement...- wanneer ze in het Westen ‘handel komen drijven’. De Roma uit Bulgarije kennen de samenstelling “mannelijke pooier/meerdere meisjes”: waarbij een meisje het geld ophaalt bij de anderen. Dit meisje is vaak de liefdespartner van de pooier.

⁵³ DECOODT, F. en DE REU, S., *o.c.*, 29.

⁵⁴ Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) Dienst IPOL, *Nationaal dreigingsbeeld 2008. Georganiseerde criminaliteit*. (Onderzoeksproject). Amsterdam, september 2008, 232.

De Romapooiers kennen elkaar en werken samen op Belgisch grondgebied. Uit de dossieranalyse blijkt dat geen enkel retributiesysteem en geen enkele hiërarchie kon worden ontdekt.

Terwijl de Romapooiers meestal erg gewelddadig met hun meisjes omgaan, zijn er merkwaardig genoeg enkele dossiers waarin sprake is van vrouwen (“dochter van” of “zus van”) in de clan die aan de top staan van de criminele hiërarchie. In de vastgestelde gevallen zijn het geen voormalige slachtoffers van seksuele uitbuiting die opgeklommen zijn. Het zijn enkel pooiers.⁵⁵

2.2.2 Groepen met uitvalsbasis in het buitenland

2.2.2.1 Poolse Roma

Deze zijn zeer crimineel actief in Duitsland, zowel in diefstallen uit woningen als in zeer grote en ontluisterende oplichtingsdossiers (meerdere modi operandi) waarbij ouderen in één klap hun ganse vermogen kwijtspelen. Andere Poolse groeperingen infiltreren België voor het plegen van “tapijtbedrog”. Uit gevoerd telefonieonderzoek in diverse dossiers blijkt dat mensen in gans België gecontacteerd worden. Bovendien vluchten leden van deze clans naar België, als ze in Duitsland in het vizier van gerecht en fiscus komen. Er kan gesteld worden dat ze vanuit België hun criminele activiteiten verder zetten. Bovendien treden Poolse Roma in Keulen op als heler voor Roma-groepen uit België die diefstallen uit woningen plegen.⁵⁶

2.2.2.2 Roemeense Roma

Groepen van vier à zes personen bieden ondermeer langs de openbare weg, op openbare parkings, aan warenhuizen op een agressieve manier namaakjuwelen te koop aan. Ze

⁵⁵ Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid, *Jaarrapport 2007 Georganiseerde criminaliteit in België 2005-2006*. (Jaarrapport). Brussel, 4 augustus 2008, 54-55.

⁵⁶ PAULUSSEN, L., *o.c.*, 24.

verplaatsen zich in voertuigen met Roemeense, Franse, Duitse en zelfs Poolse nummerplaten. Deze feiten gaan gepaard met agressieve bedelarij.

In Brussel bijvoorbeeld zijn er netwerken van Romazigeuners die afkomstig zijn uit Roemenië en actief zijn in de prostitutie en bedelarij. De slachtoffers hebben dezelfde Roma-afkomst. Ze hebben een eigen maatschappelijk sociaal leefsysteem met eigen waarden, regelingen en een parallel rechtssysteem. In hun ogen is het normaal dat minderjarigen zich prostitueren en bedelen en dit zowel bij de slachtoffers als bij de daders. Deze netwerken zijn clan- en regionaal gebonden. Ze maken gebruik van fysiek geweld ter bestraffing van 'on gehoorzame' meisjes. Hier vinden we ook gedwongen prostitutie terug. Volgens de politie zijn de Roemeense netwerken goed georganiseerd. Het zijn vooral groepen van loverboys en georganiseerde bendes die in contact staan met hun clan in Roemenië. Hun uitvalsbasis ligt dus in het land van herkomst. In Roemenië heerst er veel corruptie maar in mindere mate dan in Bulgarije. De Roemeense netwerken werken erg professioneel. Ze hebben het vacuüm opgevuld dat ontstaan is na het wegvallen van de Albanese netwerken.⁵⁷

2.2.2.3 Ex-Joegoslavische Roma

In 2005 slaagden de FGP's van Kortrijk en Veurne er, in samenwerking met de Franse politie, in om een tweehonderdtal diefstallen van caravans, mobilhomes, voertuigen en woninginbraken op te helderen. Ex-Joegoslavische bewoners van zigeunerkampen in Noord-Frankrijk zorgden voor de heling en de verkoop van de onvreemde goederen. Negen aanhoudingen vonden plaats in Frankrijk, twee in Duitsland en drie in België. Er werden twintig caravans, vijf auto's, vuurwapens, documenten tot namaak van voertuigdocumenten, pc's, gsm's en een aanzienlijke som geld in beslag genomen.⁵⁸

Uit dit hoofdstuk blijkt volgens mij dat men onmogelijk kan spreken over 'de' zigeuner. Op basis van de drie migratiegolven kan een onderscheid gemaakt worden tussen verschillende groepen met uitvalsbasis in of buiten België. Elke groep pleegt een bepaald soort

⁵⁷ Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, *Mensenhandel en –smokkel bestrijden met mensen en middelen*. (Jaarverslag 2008). Brussel, 2008, 26.

⁵⁸ Federale Politie, *Activiteitenverslag 2005 van de federale politie*. (activiteitenverslag). Brussel, 2005, 30.

misdrijven en sommige groepen overlappen elkaar hierin. Deze grote diversiteit zorgt er voor dat het voor politiediensten en justitie heel moeilijk is om criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen adequaat aan te pakken. Ik toon in mijn masterproef verder aan dat nog andere facetten voor een moeilijke aanpak zorgen. Ik wil dit hoofdstuk afsluiten met nogmaals te benadrukken dat ik geen enkele bevolkingsgroep wil stigmatiseren en zeker niet wil pretenderen dat elke zigeuner crimineel is. Ik belicht enkel de personen binnen deze bevolkingsgroep die criminele handelingen stellen.

Hoofdstuk 4: Kwantitatieve en kwalitatieve bespreking van enkele misdrijfffenomenen

In dit hoofdstuk wordt in het eerste deel meer uitleg gegeven rond de problematiek van kwantitatieve gegevens met betrekking tot criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen. In het tweede deel wordt het fenomeen woninginbraak op grotendeels kwalitatieve manier beschreven. Er wordt een definitie gegeven van dit misdrijf en ook de bestraffing komt aan bod. Enkele nationale cijfergegevens worden gepresenteerd en daarna wordt bekeken of er een verband is tussen dit misdrijftype en zigeunergroepen. In een laatste deel wordt het fenomeen gauwdiefstal op eenzelfde wijze geanalyseerd.

1. Problematiek van de kwantitatieve gegevens

Het was mijn bedoeling om op basis van cijfergegevens te vermelden hoeveel zigeuners voor welke criminele feiten op nationaal vlak jaarlijks in aanmerking komen. Ik deed hiervoor navraag bij verschillende politie en justitie diensten zoals het AIK⁵⁹ Gent, Lokale Politie Gent, FGP Gent, Parket Gent en FGP/DGJ/DJB. Nergens kon mij gezegd worden voor hoeveel criminele feiten zigeuners in aanmerking komen. Dit wordt blijkbaar nergens geregistreerd en uit gesprekken met de meeste sleutelfiguren uit deze diensten, blijkt dat het vermijden van stigmatisering aan de basis ligt van het ontbreken van cijfergegevens.

Omdat criminele zigeunergroepen binnen de ruime groep van ‘rondtrekkende dadergroep’ kunnen worden geplaatst, bekeek ik vervolgens de mogelijkheid om via deze weg aan cijfers te komen. Indien met alle elementen van de definitie van ‘rondtrekkende dadergroep’ moet worden rekening gehouden, is het echter niet eenvoudig om het begrip ‘rondtrekkende dadergroep’ en ‘rondtrekkende dader’ af te bakenen. Vandaar dat op het terrein, vanuit pragmatisch oogpunt, vaak wordt teruggegrepen naar twee elementen, namelijk gaat het om een dader afkomstig uit het voormalige Oostblok (1) of is het een sedentaire dader (2). Indien aan één van deze elementen wordt voldaan, spreken we van een “rondtrekkende dader”. Ook

⁵⁹ Arrondissementeel Informatie Kruispunt

voor de afbakening in de ANG⁶⁰ is dit momenteel de enige manier om “rondtrekkende daders” te identificeren.⁶¹

De ANG is het geheel van informatiesystemen van de geïntegreerde politie, bestemd om de opdrachten van gerechtelijke of bestuurlijke politie te ondersteunen zodat een maximaal gestructureerd en beveiligd informatieverkeer wordt gewaarborgd. De ANG kan worden voorgesteld als een grote doos, waarin alle informatie die politieambtenaren nodig hebben, kan worden teruggevonden. Er kan ondermeer worden gezocht op de entiteit personen, voertuigen, plaatsen.⁶²

Daarbij stelt zich echter het bijkomende probleem dat de “hoedanigheid dader – zigeuner” zeer zelden in de ANG wordt gecodeerd. Over criminele zigeunergroepen kunnen dus, wegens de gebrekkige codering in de ANG, geen eenduidige uitspraken worden gedaan. Onrechtstreeks kan wel informatie worden teruggevonden over zigeunergroepen maar deze is niet echt betrouwbaar.⁶³

Zigeuners worden in de ANG gevat onder hun aangenomen nationaliteit, die om het even dewelke kan zijn, zowel de Belgische als een andere. Het zijn de Roma-zigeuners van de eerste migratiegolf die de Belgische, Nederlandse, Franse of een andere nationaliteit zullen hebben. Ze hebben meestal ook ‘courante’ namen. Criminele zigeuners zullen zich niet uiten als Roma-zigeuner, indien ze hiermee geen ander voordeel bekomen.⁶⁴

Op basis van deze elementen, is het dus onmogelijk om exact te weten voor hoeveel feiten welke criminele zigeunergroepen (inclusief aantallen) in aanmerking komen.

Om toch enkele kwantitatieve gegevens in deze studie te vermelden, baseer ik mij op de politieke criminaliteitsstatistieken die opgemaakt zijn door de Directie van de operationele

⁶⁰ Algemene Nationale Gegevensbank

⁶¹ VERHAGEN, K., FIÉVET, V., GEURTS, D. en DUBOIS, S., *De rondtrekkende dadergroepen: situatieschets 2009*. (Strategische analyse FGP/DJB). Brussel, Juli 2009, 8-9.

⁶² X (2007) De Dienst politie informatie die de algemene gegevensbank beheert [WWW]. Federale Politie - Dienst public relations and protocol: http://www.polfed-fedpol.be/org/org_cg_cgo_dsb_nl.php [07/04/2010]

⁶³ VERHAGEN, K., FIÉVET, V., GEURTS, D. en DUBOIS, S., *o.c.*, 8-9.

⁶⁴ PAULUSSEN, L., *o.c.*, 13.

politie informatie van de Federale Politie. Tevens vindt men bij deze statistieken een definiëring van alle betrokken criminele figuren.⁶⁵

Op basis van kwalitatieve gegevens blijkt dat criminele zigeunergroepen actief zijn in meerdere misdrijfphenomenen. De omvang van deze masterproef zou te uitgebreid zijn, moesten al deze fenomenen uitgebreid aan bod komen. Ik heb dan ook gekozen om twee fenomenen te bekijken waarmee politiediensten en justitie nationaal te kampen hebben. Dit blijkt uit gesprekken met politiemensen, vergaderingen die ik heb bijgewoond en uit het bekijken van de mediakanalen die hierover regelmatig rapporteren. Het gaat meerbepaald om woninginbraak en gauwdiefstal.

Ik geef voor deze fenomenen het aantal geregistreerde feiten weer voor de jaren 2006 tot en met 2009 (tot en met het derde kwartaal voor dit laatste jaar). Het basisgegeven van deze geregistreerde criminaliteitsstatistieken blijft het aanvankelijk proces-verbaal dat door de algemene politiediensten werd opgesteld, ongeacht of het gaat om een voltooid misdrijf of een poging. Feiten die niet gekend zijn bij de politie ('dark number'), maken logischerwijze geen deel uit van deze cijfergegevens.

2. Woninginbraak

Uit literatuur blijkt dat inbreken geen moeilijke onderneming is. De reden hiervoor betreft het nonchalante gedrag van de inwoners. Sleutels worden bijvoorbeeld nog altijd onder de deurmat verstoep of deuren zijn vaak niet op slot. Als dit wordt gecombineerd met een beperkte beveiliging, blijft inbreken voor sommigen kinderspel. Dit betekent dat de buit die door een inbraak wordt bekomen, eenvoudig en snel te verdienen is. En door de perceptie van een lage pakkans, wordt recidive in de hand gewerkt.⁶⁶

⁶⁵ Politiële criminaliteitsstatistieken en definities criminele figuren via website http://www.polfed-fedpol.be/home_nl.php

⁶⁶ VERWEE, I., *Woninginbraken*. (Onderzoeksrapport Universiteit Gent). Gent, 2007, 10.

2.1 Definitie en bestraffing

Inbraak of braak vinden we terug in het Strafwetboek bij het misdrijf diefstal. Artikel 461 stelt dat hij die een zaak die hem niet toebehoort, bedrieglijk wegneemt, schuldig is aan diefstal. Bij woninginbraak kan een onderscheid gemaakt worden tussen:

- Diefstal in woning, zonder geweld of bedreiging, met als verzwarende omstandigheden braak en/of inklimming en/of valse sleutels (artikel 467 van het Strafwetboek);
- Diefstal in woning, met geweld of bedreiging, met als verzwarende omstandigheden braak en/of inklimming en/of valse sleutels (artikel 471 van het Strafwetboek);
- Diefstal in woning, met geweld of bedreiging, met als verzwarende omstandigheden braak en/of inklimming en/of valse sleutels, waarbij wapens werden getoond of gebruikt (artikel 472 van het Strafwetboek);
- Poging (artikel 466 van het Strafwetboek).

Braak wordt in artikel 484 van het Strafwetboek gedefinieerd als het openbreken, stukbreken, beschadigen, afbreken of wegnemen van om het even welke in- of uitwendige sluiting van enig huis, gebouw, bouwwerk of aanhorigheden, van een vaartuig, een wagon, een voertuig; het openbreken van gesloten kasten of meubels, bestemd om ter plaatse te blijven en om de daarin besloten voorwerpen te beveiligen.

Woninginbraak vormt een onderdeel van zware diefstal en bij zware woningdiefstal wordt meestal het onderscheid gemaakt tussen woninginbraak in enge of strikte zin en woninginbraak in ruime zin.⁶⁷ Dit onderscheid wordt hierna verder besproken.

Uit het Strafwetboek blijkt dat het plegen van een woninginbraak gecategoriseerd wordt als **misdad** en hiervoor verwijst ik naar artikel 467:

“Diefstal wordt gestraft met opsluiting van vijf tot tien jaar:

indien hij gepleegd wordt door middel van braak, inklimming of valse sleutels (...).”⁶⁸

⁶⁷ X., ‘Zware diefstal in woningen: 68 onderzoeken naar rondtrekkende dadergroeperingen in 2004’, *Infodoc*, 2005, 6.

⁶⁸ (Art. 467) Strafwetboek: Titel IX: Misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen. Hoofdstuk I: Diefstal en afpersing. Afdeling I: Diefstal zonder geweld of bedreiging.

2.2 Cijfers op nationaal niveau

Door de federale politie wordt de criminele figuur ‘woninginbraak in strikte zin’ omschreven als ‘een diefstal met braak, inklimming of valse sleutels, met of zonder geweld, in een woning (huis, appartement, garage,...)’. ‘Woninginbraak in ruime zin’ zijn alle zware diefstallen die plaatsvonden in een chalet, op een camping, in een tent, in een jachthuis, op een woonboot, in een caravan, in een aanhorigheid van een gebouw (individuele of gemeenschappelijke garage) of op aanhorige terreinen (terras, tuin, oprit, enz.). Omdat deze laatste categorie veel breder is en niet enkel diefstallen uit woningen bevat, gebruik ik enkel de cijfers van de eerste categorie.

In de volgende tabel geef ik het aantal als ‘woninginbraak in strikte zin’ geregistreerde feiten op nationaal vlak weer:

	2006	2007	2008	2009
Woninginbraak	58.343	57.284	58.311	46.431

Er zijn, zoals hiervoor aangehaald, geen cijfers voorhanden waaruit het aandeel van zigeuners in deze misdrijven kan afgeleid worden.

2.3 Zigeunergroepen

Het aandeel van dadergroepen van zigeunerafkomst in woninginbraken wordt jaarlijks door de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid globaal geschat op 15%.⁶⁹ Hoe men aan dit percentage komt, wordt echter niet meegedeeld en dit dient volgens mij dan ook met de nodige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd.

Op basis van gestructureerde interviews en informele gesprekken (op het federaal parket) met sleutelfiguren uit politie en justitie blijkt dat velen onder hen vanuit hun werkervaring te

⁶⁹ Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid, *o.c.*, 64.

maken krijgen met zigeuners die woninginbraken plegen. In veel gevallen gaat het om minderjarigen.

Ook in de media wordt regelmatig melding gemaakt van al dan niet minderjarige zigeuners die woninginbraken plegen. Hoofdcommissaris van politie Patrick WILLOCX van de FGP Gent maakte onlangs nog melding dat steeds meer jonge kinderen worden ingezet bij woninginbraken. Het zou hierbij telkens gaan om Oost-Europese kinderen of kinderen van zigeuners, die volgens hem vermoedelijk worden ingezet omwille van hun lenigheid en kleine gestalte.⁷⁰ Andere politiemensen, zoals Koen GOORMAN van de Lokale rechedienst (LRD) Gent, stellen dat zigeuners heel goed op de hoogte zijn van de Belgische wetgeving waaruit volgt dat kinderen onder de 12 jaar niet geplaatst kunnen worden in een gesloten instelling.⁷¹ Dit zou volgens hem de reden zijn dat heel jonge kinderen dergelijke misdrijven plegen. Naar mijn mening gaat het om een combinatie van factoren, waarbij het inzetten van jonge kinderen enkel maar voordelen oplevert voor de meerderjarigen die uiteindelijk buiten schot blijven.

Volgens politiediensten ligt het aantal inbraken hoog en is één van de oorzaken de betrokkenheid van zigeuners uit Oostbloklanden, die in onze grote steden verblijven en vaak gebruikmaken van minderjarigen.⁷² Het is volgens mij moeilijk om uitspraken te doen over het al dan niet hoge aantal woninginbraken. Ik vind wel dat dit aantal zou moeten dalen, op basis van de absolute prioriteit die aan de fenomenen ‘rondtrekkende dadergroepen’ en ‘woninginbraken’ vanuit beleidsniveau gegeven wordt. En als dan het aantal woninginbraken van 2008 (58.311) vergeleken wordt met het aantal uit 2003 (56.566), kan volgens mij toch niet van een aanzienlijke daling gesproken worden.

Ook in wetenschappelijke handboeken komt regelmatig naar voor dat criminele zigeunergroepen actief zijn in het domein van woninginbraken. De Belgische politie beëindigde bijvoorbeeld in mei 2003 een onderzoek van meer dan een jaar waarbij 64

⁷⁰ SCHEIR, O. (2009/09/01) Steeds vaker kinderen gebruikt bij inbraken [WWW].Het Nieuwsblad: <http://www.nieuwsblad.be/article/detail.aspx?articleid=NS2ECM6U> [18/03/2010]

⁷¹ Interview met K. GOORMAN, Hoofdinspecteur van politie en teamleider unit ‘Inbraken’ LRD Gent, Gent, 1 april 2010.

⁷² X., ‘Bestrijding van de rondtrekkende dadergroeperingen: nieuwe uitdagingen’, *Infodoc*, Oktober-November 2007, 15.

Roemenen betrokken waren. Het ging om twee groepen die gespecialiseerd waren in georganiseerde woninginbraken. Eén van deze twee groepen bestond uit Roemeense zigeuners die opereerden vanuit Antwerpen.⁷³

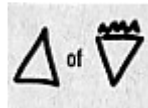
Zigeunergroepen die woninginbraken plegen, laten regelmatig codes achter in de buurt van woningen. De selectie van woningen gebeurt dus ondermeer op basis van deze codes. Deze worden aangebracht op het raam of aan de deur. Zo kunnen de inbrekers op een later tijdstip de ‘interessante’ woningen onmiddellijk herkennen. Bepaalde codes geven ook aan welke huizen al werden bezocht. Hieronder worden enkele van deze codes weergegeven. Deze codes vindt men blijkbaar ook terug in andere landen zoals Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië.⁷⁴

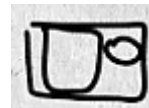
Reeds bezocht

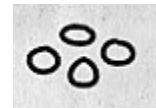
Onbewoond

Vrouw alleen

Let op de burens

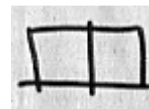
Vier kamers

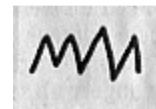
Geld in huis

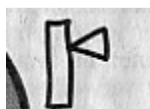
Reeds bestolen

Huis van
agent

Gevaar, te mijden

Gevaarlijke hond

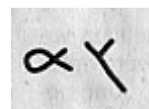
Vrije toegang

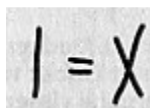
Niets interessants

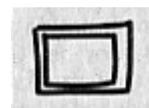
Anti-diefstal

Alarmsysteem

Waakzame
agenten1 kind, 1 vrouw en 1
manInbreken
overbodig

Niets te stelen

Grote pakkans,
hond

⁷³ SPAPENS, A.C. en FIJNAUT, C., *Criminaliteit en rechtshandhaving in de Euregio Maas-Rijn. Deel 1*, Antwerpen-Oxford, Intersentia, 2005, 86.

⁷⁴ COENE F. (2006/02/05) Tips [WWW]. BIN Zele: <http://home.scarlet.be/binzele/tips.htm> [08/04/2010]

Op 7 december 2009 ging een eerste coördinatievergadering door op het federaal parket te Brussel rond de problematiek van minderjarige zigeuners en de misdrijven die door hen gepleegd worden. Men vond het blijkbaar noodzakelijk om politiediensten van grotendeels Vlaamse politiezones en FGP's samen te brengen om het fenomeen aan te pakken. Ik was aanwezig op deze vergadering en hieruit bleek dat het vooral minderjarigen van ex-Joegoslavische nationaliteit zijn die woninginbraken plegen. Zij behoren tot de derde migratiegolf, zoals in het vorige hoofdstuk werd toegelicht.

3. Gauwdiefstal

Het tweede misdrijff fenomeen dat wordt beschreven, verschilt duidelijk van het fenomeen woninginbraak. Het grote verschil is dat gauwdiefstallen worden gepleegd op publieke of semi-publieke plaatsen en er eveneens (fysiek) contact is tussen dader en slachtoffer. De dader probeert het misdrijf wel ongemerkt te plegen zodat deze het contact tot een minimum zal proberen te herleiden. Dit type misdrijf is dus moeilijker te plegen dan het fenomeen woninginbraak. Bij een woninginbraak wil men elk contact met derden vermijden, terwijl bij gauwdiefstal het contact deel uitmaakt van het misdrijf.

3.1 Definitie en bestraffing

Het Vast Secretariaat voor het Preventiebeleid omschrijft vanuit wetenschappelijk onderzoek aangaande gauwdiefstal, het fenomeen als volgt:

Gauwdiefstal of zakkenrollerij wordt in het Belgisch Strafrecht ondergebracht onder de categorie 'misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen'. Juridisch wordt gauwdiefstal aangeduid als een misdrijf volgens artikel 461 van het Strafwetboek.⁷⁵ Het wordt als volgt omschreven:

“Hij die een zaak die hem niet toebehoort, bedrieglijk wegneemt, is schuldig aan diefstal. Met diefstal wordt gelijkgesteld het bedrieglijk wegnemen van andermans goed voor

⁷⁵ DE SAGER, F., 'Gauwdiefstal: fenomenen en bestrijding' in *Handboek Criminaliteitspreventie*, 1999, afl. 9, 1.

kortstondig gebruik.”⁷⁶ Gauwdiefstal wordt dus niet apart omschreven en wordt als ‘gewone diefstal’ aanzien.

De bestraffing van gauwdiefstal wordt volgens artikel 463 van het Strafwetboek geregeld:

“Diefstallen (...) worden gestraft met een gevangenisstraf van een maand tot vijf jaar en met een geldboete van zesentwintig frank tot vijfhonderd frank.”⁷⁷ Een gauwdiefstal wordt dus als **wanbedrijf** bestraft.

3.2 Cijfers op nationaal niveau

Door de federale politie wordt deze criminele figuur als volgt gedefinieerd: ‘Heimelijke diefstal zonder geweld en zonder verzwarende omstandigheden, op een publieke of semi-publieke plaats, van een voorwerp dat het slachtoffer bij of op zich draagt’.

In de volgende tabel geef ik het aantal als ‘gauwdiefstal’ geregistreerde feiten op nationaal vlak weer:

	2006	2007	2008	2009
Gauwdiefstal	31.485	31.214	30.929	23.114

Ook hier kan niet bepaald worden hoe groot het aandeel van zigeuners is in deze misdrijven.

3.3 Zigeunergroepen

F. ABJEAN, een voormalig lid van de gauwdiefstallensectie van de Parijse politie, heeft zijn werkervaringen in een boek verwerkt. Hij zegt dat gauwdieven van het zigeunertype de belangrijkste dadergroep van gauwdiefstal zijn. Hij kenmerkt hun technieken met “rapidité”

⁷⁶ (Art. 461) Strafwetboek: Titel IX: Misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen. Hoofdstuk I: Diefstal en afpersing.

⁷⁷ (Art. 463) Strafwetboek: Titel IX: Misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen. Hoofdstuk I: Diefstal en afpersing. Afdeling I: Diefstal zonder geweld of bedreiging.

en “brutalité”. Het gaat vooral om minderjarigen, die altijd in groep werken. Wanneer men een slachtoffer op het oog heeft, begeeft de ganse groep er zich naartoe. Er wordt voor verrassingseffecten gezorgd en het slachtoffer wordt omsingeld, zonder dit door te hebben.⁷⁸

Ik baseer mij eveneens op Nederlands onderzoek⁷⁹ om een beeld te geven van de methoden en technieken die zakkenrollers van het zigeunertype hanteren. Zij gaan volgens dit onderzoek uiterst behoedzaam te werk. Ze hebben steeds oog voor mogelijke vluchtwegen. De daders leggen soms meerdere keren per dag dezelfde route af. Zonder dat potentiële slachtoffers het merken, kunnen zij gedurende een bepaalde tijd door een gauwdief worden gevolgd. De dader gaat vaak zijn rolmogelijkheden na door in het voorbijgaan tassen lichtjes aan te raken. De gauwdief ondergaat veelal verschillende pogingen vooraleer de buit wordt bemachtigd.

Men dient volgens mij dus bij dit type fenomeen ‘getraind’ te zijn om het misdrijf onopgemerkt en in groep te kunnen plegen, in tegenstelling tot woninginbraak. Bij woninginbraak zal men het misdrijf enkel maar plegen bij een grote zekerheid dat de bewoner(s) niet aanwezig is of zijn zodat men de woning kan betreden en doorzoeken.

Uit de vergadering op het federaal parket, zoals hierboven al aangehaald, blijkt dat gauwdiefstallen vooral worden gepleegd door minderjarige zigeuners van Roemeense nationaliteit. Ook dit zijn zigeunergroepen van de derde migratiegolf.

Uit dit hoofdstuk blijkt dat kwantitatieve gegevens rond criminele zigeuners binnen politiediensten en/of justitie niet voorhanden zijn. Dit wordt nergens bijgehouden zodat niet kan worden gezien voor hoeveel misdrijven zij in aanmerking komen. Nochtans is het voor politiediensten voorzien dat men de “hoedanigheid dader – zigeuner” in de ANG codeert. Dit gebeurt echter zeer zelden waardoor eenduidige uitspraken niet kunnen worden gedaan.

Ondanks het gebrek aan kwantitatieve gegevens, is er in ons land blijkbaar nood aan coördinatievergaderingen op het federaal parket met politiediensten en lokale parketten uit diverse gerechtelijke arrondissementen. Het gaat hierbij om twee misdrijfphenomenen die veelvuldig gepleegd worden door zigeuners: woninginbraak en gauwdiefstal. Terwijl het eerste misdrijf als misdaad wordt bestempeld in het Strafwetboek, gaat het bij gauwdiefstal

⁷⁸ ABJEAN, F., *Pickpockets! Vingt ans de flagrant délits: un flic parle*, Parijs, Acropole, 1990, 103.

⁷⁹ LOEF, K., *Zakkenrollerij. Feiten, achtergronden en bestrijding*. (Studierapport). Amsterdam, mei 1992, 5-6.

om een wanbedrijf. Ook de *modus operandi* verschilt bij beide misdrijven: terwijl een woninginbraak gemakkelijker te plegen is, dient men bij het plegen van een gauwdiefstal eerder 'getraind' te zijn en kan men ook vlugger betrapt worden. Ook de dadergroepen verschillen blijkbaar, ook al komen zij beiden uit de derde migratiegolf: woninginbraken worden grotendeels gepleegd door Ex-Joegoslavische zigeunerclans terwijl gauwdiefstallen vooral het werkdomein van Roemeense zigeunergroepen zijn. In beide gevallen wordt in grote mate gebruik gemaakt van minderjarigen. Dit gebeurt om verschillende redenen, die enkel maar voordelen opleveren voor de organisatie waarin deze minderjarigen actief zijn: beneden een bepaalde leeftijdsgrens kunnen de minderjarigen niet worden geplaatst in een instelling en volgt er dus op geen enkele wijze een bestraffing. Ook kunnen jonge kinderen vlotter dan volwassenen een woning betreden via bijvoorbeeld keldergaten.

Terwijl in kwantitatief onderzoek doorgaans gezocht wordt naar antwoord op de vraag naar het hoeveel van een bepaald verschijnsel (de kwantiteit), wordt in kwalitatief onderzoek meer op zoek gegaan naar het hoe van een bepaald verschijnsel (de kwaliteit).⁸⁰ Het is volgens mij een tekortkoming dat men zich enkel kan beroepen op kwalitatieve gegevens. Deze zijn namelijk voor interpretatie vatbaar, wat niet gezegd kan worden van vaststaande, kwantitatieve gegevens. Om op een adequate manier dergelijke fenomenen aan te pakken, dient men te zorgen voor een goede beeldvorming op kwalitatief en kwantitatief vlak. Een gebrek aan kwantitatieve gegevens zorgt ervoor dat politiediensten en Openbaar Ministerie geen tastbare cijfergegevens hebben om de aanpak van criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen te optimaliseren. Terwijl men de bedoeling heeft om stigmatisering te vermijden, wordt dit alleen maar in de hand gewerkt door de eenzijdige nadruk te leggen op het verzamelen van kwalitatieve informatie. Momenteel dient men het aantal zigeuners dat betrokken is in misdrijven te schatten wat de betrouwbaarheid zeker niet ten goede komt. Indien vaststaande en betrouwbare cijfers zouden gekend zijn, kan het fenomeen op een objectieve manier worden aangepakt.

⁸⁰ BIJLEVELD, C.C.J.H., *Methoden en Technieken van Onderzoek in de Criminologie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2006, 69.

Hoofdstuk 5: Rondtrekkende dadergroep, contrastrategieën en criminele organisatie

Dit hoofdstuk werd onderverdeeld in drie delen. In een eerste deel wordt nagegaan of bepaalde criminele zigeunergroepen als rondtrekkende dadergroepen kunnen worden aanzien. Hierna is het de bedoeling om te kijken of er voor wat betreft criminele zigeunergroepen een verband is tussen een rondtrekkende dadergroep en een criminele organisatie. In het tweede deel wordt eerst geanalyseerd of criminele zigeunergroepen gebruik maken van contrastrategieën bij het plegen van misdrijven. Afsluitend wordt in het derde deel dan de link gelegd met het begrip ‘criminele organisatie’ en wordt ook hiervoor gekeken of criminele zigeunergroepen hiertoe kunnen behoren.

1. Rondtrekkende dadergroep

Uit een interview met Hoofdcommissaris van politie Marc VANDENHOVE, projectmanager ‘rondtrekkende dadergroepen’ binnen de FGP Gent, blijkt dat 30 % van de rondtrekkende dadergroepen samengesteld is uit zigeunergroepen.⁸¹

Twee jaar na de invoering van de projectmatige aanpak van eigendomsriminaliteit die gepleegd wordt door rondtrekkende dadergroeperingen, organiseerde Paul van Thielen, directeur-generaal van de FGP, op 24 en 25 september 2009 in Luik een zogenaamde ‘security briefing’. Aan dit overleg, waar een stand van zaken werd gegeven van de criminaliteit gepleegd door rondtrekkende dadergroepen, namen meer dan 450 magistraten, politiemensen en beleidsadviseurs deel. Er werd aangehaald dat het een zeer goede beleidskeuze was om de definitie van een rondtrekkende dadergroep uit te breiden naar ‘sedentaire dadergroep in België’. Een criminele zigeunergroep die in België rondtrekt om misdrijven te plegen maar wel op één vaste locatie in België verblijft, kan hier dus perfect

⁸¹ Interview met M. VANDENHOVE, Hoofdcommissaris van politie en projectmanager ‘rondtrekkende dadergroepen FGP Gent, Gent, 30 maart 2010.

onder begrepen worden. Dit betekent volgens mij ook dat men expliciet criminele zigeunergroepen in de definitie van een rondtrekkende dadergroep wou opnemen. Tevens kwam aan bod dat er een toename is van de activiteit van zigeunergroepen binnen de noemer ‘rondtrekkende dadergroepen’. Een ander belangrijk punt dat werd besproken, is het feit dat één derde van de minderjarige rondtrekkers actief is bij het plegen van zware diefstallen.

Het is duidelijk dat criminele zigeunergroepen tevens kunnen beantwoorden aan de definitie van een rondtrekkende dadergroep. Indien gekeken wordt naar de fenomenen woninginbraak en gauwdiefstal, is het volgens mij enkel voor dit eerste fenomeen dat zigeunergroepen hieraan kunnen beantwoorden. Dit fenomeen staat specifiek vermeld in de definitie, in tegenstelling tot gauwdiefstal.

Het probleem echter is dat veel van de seriële woninginbraken die gepleegd worden door zigeunergroepen het werk zijn van minderjarigen. En in de definitie van een rondtrekkende dadergroep staat vermeld ‘waarbij mogelijks gebruik wordt gemaakt van minderjarigen’. Ik stel me hierbij de vraag of minderjarigen tot een rondtrekkende dadergroep kunnen behoren. De wetgever geeft met deze definitie de indruk dat de minderjarigen ‘gebruikt’ worden om als uitvoerder de misdrijven te plegen van een rondtrekkende dadergroep. Indien zij ‘gebruikt’ worden, dienen zij eerder als slachtoffer aanzien te worden dan als dader. Het is namelijk moeilijk om kinderen van 5 jaar, die zouden gebruikt worden om te observeren, daadwerkelijk als daders te zien.

Tijdens de interviews die ik afnam van sleutelfiguren, kon ik nergens een eenduidig antwoord vinden op mijn vraag. Ook viel me op dat bepaalde politiemensen enerzijds het begrip ‘rondtrekkende dadergroep’ gebruiken en anderzijds het begrip ‘criminele organisatie’. Er is wel degelijk een verschil tussen beiden doch is dit blijkbaar niet zo evident te bepalen in de praktijk.

Zo haalde Frederic VROMAN van het Gentse parket zelfs aan dat de minderjarige zigeuners, die misdrijven plegen binnen een organisatie die beantwoordt aan een rondtrekkende

dadergroep, ook aanzien kunnen worden als slachtoffer van deze rondtrekkende dadergroep of criminele organisatie. Enige verdere verduidelijking hieromtrent lijkt mij in de toekomst zeker aangeraden.

2. Contrastrategieën

Het segment zigeuners dat criminele handelingen stelt, pleegt grotendeels dezelfde feiten waar ook ter wereld, waarbij gelijkaardige modi operandi worden gebruikt. Als voorbeeld verwijs ik naar een Amerikaanse (politie)website, waar foto's van talrijke zigeuners te zien zijn met vermelding van gedetailleerde beschrijvingen van hun gepleegde misdrijven. Zo wordt bijvoorbeeld melding gemaakt van een vrouw van zigeunerherkomst, die reeds 14 verschillende namen en 10 verschillende geboortedata heeft opgegeven bij haar vorige arrestaties.⁸² Het niet gebruiken van geweld kan beschouwd worden als hun overlevingstactiek en bij het plegen van deze feiten wordt regelmatig gebruik gemaakt van contrastrategieën.

Contrastrategieën kunnen worden gedefinieerd als het geheel aan methodes en middelen die door criminele organisaties worden uitgewerkt om enerzijds de continuïteit van de organisatie te verzekeren en de (criminele) activiteiten af te schermen en anderzijds het optreden van de overheid te bemoeilijken door de procedures te vertragen of te saboteren.⁸³ Deze strategieën zorgen er dus voor dat de politieke en gerechtelijke aanpak van de gepleegde criminaliteit door dadergroepen die deze strategieën toepassen, zwaar wordt bemoeilijkt. Op basis van diverse bronnen stel ik vast (cfr. infra) dat criminele zigeuners gebruik maken van meerdere contrastrategieën.

⁸² http://www.seminolesheriff.org/en-us/advisories/transient_offenders/

⁸³ Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid, *o.c.*, 17.

2.1 Gebruik van minderjarigen

In het algemeen hebben de sedentaire daders dezelfde criminele activiteiten als de rondtrekkers maar ze onderscheiden zich door het gebruik van minderjarigen om feiten te plegen. Het zijn kinderen van de clan en de meisjes die ten huwelijk worden aangeboden. De bruid moet diefstallen plegen. Uit de literatuur blijkt dat ouderen bij het plegen van misdrijven niet alleen gebruik maken van jongeren omwille van hun fysieke capaciteit (grotere toegankelijkheid tot keldergaten/ramen door kleine gestalte) maar evenzeer omdat jongeren straffeloos tewerk kunnen gaan.⁸⁴

Binnen de criminele clans begint de opleiding van jongs af aan. Jonge kinderen vanaf 5 jaar gaan reeds mee op rooftocht waarbij ze het doen en laten van de clan gadeslaan. Vanaf 8 jaar worden ze stelselmatig ingezet bij gauwdiefstallen, winkeldiefstallen en later bij woninginbraken. Een woninginbraak waar bijvoorbeeld veel braaksporen op één raam worden aangetroffen, is vermoedelijk gepleegd door minderjarigen die nog aan het leren zijn. Ze hebben geen documenten op zak en geven telkens andere namen en geboortedata op als ze gevat worden. Ze worden niet afgehaald door burgerlijke verantwoordelijken of ouders, komen zo in centra van niet-begeleide minderjarigen terecht (Fedasil⁸⁵), waar zij daarna onmiddellijk terug weggaan en verder feiten plegen. Ofwel worden zij in een open instelling geplaatst, waar ze na enkele dagen de vlucht nemen. Indien de wetgever de leeftijd waarop maatregelen kunnen worden genomen zou wijzigen, past de criminele clan dit aan door de leeftijd van de ingezette kinderen te verlagen of door hen aan te zetten een lagere leeftijd op te geven.⁸⁶

Dit wordt geconfirmeerd door een gesprek dat ik had met het aanspreekpunt ‘minderjarige zigeuners’ binnen het parket Gent (sectie Jeugd), Substituut Frederic VROMAN. Hij deelt mee dat gauwdiefstallen meestal gepleegd worden door meisjes omdat ze weten dat er niet veel plaats is in instellingen. Ook zouden ze volgens hem steeds jongere minderjarigen gebruiken omdat ze weten dat het vanaf een bepaalde leeftijdsgrens slechts mogelijk is om iemand in een gesloten instelling te plaatsen. Ze zijn volgens hem dus goed op de hoogte van

⁸⁴ VERWEE, I., PONSAERS, P., ENHUS, E., *‘Inbreken is mijn vak’, Textuur en praktijk van woninginbraak*, Den Haag, Boom Juridische Uitgevers, 2007, 80.

⁸⁵ Federaal Agentschap voor de opvang van asielzoekers

⁸⁶ VERHAGEN, K., FIÉVET, V., GEURTS, D. en DUBOIS, S., *o.c.*, 21-22.

onze wetgeving.⁸⁷ Uit het voorgaande blijkt volgens mij dat het een doelbewuste contrastrategie is om minderjarigen in te zetten om misdrijven te plegen.

2.2 Gebruik van aliasen en veranderen van uiterlijk

De ervaring bij politiediensten leert dat de identificatie van criminele zigeuners en de opname van hun identiteitsgegevens in de ANG zeer moeilijk verloopt omdat de verdachten er zelf alles aan doen om hun identificatie onmogelijk te maken. Dit gebeurt door zowel minder- als meerderjarigen. Jonge daders met tientallen aliasen zijn geen uitzondering. Er zijn daarboven nog eens de talrijke "dubbels" in de ANG, waar men duidelijk aan de foto kan zien dat het dezelfde minderjarige is, maar dat de personen niet zijn samengevoegd. Dit is een tijdrovende bezigheid waarvoor nationaal blijkbaar geen initiatief genomen wordt.⁸⁸ De reden hiervan heb ik niet kunnen achterhalen.

Bij het bekijken van foto's van criminele zigeuners, ziet men dat ze frequent subtiel van uiterlijk veranderen of dat ze voor de foto een bepaalde grimas maken, wat het gebruik van foto's voor de herkenning door slachtoffers van de daders bemoeilijkt.⁸⁹ Dit wordt ook aangehaald door Marc DE WILDE, teamleider van de unit 'Gauwdiefstallen' van de Lokale rechedienst Gent. Hij zegt dat het regelmatig gebeurt dat zigeunermeisjes, die tijdens hun interceptie het haar in een paardenstaart dragen, doelbewust hun haar losmaken eens ze op het politiebureau zijn aangekomen om op de foto een ander uiterlijk te hebben.⁹⁰

2.3 Zigeunertaal en verhoren

Zigeuners hebben hun eigen taal, het Romani, met veel varianten naargelang de clan waartoe ze behoren. Deze taal is voor Westerlingen onverstaaanbaar en tijdens verhoren bij politie- en/of gerechtelijke instanties, dringt het vorderen van een tolk zich om deze reden op. Het

⁸⁷ Interview met F. VROMAN, Substituut bij het Parket Gent, sectie Jeugd en aanspreekpunt 'Minderjarige zigeuners', Gent, 18 maart 2010.

⁸⁸ DE MANGELEER, K., *Draaiboek voor het optreden van de politiediensten bij diefstallen gepleegd door al dan niet minderjarige zigeuners - informatiedoorstroming*. (politieel draaiboek). Brussel, 13 juli 2007, 13.

⁸⁹ PAULUSSEN, L., *o.c.*, 38.

⁹⁰ Interview met M. DE WILDE, Commissaris van politie en teamleider unit 'Gauwdiefstallen' LRD Gent, Gent, 1 april 2010.

verhoor wordt bemoeilijkt doordat het niet gemakkelijk is om een betrouwbare tolk te vinden. Verhoren van zigeuners met bijstand van een tolk behoren tot de moeilijkste verhoren die er zijn. Ze proberen de politie en de tolk meestal te misleiden door veel te praten, naast de kwestie te antwoorden en hun verklaringen voortdurend te wijzigen. Ze hebben meestal niet veel tijd, willen alles op vijf minuten afgehandeld zien, doen alsof ze de tolk al lang kennen en bieden hem of haar soms geld of diensten aan.⁹¹

Dit punt is volgens mij, in tegenstelling tot bijvoorbeeld het inzetten van minderjarigen, een minder doelbewuste contrastrategie. Hun taal is er nu eenmaal en wordt door een heel kleine populatie gebruikt wat tot gevolg heeft dat politiediensten minder tolken kunnen vorderen die deze taal machtig zijn (in tegenstelling tot bijvoorbeeld het Frans, Arabisch, enz.).

2.4 Communicatiemiddelen

In verband met de gevoerde communicatie tussen daders en mededaders of -plichtigen, kan worden gesteld dat er verschillende mogelijkheden zijn. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de daders voor, tijdens en na het plegen van de feiten. Ook tussen de dadergroep en de helers vindt er communicatie plaats en tenslotte is ook communicatie mogelijk tussen de dadergroep en de eventuele leiding in het thuisland. De verschillende soorten communicatie zijn⁹²:

- Rechtstreeks contact (face to face) tussen de daders onderling en tussen de daders en de helers.
- GSM-gebruik o.a. voor het plegen van de feiten (organisatie van de feiten).
- Het gebruik van de walkie-talkie. Dit gebruik is nog relatief weinig frequent maar werd toch reeds opgemerkt.
- De communicatie via de vaste telefoon. Deze is de laatste jaren fel gedaald, aangezien men weet dat dit een aantal bruikbare elementen kan opleveren voor identificatie door

⁹¹ BOCKSTAELE, M., *Interculturele verhoren*. (Nationale cursustekst). Brussel, 1 augustus 2009, 24.

⁹² SEGAERT, S., *Criminele processen: Heling en buit bij Roemeense rondtrekkend dadergroepen en communicatie bij rondtrekkende dadergroepen*. (Rapport DGJ/DJB). Brussel, 2006, 8-12.

de politie. Het wordt wel nog gebruikt wanneer de anonimiteit kan worden verzekerd (bijvoorbeeld in telefoonshops).

- Het gebruik van het internet. Omdat dit een groot internationaal karakter heeft en de identificeerbaarheid moeilijk kan zijn (bijvoorbeeld internetcafés), wordt hiervan eveneens gebruik gemaakt.

Op basis van veroordelingen leren daders veel over de politiemethoden. Ze krijgen inzage in hun dossier(s) en worden op die manier ingelicht hoe bijvoorbeeld een telefonieonderzoek door de politie gebeurt. Daardoor daalt het gebruik van GSM en levert een telefonieonderzoek logischerwijze ook minder resultaten op. Men gaat bijvoorbeeld regelmatig veranderen van SIM-kaart, gebruikmaken van een GSM voor de criminele activiteiten en een ander toestel hanteren voor het gezin, geen telefonisch contact tijdens de feiten, enz.

2.5 Vervoer voor en na feiten

Sleutelfiguren binnen de politie melden dat criminele zigeuners voor het plegen van misdrijven zoals gauwdiefstallen en diefstallen uit woningen grotendeels gebruik maken van het openbaar vervoer en meer specifiek de trein. Dit wordt aangehaald door Marc DE WILDE van de unit ‘Gauwdiefstallen’ als hij zegt dat zigeuners die gauwdiefstallen willen plegen in het Gentse stadscentrum, per trein naar Gent komen. Dit wordt ook bevestigd door het feit dat de unit onlangs 70 portefeuilles terugvond in een spouwmuur en in fietstassen in de onmiddellijke buurt van het Gentse Sint-Pietersstation. Deze waren afkomstig van gauwdiefstallen en uit deze portefeuilles werd enkel geld gehaald. Op die manier wordt, bij het eventuele fouilleren van een zigeuner die deze feiten heeft gepleegd, enkel geld gevonden en kan zodoende geen link worden gelegd met het gepleegde misdrijf.⁹³

Marc DE WILDE heeft de ervaring dat bij gauwdiefstal, naast het heel snel wegwerpen van brievenbussen, ook de buit heel vlug wordt doorgegeven aan derden. Dit zouden volgens hem meerderjarigen zijn die zich eveneens in de buurt van de feiten bevinden en die enkel instaan

⁹³ Interview met M. DE WILDE, Commissaris van politie en teamleider unit ‘Gauwdiefstallen’ LRD Gent, Gent, 1 april 2010.

voor het verzamelen van de buit. Zodoende is het voor politiediensten heel moeilijk om deze meerderjarigen te interceperen. Meestal worden de minderjarigen tijdens of net na het plegen van een misdrijf door burgers en/of politiediensten op heterdaad betrapt zodat men geen enkel zicht heeft op de meerderjarige(n). De minderjarigen zouden 's ochtends uitgestuurd of gedropt worden in de omgeving van hun werkterrein en worden 's avonds terug verwacht met de buit.

Ook zijn collega Koen GOORMAN zegt dat criminele zigeuners, tijdens het plegen van diefstallen uit woningen, hun buit eveneens kiezen in functie van hun vervoermiddel. Juwelen en kleine voorwerpen zoals ondermeer een laptop, kunnen vlot in kledij of in de hand meegedragen worden, in tegenstelling tot een televisietoestel. Indien zij gebruik zouden maken van een wagen, zou de buit grootschaliger kunnen zijn.⁹⁴ Zij beogen dus een gemakkelijk te transporteren buit, gestolen volgens het principe van de minste weerstand en vaak met behulp van kleine werktuigen zoals schroevendraaiers, handboren, enz.⁹⁵

2.6 Grote flexibiliteit

De samenstelling van een dadergroep kan dagelijks veranderen, wat de identificatie van de daders door de politiediensten bemoeilijkt. Tijdens een interview van Katrien DE SMET, referentiemagistraat 'rondtrekkende dadergroepen' binnen het Gentse parket, werd duidelijk dat de wisselende samenstellingen het zeer moeilijk maken om een onderzoek naar een rondtrekkende dadergroep tot een goed einde te brengen. Volgens haar kunnen feiten van één rondtrekkende dadergroep in bepaalde gevallen wel gekoppeld worden aan andere feiten van die groep, zonder daarom de garantie te hebben dat het dezelfde samenstelling betreft.⁹⁶ Indien de dadergroep daadwerkelijk inspeelt op het continu wisselen van de samenstelling van de daders tijdens het plegen van misdrijven, kan dit volgens mij aanzien worden als contrastrategie.

⁹⁴ Interview met K. GOORMAN, Hoofdinspecteur van politie en teamleider unit 'Inbraken' LRD Gent, Gent, 1 april 2010.

⁹⁵ VERHAGEN, K., FIÉVET, V., GEURTS, D. en DUBOIS, S., *o.c.*, 33.

⁹⁶ Interview met K. DE SMET, Eerste Substituut en referentiemagistraat 'rondtrekkende dadergroepen' bij het parket Gent, Gent, 12 maart 2010.

2.7 Vertrouwenspersoon “Rom baro”

De ‘Rom baro’ is een functie die binnen het zigeunermilieu wordt ingenomen door een persoon met aanzien. Het is tevens iemand waarvan binnen politiemiddens is geweten dat hij minderjarige gauwdieven gaat ophalen bij de politiediensten en daarvoor wordt vergoed door de meerderjarigen die kinderen op pad sturen. Zodoende wordt contact met ouders of burgerlijk verantwoordelijken door de politiediensten onmogelijk gemaakt.⁹⁷

Marc DE WILDE van de LRD Gent zegt dat in het recente verleden een vertrouwenspersoon bij hen gekend was die in opdracht van het Brusselse parket bij het interceperen van minderjarige zigeuners moest worden gecontacteerd. Deze man kwam de minderjarigen dan ophalen. Momenteel zou dit echter niet meer gebeuren omdat de betrokken persoon onlangs werd veroordeeld voor bendevoering.⁹⁸

3. Criminele organisatie

Het leek me interessant om na te gaan of (bepaalde) criminele zigeunergroepen kunnen worden aanschouwd als criminele organisaties. Tijdens de gevoerde gesprekken met sleutelfiguren, kreeg ik namelijk de indruk dat hierop geen eenduidig antwoord kan worden gegeven.

In het eerste hoofdstuk werd de definitie van een criminele organisatie weergegeven zoals die omschreven is in het Strafwetboek. Deze wettelijke definitie is van belang daar de wetgeving op de diverse specifieke opsporings- en onderzoeksmethoden gebruik maakt van deze rechtsfiguur. Ze biedt een (procedurele) houvast voor de aanpak van het fenomeen georganiseerde criminaliteit.

⁹⁷ LEE, R., ‘The Rom-Vlach Gypsies and the Kris-Romani’, *The American Journal of Comparative Law*, 1997, vol. 45, afl. 2, 345-392.

⁹⁸ Interview met M. DE WILDE, Commissaris van politie en teamleider unit ‘Gauwdiefstallen’ LRD Gent, Gent, 1 april 2010.

Zo kan ondermeer overgegaan worden tot **verbeurdverklaring** van vermogensvoordelen van criminele organisaties (artikel 43quater van het Strafwetboek), tot een **inkijkoperatie** (artikel 46quinquies van het Wetboek van Strafvordering), tot **infiltratie** (artikel 47octies van het Wetboek van Strafvordering), tot **observatie** met gebruik van technische middelen om zicht te verwerven in een woning (artikel 56bis van het Wetboek van Strafvordering), tot **anonieme getuigenissen** (artikel 86bis van het Wetboek van Strafvordering), **afluisteren, kennisnemen en opnemen van privé-communicatie en –telecommunicatie** (artikel 90ter van het Wetboek van Strafvordering). Dit laatste wordt ook wel ‘tapmaatregel’ genoemd.

Een veroordeling voor deelname aan of leiderschap van een criminele organisatie heeft een impact op de strafmaat, die aanzienlijk kan zijn. Maar in de praktijk worden blijkbaar niet alle rondtrekkende dadergroepen veroordeeld voor criminele organisatie. Dit hangt enerzijds af van de vervolgingsstrategie van het parket en anderzijds van de bewijzen. Alle constitutieve elementen moeten eenduidig aanwezig zijn en het is de rechter die deze afweging maakt...

Volgens de federale politie onderscheiden criminele organisaties zich voornamelijk van de rondtrekkende dadergroepen door een hoger organisatieniveau en door het gebruik van contrastrategieën.⁹⁹

Uit de gevoerde interviews met de sleutelfiguren uit politie en justitie blijkt dat bepaalde van mening zijn dat zigeunergroepen die woninginbraken en/of gauwdiefstallen plegen, deel kunnen uitmaken van een criminele organisatie. Volgens Katrien DE SMET, referentiemagistraat ‘rondtrekkende daders’ binnen het Gentse parket, is één van de grote voordelen van de kwalificatie ‘criminele organisatie’, dat hierdoor kan overgegaan worden tot een tapmaatregel.¹⁰⁰ Dit veronderstelt dat door de Onderzoeksrechter een gerechtelijk onderzoek wordt ingesteld. Indien een reeks feiten gepleegd wordt door minderjarigen, kan dit volgens haar evenzeer als reeks worden erkend. Daarna zal getracht worden om te achterhalen wie de meerderjarigen zijn die erachter zitten. Zodoende kan een gerechtelijk

⁹⁹ Federale Politie, *Activiteitenverslag 2005 van de federale politie*. (activiteitenverslag). Brussel, 2005, 24.

¹⁰⁰ Interview met K. DE SMET, referentiemagistraat ‘rondtrekkende dadergroepen’ parket Gent, Gent, 12 maart 2010.

onderzoek worden gevorderd op X wegens de artikels 433 en 324bis van het Strafwetboek. Beide artikels besprak ik in het eerste hoofdstuk.

Volgens Luc LUYCKX, verantwoordelijke van de LRD van politiezone Schelde-Leie, maken criminele zigeunergroepen geen deel uit van een criminele organisatie, omdat het plegen van feiten gewoon deel uitmaakt van hun “cultuur”.¹⁰¹ Volgens hem is het grote verschil met de echte criminele organisaties dat bij criminele zigeunergroepen de “gestructureerde vereniging” gebaseerd is op familiebanden. In de definitie staat het al dan niet hebben van een familieband echter nergens vermeld als voorwaarde om als gestructureerde vereniging te kunnen worden aanzien.

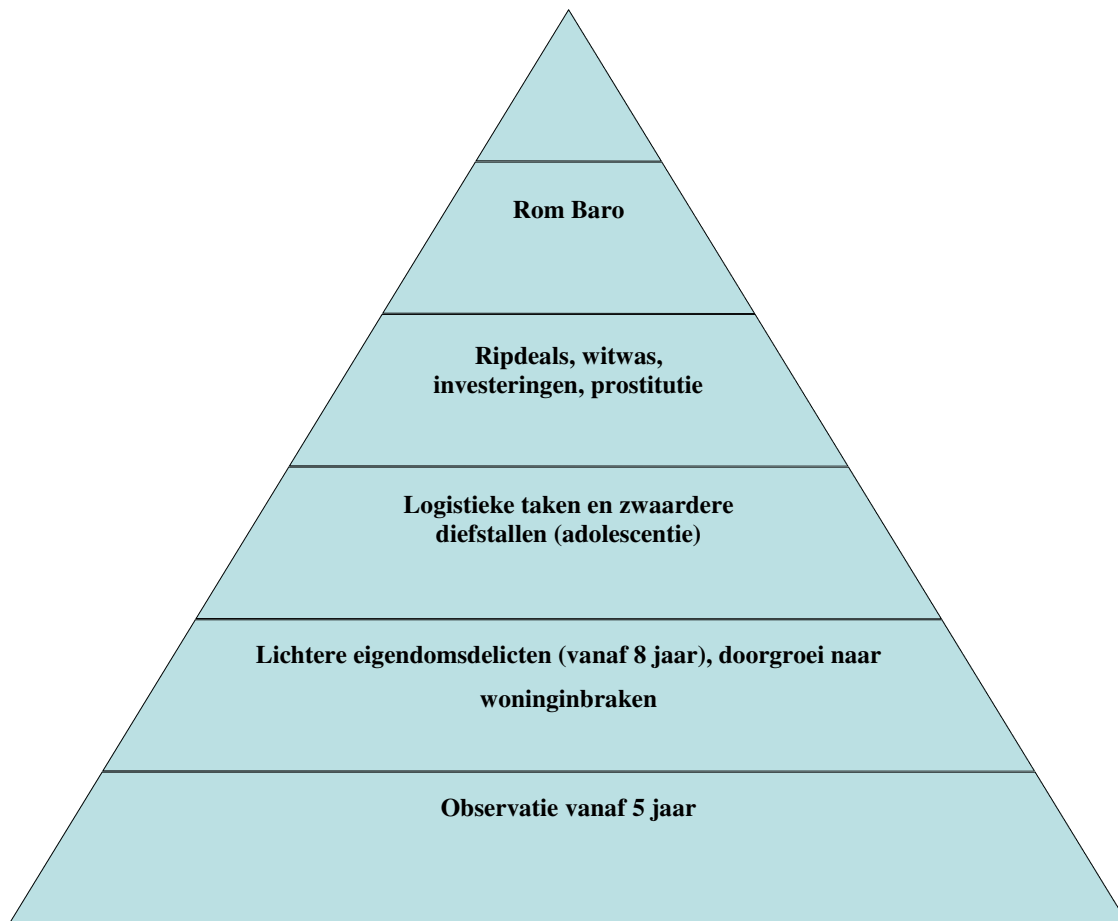
Uit het voorgaande blijkt volgens mij dat, zowel voor wat betreft woninginbraak als gauwdiefstal, criminele zigeunergroepen kunnen beantwoorden aan de definitie van een criminele organisatie. Dit is het geval voor alle soorten dadergroepen, doch bij criminele zigeunergroepen blijken er zich toch wel enkele problemen te stellen. De kwalificatie als criminele organisatie levert namelijk voor politie en justitie het voordeel op dat hierdoor de mogelijkheid ontstaat om bijzondere opsporingsmethoden toe te passen. Deze methoden zijn nu net moeilijk toepasbaar op criminele zigeunergroepen, zoals uit andere hoofdstukken blijkt. Ook blijkt er geen eensgezindheid te zijn binnen politie en justitie over het feit of criminele zigeunergroepen al dan niet kunnen aanzien worden als criminele organisaties. De niet voldoende afgebakende definitie van een criminele organisatie is mijn inziens de oorzaak van deze verschillende wijzen van interpretatie.

Afsluitend zou ik aan de hand van de figuur¹⁰² hieronder willen aantonen dat binnen bepaalde criminele zigeunergroepen wel degelijk sprake is van een hiërarchisch verband tussen het plegen van misdrijven en leeftijd en/of ervaring. Uit deze figuur blijkt dat binnen de criminele clan kinderen vanaf 5 jaar reeds instaan voor observatie en men vanaf 8 jaar lichtere eigendomsdelicten pleegt en doorgroeit naar woninginbraken. Ook dit toont volgens mij aan dat hier sprake is van een criminele organisatie. Of binnen deze organisatie familiebanden

¹⁰¹ Interview met L. LUYCKX, Hoofdinspecteur van politie en verantwoordelijke LRD politiezone Schelde-Leie, Gent, 22 april 2010.

¹⁰² PAULUSSEN, L., *o.c.*, 48.

waar te nemen zijn, speelt volgens mij geen enkele rol bij het bepalen of een criminele zigeunergroep als criminele organisatie kan worden bestempeld.

Structuur van de criminele organisatie van een Oost-Europese zigeunerclan

Vanuit dit hoofdstuk is duidelijk dat bepaalde criminele zigeunergroepen beantwoorden aan de definitie van een rondtrekkende dadergroep. Vooral als het gaat om woninginbraken, waar dit fenomeen specifiek in de definitie is opgenomen, is dit van toepassing. Uit interviews met sleutelfiguren blijkt dat niet altijd geweten is of minderjarigen al dan niet onder het begrip ‘rondtrekkende dadergroep’ vallen. Het valt eveneens op dat, ondanks de twee verschillende begrippen ‘criminele organisatie’ en ‘rondtrekkende dadergroep’, deze toch door elkaar worden gebruikt.

Het is ook duidelijk dat zigeunergroepen, bij het plegen van de misdrijven besproken in het vorige hoofdstuk, gebruik maken van meerdere contrastrategieën. Zo wordt stelselmatig gebruik gemaakt van minderjarigen, hebben zij meerdere aliases die identificatie bemoeilijken, wordt de buit heel snel na de feiten doorgegeven aan meerderjarigen, enz. Doordat zij veelvuldig gebruik maken van deze contrastrategieën en er bij bepaalde criminele zigeunergroepen ook sprake is van een organisatieniveau met een duidelijke hiërarchie, beantwoorden bepaalde criminele zigeunerclans dan ook aan het begrip 'criminele organisatie'. Deze kwalificatie maakt het voor justitie evidentier om over te gaan tot het inzetten van bijzondere opsporingsmethoden. Het inzetten van deze methoden is echter bij criminele zigeunergroepen zeer moeilijk.

Hoofdstuk 6: Politieële aanpak in het gerechtelijk arrondissement Gent

In dit hoofdstuk wordt de politieële aanpak van de criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen binnen het gerechtelijk arrondissement Gent besproken. Deze bespreking wordt terug beperkt, net als in de vorige hoofdstukken, tot de fenomenen woninginbraak en gauwdiefstal. In een eerste deel worden de kwantitatieve gegevens rond het fenomeen woninginbraak voor wat betreft politiezone Gent en het gerechtelijk arrondissement Gent gegeven. In een volgend deel wordt dit ook voor dezelfde actoren nagegaan voor wat betreft gauwdiefstal. Daarna is het de beurt aan de LRD Gent, waar twee units worden toegelicht die de twee fenomenen aanpakken. Ook de knelpunten die opduiken bij de aanpak van criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen komen aan bod. Na de bespreking in het derde deel van een rechedienst uit een grote politiezone, lijkt het me noodzakelijk dit ook te bekijken binnen een kleinere politiezone. Het is voor mij onmogelijk om dit te doen voor alle politiezones binnen het gerechtelijk arrondissement Gent. Ik beperk me dan ook tot politiezone Schelde-Leie. Deze zone werd namelijk door verschillende sleutelfiguren aangehaald als zijnde geregeld werkend rond criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen. In een laatste deel wordt stilgestaan bij de federale component binnen het gerechtelijk arrondissement en wordt ook voor de FGP nagegaan welke ervaringen er zijn met de aanpak van criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen.

1. Cijfers woninginbraak

Net als in het vierde hoofdstuk, doe ik terug een beroep op de politieële criminaliteitsstatistieken van de federale politie. In de volgende tabel geef ik het aantal als ‘woninginbraak in strikte zin’ geregistreerde feiten weer voor politiezone Gent, alsook voor het gerechtelijk arrondissement Gent¹⁰³. Voor het jaar 2009 zijn enkel cijfers voorhanden tot en met het derde trimester.

¹⁰³ Het gerechtelijk arrondissement telt 10 politiezones.

	2006	2007	2008	2009
Politiezone Gent	1.412	1.452	1.140	1.036
Arrondissement Gent	2.068	2.474	2.013	1.584

Ik nam eveneens contact op met het OIC¹⁰⁴ van politiezone Gent, dat instaat voor de cijferverzameling en –verwerking binnen de lokale politiezone. Ik heb het aantal als ‘woninginbraken’ geregistreerde feiten opgevraagd voor de periode 2006 tot en met 2009. Hier is de algemene noemer ‘diefstal uit woning’ en wordt een onderscheid gemaakt in acht subcategorieën: (1) gewone diefstal in woning, (2) inbraak zonder geweld in woning, (3) inbraak met geweld zonder wapens in woning, (4) inbraak met geweld met wapens in woning, (5) diefstal met geweld in woning, (6) diefstal met verzwarende omstandigheden andere dan braak zonder geweld in woning, (7) diefstal met geweld met verzwarende omstandigheden andere dan braak met wapens in woning en (8) diefstal met geweld met verzwarende omstandigheden andere dan braak zonder wapens in woning.

DIEFSTAL UIT WONING	2006	2007	2008	2009
Gewone diefstal in woning	594	613	566	486
inbraak zonder geweld in woning	1256	1400	1118	1322
inbraak met geweld zonder wapens in woning	23	15	13	14
inbraak met geweld met wapens in woning	9	3	10	0
diefstal met geweld in woning	17	12	13	20
diefstal met verzwarende omstandigheid andere dan braak zonder geweld in woning	13	26	22	19
diefstal met geweld met verzwarende omstandigheid andere dan braak met wapens in woning	2	9	6	8
diefstal met geweld met verzwarende omstandigheid andere dan braak zonder wapens in woning	10	11	7	8
Totaal	1924	2089	1755	1877

Een vergelijking tussen de cijfers van de federale politie en het OIC toont aan dat er duidelijke verschillen zijn. Een ‘woninginbraak in strikte zin’ wordt door de federale politie omschreven als ‘een diefstal met braak, inklimming of valse sleutels, met of zonder geweld, in een woning (huis, appartement, garage...)’. Bij vergelijking met de cijfers van het OIC, kan de subcategorie ‘gewone diefstal in woning’ hier volgens mij buiten beschouwing worden gelaten. Er is bij deze subcategorie namelijk geen sprake van braak, inklimming of valse sleutels, noch van het plegen van al dan niet geweld. Indien met deze categorie geen rekening wordt gehouden, zijn de cijfers van beide diensten nog altijd verschillend. De oorzaak van dit

¹⁰⁴ Operationeel Informatie Centrum

verschil ligt bij het feit dat de federale politie zich voor de statistieken baseert op de ANG, terwijl het OIC zich baseert op ISLP¹⁰⁵. In ISLP kan men enkel de politieke vaststellingen (ondermeer aanvankelijke en navolgende processen-verbaal) terugvinden die opgesteld zijn door de lokale politiezone.

Een slachtoffer van een misdrijf gepleegd op het grondgebied van politiezone Gent, gaat hiervan bijvoorbeeld aangifte doen bij politiezone Oostende. Dit feit, aan de hand van een aanvankelijk proces-verbaalnummer, zal bij de cijfers van de politieke criminaliteitsstatistieken van de federale politie worden gevoegd en zal echter niet gekend zijn bij het OIC. De cijfers van de federale politie zijn dus vollediger dan die van het OIC.

Voor deze cijfers baseert de federale politie zich op de pleegplaats terwijl het OIC enkel maar het aantal geacteerde aangiften en klachten van politiezone Gent weergeeft.

Deze cijfers dienen dus met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

Bij een vergelijking van de statistieken van de federale politie tussen de cijfers van politiezone Gent en die van het gerechtelijk arrondissement Gent, valt mij op dat jaarlijks meer dan de helft van alle woninginbraken binnen het gerechtelijk arrondissement Gent worden gepleegd op het grondgebied van politiezone Gent. Zoals eerder vermeld, is politiezone Gent slechts één van de tien politiezones binnen het gerechtelijk arrondissement. Dit zou volgens mij moeten inhouden dat het fenomeen woninginbraken binnen politiezone Gent als absolute prioriteit wordt behandeld.

2. Cijfers gauwdiefstal

In de volgende tabel geef ik het aantal als ‘zakkenrollerij’ geregistreerde feiten voor politiezone Gent alsook voor het gerechtelijk arrondissement Gent weer. Net als in de vorige tabel zijn ook hier voor het jaar 2009 enkel cijfers voorhanden tot en met het derde trimester.

¹⁰⁵ Informatie Systeem Lokale Politie

	2006	2007	2008	2009
Politiezone Gent	1.226	1.138	1.133	1.284
Arrondissement Gent	1.362	1.289	1.291	1.466

Ook voor het fenomeen gauwdiefstal nam ik contact op met het OIC van politiezone Gent. Ik heb het aantal als ‘gauwdiefstal’ geregistreerde feiten opgevraagd voor de periode 2006 tot en met 2009. Hier is de algemene noemer ‘gauwdiefstal’ en wordt een onderscheid gemaakt tussen vier subcategorieën: (1) zakkenrollerij, (2) zakkenrollerij op mobiele pleegplaats, (3) zakkenrollerij op publieke plaats en (4) zakkenrollerij in winkel. De specificiteit van deze kwalificaties zijn in bijlage aan deze masterproef toegevoegd.

GAUWDIEFSTAL	2006	2007	2008	2009
Zakkenrollerij	226	233	230	345
Zakkenrollerij op mobiele pleegplaats	111	79	76	157
Zakkenrollerij op publieke plaats	255	194	224	315
Zakkenrollerij in winkel	105	107	101	170
Totaal	697	613	631	987

Een eerste frappant verschil is dit tussen de cijfers van de federale politie en die van het OIC, voor wat betreft politiezone Gent. Hier kan terug dezelfde redenering worden gevolgd als bij de cijfers van woninginbraak. Via het OIC vernam ik dat er blijkbaar voor het fenomeen gauwdiefstal veel aangiftes gebeuren bij de Spoorwegpolitie in het Sint-Pietersstation van Gent. Mensen worden bestolen in het Gentse stadscentrum, keren huiswaarts met de trein en merken de diefstal van hun brieven tas op in het treinstation. Bij de Spoorwegpolitie kan hiervan aangifte worden gedaan en deze cijfers zullen niet gekend zijn bij het OIC, dat op lokaal niveau werkt in tegenstelling tot de Spoorwegpolitie die een federale dienst is.

Een tweede vaststelling is dat bij de cijfers van het OIC te zien is dat 2009 extreem hoge waarden geeft in vergelijking met de andere drie voorgaande jaren. Een uitleg hiervoor kon nergens gegeven worden en kan volgens mij dan ook meerdere redenen hebben. Zo kunnen er meer gauwdiefstallen gepleegd zijn maar kan het ook zijn dat er meer aangifte werd gedaan van de gepleegde feiten in vergelijking met de vorige jaren. Indien er meer gauwdiefstallen gepleegd werden, kan dit te wijten zijn aan meer daders dan de vorige jaren of meer activiteit van de reeds actieve daders of dadergroepen. Een duidelijke beeldvorming hieromtrent ontbreekt en is volgens mij noodzakelijk om het fenomeen efficiënt aan te pakken.

Er valt me eveneens iets op bij vergelijking van de statistieken van de federale politie tussen de cijfers van politiezone Gent en die van het ganse gerechtelijk arrondissement Gent. Daaruit blijkt namelijk dat jaarlijks meer dan 80 % van alle gauwdiefstallen binnen het gerechtelijk arrondissement Gent gepleegd worden op het grondgebied van de politiezone Gent. Dit heeft volgens mij te maken met het feit dat Gent een druk stadscentrum heeft wat het ideale werkterrein is van gauwdieven.

Deze cijfers zouden volgens mij tot gevolg moeten hebben dat ook het fenomeen gauwdiefstal binnen politiezone Gent als absolute prioriteit wordt behandeld.

3. Lokale researchedienst politiezone Gent

Politiezone Gent behelst een groot grondgebied met circa 240.000 inwoners. Binnen de zone werken ongeveer 1.000 personeelsleden verdeeld over operationele en administratieve diensten. De operationele diensten betreffen de interventiedienst, de lokale researchedienst en dertien wijkcommissariaten. Deze laatsten bestaan uit zes grote commissariaten (Gent Centrum, Sint-Amandsberg, Gentbrugge, Gent-West, Nieuw Gent, Wondelgem) met zeven respectievelijke bijcommissariaten (Oostakker, Sint-Kruiswinkel, Ledeborg, Drongen, Zwijnaarde, Sint-Denijs-Westrem, Meulestede). De lokale researchedienst is gehuisvest op een specifieke locatie in het stadscentrum.

3.1 Algemene werking

Als we het organigram van politiezone Gent¹⁰⁶ onder de loep nemen, zien we dat de lokale researchedienst bestaat uit meerdere units. Meerbepaald zijn er twee subgroepen die telkens onderverdeeld zijn in meerdere units:

- **Vermogensdelicten**
 - Diefstallen met geweld

¹⁰⁶ Zie bijlage II aan deze masterproef

- Ecofin-milieu
 - Inbraken
 - Bijzondere criminaliteit
 - Gauwdiefstallen
 - Autocriminaliteit
- **Bijzondere misdrijven**
- Meprosch (Mensenhandel, Prostitutie, Schijnhuwelijken)
 - Jeugdcriminaliteit
 - Zeden
 - Drugs

Daarnaast zijn er twee units die niet binnen deze twee subgroepen vallen gelet hun specifieke materie: de unit GO en de unit 'Verdwijningen'. De unit GO kan ingezet worden om ondermeer kortstondige observaties uit te voeren. De unit Verdwijningen behandelt de onrustwekkende verdwijningen van minder- en meerderjarigen.

Naast de dagdagelijkse taken met betrekking tot het type misdrijven dat elke unit behandelt, zijn er bijkomende diensten die elk lid dient te vervullen. Zo vervult iedere unit beurtelings een wachtdienst, waarbij de unitleider gedurende 24 uur bereikbaar en oproepbaar is. Twee van zijn unitleden zijn oproepbaar van 06.00 tot 08.00 uur en zijn, indien er zich geen dringende tussenkomsten opdringen, aanwezig van 08.00 tot 16.00 uur. Vier andere leden starten om 14.00 uur en werken in normale omstandigheden tot 22.00 uur. Zij zijn hierna oproepbaar tot 06.00 uur. Naast deze wachtdienst is er voor elke unit een beurtrol teneinde dagelijks vier leden als 'back-up' te leveren en zij werken van 10.00 tot 18.30 uur. Zij worden ingeschakeld indien de voorziene wachtdienst doende is met een dringende zaak.

Daarnaast zijn er ook regelmatig acties van bepaalde units waarbij wegens capaciteitsgebrek leden van andere units versterking bieden.

Binnen mijn masterproef gaat mijn aandacht vooral uit naar de units ‘Inbraken’ en ‘Gauwdiefstallen’, omdat dit de units zijn die de fenomenen woninginbraken en gauwdiefstallen binnen politiezone Gent aanpakken.

3.2 COL 1/2008

Volgens de COL 1/2008 dient de lokale politie in het kader van rondtrekkende dadergroepen een doorgedreven inspanning te voeren qua beeldvorming in haar informatiepositie naar fenomeengevoelige wijken en bevolkingsgroepen (inclusief verdachte handelingen aan de feiten voorafgaand), qua recherche in de kwaliteit van haar eerste vaststellingen en qua onderzoekscapaciteit wat de thuisarrondissementen betreft. Er wordt namelijk een onderscheid gemaakt tussen feiten- en thuisarrondissement.

Het feitenarrondissement is het gerechtelijk arrondissement waar het misdrijf gepleegd werd, terwijl het thuisarrondissement het gerechtelijk arrondissement betreft van de woonplaats van de verdachte of, in geval van minderjarigen, van de burgerlijk verantwoordelijken.

De lokale politie dient tevens strikt te waken over een degelijke informatiedoorstroming naar het AIK en de ANG volgens de vigerende regelgeving (zie MFO 3¹⁰⁷). Binnen iedere zone wordt één referentiepersoon “rondtrekkende daders” aangeduid, die zich in deze materie specialiseert en die het vast aanspreekpunt vormt voor het parket, het federaal parket en de politiediensten.¹⁰⁸ Binnen een kleinere politiezone zal dit in de meeste gevallen het diensthoofd van de researchedienst zijn, terwijl dit in grotere politiezones de unitleider of een lid van de unit ‘Inbraken’ is (indien een dergelijke unit voorzien is).

Deze omzendbrief is niet van toepassing op het fenomeen ‘gauwdiefstal’ omdat dit misdrijf niet in de definitie van een rondtrekkende dadergroep is opgenomen.

¹⁰⁷ Gemeenschappelijke Omzendbrief van de Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken van 14 juni 2002 betreffende het informatiebeheer inzake gerechtelijke en bestuurlijke politie.

¹⁰⁸ Vertrouwelijke Omzendbrief COL1/2008 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep betreffende de “rondtrekkende dadergroepen”, 28 januari 2008, 5.

3.3 Unit ‘Inbraken’

3.3.1 Omschrijving

Deze unit bestaat uit twee unitleiders met de graad van Commissaris van politie en Hoofdinspecteur van politie. Daarnaast zijn er nog vijf Inspecteurs van Politie zodat deze unit in totaal zeven personeelsleden telt. Binnen de unit zijn twee referentiepersonen “rondtrekkende dadergroepen”. Eén van de unitleiders oefent deze functie uit samen met één van de Inspecteurs.

De unit houdt zich bezig met onderzoeken naar inbraken in bewoonde en niet-bewoonde gebouwen en in mindere mate met loondiefstal. Zoals eerder vermeld in het eerste hoofdstuk, wordt het fenomeen van de inbraken binnen het huidige Zonaal Veiligheidsplan van politiezone Gent als prioriteit van eerste orde beschouwd.

Bij seriële feiten gaat de politie meestal spontaan uit van de hypothese dat het gaat om rondtrekkende dadergroepen. Lokale daders (of groepen van daders) worden in geval van seriële inbraken bijna niet meer in overweging genomen. Serie-inbraken kunnen algemeen worden omschreven als de diefstallen met verzwarende omstandigheden (braak, inklimming of valse sleutels), waarbij een verband wordt vermoed tussen feiten op basis van ruimte (feiten in een bepaald gebied, bijvoorbeeld een wijk of straat) of binnen een bepaalde tijdsperiode (bijvoorbeeld een aantal uren).¹⁰⁹

Volgens Koen GOORMAN¹¹⁰, teamhoofd van de unit ‘Inbraken’, worden de beschikbare informatiekanaalen dagelijks doorgenomen om te kijken of er de voorbije dag of nacht in het Gentse seriële woninginbraken zijn gepleegd. Indien dit het geval is, wordt dit doorgegeven aan de referentiepersoon binnen het AIK Gent, die op zijn beurt de referentiepersoon van het parket Gent inlicht. Het parket beslist uiteindelijk of deze seriële woninginbraken als ‘reeks’ worden bestempeld. Als dit aanzien wordt als ‘reeks’, zal de FGP Gent in de meeste gevallen het verder onderzoek verrichten. Het is volgens GOORMAN nog niet voorgevallen dat zijn unit een dossier van een rondtrekkende dadergroep kon behandelen. Dit is volgens mij toch

¹⁰⁹ BUYS, J., ‘Trendbreuken in de inbraken?’, *Politiejournaal-Politieofficier*, 2002, 13.

¹¹⁰ Interview met K. GOORMAN, Hoofdinspecteur van politie en teamleider unit ‘Inbraken’ LRD Gent, Gent, 1 april 2010.

merkwaardig omdat dit in een kleinere politiezone, waar toch minder capaciteit is, blijkbaar wel regelmatig het geval is.

3.3.2 Acties

Door de unit wordt telkens deelgenomen aan de geïntegreerde politieactie Goliath. Bij deze actie wordt door lokale en federale politiediensten gezamenlijk actie gevoerd tegen inbraken, ramkraken, garagediefstallen, car- en homejacking, illegale mensenhandel en immigratie. Daarnaast wordt regelmatig GIPA¹¹¹ gereden. Het is de unit van de LRD Gent die hiertoe het initiatief heeft genomen en dit is ook een actie waar enkel politiezone Gent aan meewerkt. Zo was er vorig jaar, naar aanleiding van verschillende woninginbraken waarbij jonge zigeuners waren opgemerkt, een dergelijke actie in een Gentse buurt. De rechercheurs gaan dus naar aanleiding van een reeks inbraken patrouille rijden in de buurt die ‘bezocht’ werd. Deze acties worden steeds na de feiten georganiseerd en de kans is volgens mij dan ook klein tot onbestaande dat de daders van de woninginbraken de dagen na de feiten terug keren naar dezelfde buurt.

3.3.3 Knelpunten

Zoals ik reeds aanhaalde, is het fenomeen inbraken volgens het huidige Zonale Veiligheidsplan een absolute prioriteit binnen politiezone Gent. Het is ook het grondgebied binnen het gerechtelijk arrondissement Gent met (op basis van de beschikbare cijfers en zonder rekening te houden met het dark number) de meeste woninginbraken, wat de prioritaire aandacht alleen maar bevestigt. Hierbij stel ik mij de vraag of wat als prioriteit wordt bestempeld in een beleidsplan, eveneens zo wordt behandeld op het terrein. Hierna worden enkele knelpunten aangehaald die op basis van de interviews naar voren kwamen. Deze opsomming is niet volledig en dient ook niet veralgemeend te worden naar alle politiezones of gerechtelijke arrondissementen.

¹¹¹ Gerichte Inbraken Patrouille

3.3.3.1 Misdrijfanalyse

Uit het interview met GOORMAN blijkt dat men binnen de unit geen enkel zicht heeft op het aantal zigeuners dat op het grondgebied van politiezone Gent gevat wordt voor diefstallen uit woningen. Een specifieke misdrijfanalyse van het fenomeen gebeurt eveneens niet omdat deze functie binnen de dienst niet bestaat. Dit is volgens GOORMAN echter noodzakelijk om goed te kunnen Rechercheren.

De Rechercheurs van de unit hebben dus geen enkel zicht op het ophelderingspercentage van de materie die zij aanpakken, op het daderprofiel, op de meest geviseerde locaties, enz. De leden van de unit voeren, naast al hun andere taken, dan maar zelf de analyse uit. GOORMAN merkt op dat hij op Recherchevlak veel te weinig capaciteit heeft om het fenomeen inbraken op een doeltreffende manier aan te pakken. Indien er nog andere taken bijkomen, is het volgens hem helemaal onbegonnen werk. Volgens hem zou het dan ook ideaal zijn als enkele Rechercheurs onderzoek voeren, terwijl anderen patrouille rijden en nog andere analyses uitvoeren. Daarvoor moet de unit natuurlijk fors worden uitgebreid, wat mijn inziens eveneens noodzakelijk is. Een oplossing zou natuurlijk ook kunnen zijn dat binnen de LRD Gent één of meerdere misdrijfanalisten werken die zich enkel maar met die taak bezig houden. Zo kunnen zij de nodige beeldvorming geven aan de Rechercheurs, zonder dat deze capaciteit verliezen aan het zelf analyseren van de fenomenen die ze behandelen.

3.3.3.2 Buurtonderzoek

Volgens GOORMAN kunnen de eerstelijnsvaststellingen van een woninginbraak er ook voor zorgen dat de ophelderinggraad stijgt. Zelf heeft hij de indruk dat in veel gevallen het buurtonderzoek door de interventiedienst tot een minimum wordt herleid. Er wordt bij de woningen, die net naast de getroffen woning gelegen zijn, aangebeld en indien er niemand thuis is, wordt niet gezorgd voor hercontactname. Nochtans kan een buurtonderzoek en – bevraging verrassende informatie opleveren. Het is namelijk opvallend hoeveel mensen uit de

buurt ‘iets’ gezien hebben, zonder de reflex te hebben onmiddellijk de politie te verwittigen.¹¹² Dit kan een onoplosbare inbraak plots een volledig andere wending geven.

Ook in de COL 1/2008 staat uitdrukkelijk vermeld dat het succes van het onderzoek staat of valt met de kwaliteit van de aanvankelijke vaststellingen. Dit dient dan ook een permanente zorg te zijn. Tevens dient een buurtonderzoek uitgevoerd te worden gericht op verdachte handelingen vóór de feiten en in de ruime omgeving ervan.¹¹³ Uit het afgenomen interview blijkt alvast dat dit laatste element niet wordt toegepast. Een oplossing zou bijvoorbeeld kunnen zijn om aan de interventiedienst een bijkomende vorming te geven waarbij ondermeer dit knelpunt wordt aangehaald. Ook zouden buurtinspecteurs volgens mij voor een oplossing kunnen bieden. Van hen wordt toch verwacht dat zij hun buurt goed kennen en ik denk dat zij gedeeltelijk zouden kunnen instaan voor een buurtonderzoek of althans voor de hercontactname van niet-aanwezige buurtbewoners.

3.3.3.3 Overleg

Uit het interview met GOORMAN blijkt dat de twee referentiepersonen “rondtrekkende daders” binnen de LRD Gent op geen enkele manier concreet overleg plegen met collega’s van bijvoorbeeld de FGP Gent. Volgens mij zou het interessant kunnen zijn dat de units ‘Inbraken’ en ‘Eigendommen’ van respectievelijk LRD en FGP Gent één of meerdere keren per jaar samenkomen om elkaar te leren kennen en tevens het fenomeen waarrond zij werken, te bespreken. Ook zou het nuttig zijn, mocht één of beide referentiepersonen van politiezone Gent deelnemen aan andere vergaderingen rond het fenomeen.

Een voorbeeld van een dergelijke vergadering, is het ORO¹¹⁴. Het Arrondissementeel Recherche Overleg werd in het gerechtelijk arrondissement Gent in het verleden opgesplitst in een strategisch (met de korpschefs, genaamd ‘ARO’) en een operationeel luik (met de onderzoekers, genaamd ‘ORO’). Het ARO is een beleidsmatige vergadering met de procureur des Konings en de Korpschefs van het gerechtelijk arrondissement. Het ORO, waar

¹¹² DE RAEDT, E. en MOULIN, A., ‘Reizen om te stelen... Logboek van het project ‘rondtrekkende dadergroeperingen’, *Politiejournaal-Politieofficier*, 2005, nr. 7, 19-25.

¹¹³ Vertrouwelijke Omzendbrief COL1/2008 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep betreffende de “rondtrekkende dadergroepen”, 28 januari 2008, 15.

¹¹⁴ Operationeel Recherche Overleg

ik tijdens mijn stage Criminologie aan deelnam, is een maandelijks operationeel overleg met alle leidinggevendenden van de LRD's en FGP's van het gerechtelijk arrondissement Gent. Tevens aanwezig zijn de procureur des Konings, de DirCo¹¹⁵ en DirJud¹¹⁶, het diensthoofd van het AIK Gent alsook de referentiemagistraat 'rondtrekkende dadergroepen' en de BOM¹¹⁷-magistraat.

Tijdens dit overleg kunnen zowel aspecten aan bod komen die louter zaakgericht zijn, als meer algemene beleidsaspecten. Tevens kunnen afspraken worden gemaakt inzake rechercheopdrachten.

Eén van de maandelijks agendapunten is het BIRD¹¹⁸-fenomeen. Binnen de kleinere politiezones in het gerechtelijk arrondissement zijn de diensthoofden van de LRD's allemaal referentiepersonen 'rondtrekkende dadergroepen'. Zij zijn dus aanwezig op het ORO en vernemen telkens de meest recente informatie rond het fenomeen. Binnen politiezone Gent zijn er binnen de LRD drie directieleden en het is telkens één van deze drie personen die naar het ORO gaat. Geen van hen is referentiepersoon 'rondtrekkende dadergroepen'. Het zou volgens mij interessant zijn, mocht één referentiepersoon 'rondtrekkende dadergroepen' uit de unit 'Inbraken' maandelijks aanwezig zijn op het ORO.

3.4 Unit 'Gauwdiefstallen'

3.4.1 Omschrijving

Deze unit telt vijf personeelsleden waaronder één unitleider met de graad van Commissaris van politie en vier Inspecteurs van politie. De unit houdt zich bezig met het bestrijden van gauwdiefstallen en georganiseerde winkeldiefstallen. Recentelijk dient deze unit zich ook bezig te houden met alle straatoverlast op Gents grondgebied, zoals bedelarij, hondenpoep, enz. Zoals eerder vermeld in het eerste hoofdstuk, wordt het fenomeen gauwdiefstallen (alsook georganiseerde winkeldiefstallen) binnen het huidige Zonaal Veiligheidsplan van politiezone Gent als prioriteit van tweede orde beschouwd. Dit betekent dat deze fenomenen enkel dienen opgenomen te worden in het ZVP indien ze veelvuldig en/of problematisch

¹¹⁵ Bestuurlijk Directeur

¹¹⁶ Gerechtelijk Directeur

¹¹⁷ Bijzondere Opsporings Methodes

¹¹⁸ Bandes Itinérantes – Rondtrekkende Dadergroepen

voorkomen. Het is, op basis van cijfergegevens vermeld in het tweede deel van dit hoofdstuk, duidelijk dat gauwdiefstal veelvuldig voorkomt op het grondgebied van politiezone Gent.

De rechercheurs van deze unit gaan te voet patrouilleren in de Gentse binnenstad en hopen op die manier verdachte personen in beeld te krijgen die in aanmerking komen voor gauwdiefstallen. Op basis van observatie probeert men tot een heterdaadvatting te komen.

3.4.2 Knelpunten

3.4.2.1 Misdrijfanalyse

Ook deze unit heeft te maken met een beperkte beeldvorming rond de fenomenen die worden aangepakt. Volgens unitleider Marc DE WILDE¹¹⁹ weet men binnen de unit niet hoeveel zigeuners worden geïntercepteerd, ook al maken zij het grootste deel uit van hun vattingen. De dadergroep waar ze het meest mee te maken hebben, zijn Roemeense Roma die gauw- en winkeldiefstallen plegen. Deze worden bij het plegen van bijvoorbeeld een gauwdiefstal, op heterdaad betrapt en dit wordt dan als een geïsoleerd feit afgehandeld. Volgens DE WILDE maken deze personen echter deel uit van een grootschalig netwerk dat zich over Europa verspreidt.

3.4.2.2 Telefonie

De unit heeft al meerdere malen een telefonieonderzoek aangevraagd in dossiers van gauwdiefstallen die gepleegd werden door zigeuners. Het parket Gent wil hier blijkbaar geen gevolg aan geven en volgens Frank DESCHUYTTER¹²⁰, lid van de unit, vraagt het parket zich af wat men zal kunnen doen met deze telefoniegegevens. Volgens hem liet politiezone Brugge onlangs een telefonieonderzoek uitvoeren in een dossier rond gauwdiefstallen gepleegd door zigeuners. Uit dit onderzoek kon men zich een beeld vormen van de locaties en de tijdstippen waarop deze dadergroep elders in het land aanwezig was. Op basis van deze informatie werd door de onderzoekers uit Brugge contact opgenomen met de politiezones waar de dadergroep op basis van het telefonieonderzoek werd gelokaliseerd. Er werd gevraagd naar eventueel gepleegde misdrijven op de tijdstippen, die ook naar voor kwamen

¹¹⁹ Interview met M. DE WILDE, Commissaris van politie en teamleider unit 'Gauwdiefstallen' LRD Gent, Gent, 1 april 2010.

¹²⁰ Interview met F. DESCHUYTTER, Inspecteur van politie en lid unit 'Gauwdiefstallen' LRD Gent, Gent, 1 april 2010.

tijdens het telefonieonderzoek. Er konden op die manier linken worden gelegd tussen misdrijven in andere gerechtelijke arrondissementen. Volgens DESCHUYTTER wil het lokale parket niet altijd een telefonieonderzoek laten uitvoeren om feiten uit een ander gerechtelijk arrondissement op te helderen. Volgens mij zou men in dergelijke gevallen buiten de grenzen van het eigen arrondissement moeten kijken.

Voor de rechercheurs is het onaangenaam om bij het voeren van een onderzoek in grote mate afhankelijk te zijn van het parket. Er moeten zaken aangevraagd worden en het duurt allemaal heel erg lang vooraleer antwoord wordt gegeven. Het is dan ook nog mogelijk dat, zoals bij het hiervoor vermelde voorbeeld, niet ingegaan wordt op de vraag tot telefonieonderzoek.

3.4.2.3 Referentiemagistraat

Unitleider Marc DE WILDE zou het interessant vinden om binnen het gerechtelijk arrondissement Gent een referentiemagistraat rond het fenomeen gauwdiefstal te hebben. Op die manier zou er een zekere centralisatie van dossiers zijn en ook uniformiteit in afhandeling, wat volgens hem momenteel ontbreekt. Ondanks het feit dat hij dit meerdere keren heeft aangekaart, blijkt er momenteel nog altijd geen referentiemagistraat te zijn voor dit fenomeen. Volgens mij zou het inderdaad een goed gegeven zijn, mocht binnen elk gerechtelijk arrondissement een dergelijke referentiemagistraat werkzaam zijn.

4. Lokale researchedienst politiezone Schelde-Leie

De politiezone Schelde-Leie is een relatief kleine zone met 41.800 inwoners. Zij omvat de semi-residentiële gemeenten De Pinte, Gavere, Nazareth en Sint-Martens-Latem. Binnen de politiezone zijn ongeveer 50 personeelsleden werkzaam. Deze zijn verspreid over één interventiedienst, vier wijkteams en één researchedienst. De wijkteams komen overeen met de indeling van de gemeenten.

4.1 Algemene werking

Binnen deze politiezone en in alle kleinere politiezones trouwens, is er één rekerchedienst die niet onderverdeeld is in units op basis van criminaliteitsfenomenen. Het rekercheteam telt zes leden, met aan het hoofd een Hoofdinspecteur van politie en daarnaast nog vijf Inspecteurs van politie. De rekercheurs hebben verschillende competenties, waaronder een specialist inzake audio-visueel verhoor van minderjarigen en slachtoffers van zware misdrijven en één specialist in financiële rekerche. Het rekercheteam is prioritair georiënteerd naar het fenomeen van woninginbraken. Onderzoek naar car- en homejacking wordt door het parket toegewezen aan de FGP. Daarnaast behartigt de lokale rekerche alle belangrijke en/of meer complexe of delicate dossiers. Eén rekercheur is permanent terugroepbaar.

4.2 Ervaringen met criminele zigeunergroepen

Uit een gesprek met de verantwoordelijke van de rekerchedienst, Luc LUYCKX, blijkt dat binnen het grondgebied van de politiezone toch geregeld misdrijven worden gepleegd door zigeuners.¹²¹ De LRD behandelt geregeld dossiers van rondtrekkende dadergroepen en op capaciteitsvlak blijkt dit geen probleem te zijn. Deze dossiers worden tijdens het verder onderzoek door 2 à 3 rekercheurs gevoerd en er wordt bijstand verleend door leden van de interventiedienst en/of van het interventiekorps van de federale politie. Dit is vooral voor taken zoals het inventariseren van aangetroffen voorwerpen tijdens een huiszoeking, het bekijken van observatiebeelden, enz.

4.3 Knelpunten

Tijdens het gesprek wordt vermeld dat het een probleem is dat veel van de feiten gepleegd door zigeunergroepen, uitgevoerd worden door minderjarigen. Zo komt het voor dat deze minderjarigen meedelen dat zij in een zigeunerkamp in Charleroi verblijven, waardoor het parket van Charleroi bevoegd is (als thuisarrondissement). LUYCKX zegt dat het parket van

¹²¹ Interview met L. LUYCKX, Hoofdinspecteur van politie en verantwoordelijke LRD politiezone Schelde-Leie, Gent, 22 april 2010.

Charleroi zich blijkbaar weinig bekommert om feiten buiten het eigen arrondissement gepleegd, waardoor de minderjarigen meestal terug vrijgelaten worden.

Mocht het parket Gent toch bevoegd zijn in dergelijke dossiers met minderjarigen, is het een probleem volgens LUYCKX dat de Jeugdrechter zich op dat moment bekommert om de minderjarige en geen verdere opdrachten zoals ondermeer telefonie of huiszoeken opdraagt. Ook hier dienen de rechercheurs dergelijke dossiers af te ronden zonder al te veel resultaat.

LUYCKX haalt ook aan dat telefonieonderzoek bij zigeuners niet het gewenste resultaat oplevert zoals in andere onderzoeken. Er zijn volgens hem weinig contacten en ook bij het eventuele af luisteren van gesprekken zou het vinden van een tolk problematisch zijn.

5. Federale Gerechtelijke Politie Gent

5.1 Algemene werking

Als we het organigram van de FGP Gent¹²² bekijken, zien we dat hier, net als bij de LRD Gent, verschillende units werkzaam zijn. Deze zitten verspreid over twee locaties, namelijk de sites Groendreef en Pacificatielaan. De acht units van de Groendreef behandelen allemaal de zogenaamde ‘materiële of manuele misdrijven’ terwijl de acht units van de Pacificatielaan eerder de financiële misdrijven voor hun rekening nemen. Het AIK bevindt zich op de site Groendreef, terwijl het LTWP¹²³ en de RCCU¹²⁴ zich op de Pacificatielaan bevinden. Hierna geef ik een overzicht van de twee sites:

- Groendreef

- Info bestuurlijke politie, sektes en terrorisme
- Mensenhandel

¹²² Zie bijlage III aan deze masterproef

¹²³ Laboratorium voor Technische en Wetenschappelijke Politie

¹²⁴ Regional Computer Crime Unit

- Drugs
- Eigendommen
- Gewelddelicten
- Moord
- Voertuigenzwendel
- Hormonen

- **Pacifatielaan**

- Bijzondere zaken en corruptie
- Criminele vermogens
- Financiële recherche
- Financieel economische fraude
- Georganiseerde fiscale fraude
- Witwassen
- Zwendel/valsheden en oplichtingen
- Georganiseerde afvalfraude

5.2 COL 1/2008

Volgens de COL 1/2008 dient elke FGP in het kader van rondtrekkende dadergroepen ter invulling van de prioritaire aanpak van het fenomeen te voorzien in voldoende onderzoekscapaciteit, zowel kwalitatief als kwantitatief:

- Kwantitatief: iedere gerechtelijk directeur, rekening houdend met de eenheden van zijn arrondissement, voorziet ten behoeve van de lokale procureur des Konings een

voldoende aantal onderzoekers. Bovendien organiseert de federale politie zich derwijze dat ze op korte termijn de capaciteit ter beschikking kan stellen die de federale procureur kan hypothekeren;

- Kwalitatief: iedere gerechtelijk directeur waakt erover om aan een hoge kwaliteitsnorm te kunnen beantwoorden, zowel qua recherche als qua operationele analyse.

In elke FGP wordt een functie van projectmanager “rondtrekkende daders” ingesteld die binnen het arrondissement het vast aanspreekpunt vormt voor het parket, het federaal parket en de politiediensten. Deze projectmanager vormt op niveau FGP de spilfiguur in de aanpak van rondtrekkende daders en is belast met de opvolging van het fenomeen en waakt over de horizontale en verticale informatiedoorstroming en de stroomlijning van de info-uitwisseling met de lokale politie. Hiertoe dient hij een actief netwerk te ontwikkelen met de referentiepersonen van de lokale politie, met de fenomeenverantwoordelijken van het AIK, met de gerechtelijke overheid, met het hoofd van de recherche-eenheid van de FGP en met de centrale directie DGJ/DJB. Hij staat binnen het arrondissement in voor het verzamelen en actualiseren van de coördinaten van alle referentiepersonen van de lokale politiezones.¹²⁵

5.3 Unit ‘Eigendommen’

Deze unit bestaat uit één unitleider met de graad van Commissaris van politie. Daarnaast zijn er nog twee Commissarissen van politie, twee Hoofdinspecteurs van politie, twee aangestelde Hoofdinspecteurs van politie en tenslotte twee Inspecteurs van politie werkzaam binnen deze unit. In totaal telt de unit negen leden.

De unit houdt zich enkel bezig met het behandelen van dossiers die betrekking hebben op rondtrekkende dadergroepen.

Uit een gesprek met unitleider Luc DE LILLE¹²⁶, blijkt dat seriële feiten van inbraken via het AIK Gent overgemaakt worden aan de referentiemagistraat ‘rondtrekkende dadergroepen’ van het parket Gent. Door deze referentiemagistraat worden de reeksen ‘officieel’ als ‘reeks’

¹²⁵ Vertrouwelijke Omzendbrief COL1/2008 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep betreffende de “rondtrekkende dadergroepen”, 28 januari 2008, 6.

¹²⁶ Telefonisch contact met L. DE LILLE, Commissaris van politie en teamleider unit ‘Eigendommen’ FGP Gent, 9 april 2010.

erkend en worden ze hierna als prioritair behandeld door een lokale of federale politiedienst. Het parket stuurt deze reeks voor verder onderzoek door naar een lokale of federale rechedienst en in de meeste gevallen is dit een FGP. Zoals eerder vermeld heeft de unit 'Inbraken' van de LRD Gent tot op heden nog geen enkele 'reeks' voor verder onderzoek van het parket ontvangen.

Op mijn vraag of het mogelijk was om te zien aan wie deze 'reeksen' worden doorgegeven en wat het resultaat hiervan is, kon DE LILLE dit enkel meedelen voor het jaar 2009:

Voor dit jaar werden er **26 reeksen** erkend door het parket Gent.

Hiervan werden er 3 behandeld door een lokale rechedienst binnen het gerechtelijk arrondissement en 23 door de FGP Gent. Van deze 23 dossiers bij de FGP Gent werden er 11 behandeld door de unit 'Autocriminaliteit' en 12 door de unit 'Eigendommen'.

Van de 26 reeksen werden er 10 volledig of gedeeltelijk opgehelderd. Er kon mij niet meegedeeld worden over hoeveel rondtrekkende dadergroepen het ging en of hier al dan niet zigeunergroepen bij horen. Er blijkt binnen de FGP weinig tot nooit gewerkt te worden in dossiers waarin zigeuners betrokken zijn.

5.4 Projectmanager 'rondtrekkende dadergroepen'

Uit een interview met de projectmanager van de FGP Gent blijkt dat zijn functie vooral inhoudt dat hij aanwezig is op allerlei vergaderingen rond het thema en ook aanspreekpunt is binnen de FGP Gent. Op de wekelijkse briefings met de unitleiders van de FGP Gent worden interessante zaken besproken. Er wordt overleg gepleegd tussen de projectmanager en de referentiemagistraat 'rondtrekkende dadergroepen' van het Gentse parket.

5.5 Knelpunten

5.5.1 Kritische succesfactoren

De projectmanager van de FGP Gent haalt aan dat er bij de aanpak van criminaliteit gepleegd door rondtrekkende dadergroepen (met inbegrip van zigeunergroepen) een aantal kritische succesfactoren zijn die moeten ingevuld worden om een onderzoek tot een goed einde te

brengen. Een eerste punt is de beschikbaarheid van de POSA¹²⁷, ten tweede de nood aan een tapmaatregel en ten derde is er een cruciale rol weggelegd voor informant(en).

De POSA-capaciteit blijkt volgens hem te gering te zijn. Hierdoor gebeurt het dat tactische onderzoekers soms zelf observatie doen doch wegens gebrek aan routine en geen enkele opleiding hiervoor hebben gevolgd, mislukt de observatie al heel snel.

Het tweede punt, een tapmaatregel, is in het geval van criminele zigeunergroepen zeker niet evident. Men moet in de eerste plaats beschikken over GSM-nummers waarop getapt kan worden en indien de communicatie in de specifieke taal van zigeuners wordt gevoerd, dient men een tolk te vinden die deze taal kan spreken en betrouwbaar is.

Het laatste element, het ‘actief’ opsporen van informanten in het milieu van zigeunergroepen, is volgens de projectmanager ‘bijna’ onbegonnen werk. Hierdoor lijkt volgens hem de theorie mijlenver van de praktijk te zijn verwijderd.

Uit dit interview blijkt alvast dat aan deze drie noodzakelijke voorwaarden, tot het doeltreffend voeren van een onderzoek naar criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen, in de praktijk niet wordt voldaan.

5.5.2 Telefonie

Telefonieonderzoek zou normaliter altijd moeten voorkomen in een politieel onderzoek naar woninginbraken gepleegd door rondtrekkende dadergroepen. Het belang ervan voor het vatten van de daders en voor het hebben van bewijsmateriaal is dan ook aanzienlijk groot. Telefonieonderzoek kan bijvoorbeeld belangrijk zijn om aan te tonen dat het gaat om een criminele organisatie. Opdat er sprake kan zijn van een criminele organisatie, moeten de misdrijven in onderling overleg worden gepleegd. Telefonieonderzoek kan bijvoorbeeld uitwijzen dat er zowel voor als na de feiten telefonische contacten werden gewisseld tussen de daders, vermoedelijk met het oog op het geven en ontvangen van instructies.¹²⁸

Uit de gevoerde gesprekken met de sleutelfiguren van de FGP Gent blijkt dat tijdens onderzoeken naar rondtrekkende dadergroepen geregeld vanuit het parket Gent geweigerd wordt om telefonieonderzoek uit te voeren wegens “te weinig concrete gegevens”.

¹²⁷ Protectie Observatie Steun Aanhouding

¹²⁸ DE RAEDT, E. en MOULIN, A., *o.c.*, 19-25.

Nochtans staat in de COL 1/2008 specifiek vermeld dat een onderzoek van het mastverkeer op de plaats van de feiten of op de plek waar een gestolen voertuig werd achtergelaten noodzakelijk is, wanneer het exacte tijdstip van de feiten of van de dropping gekend is en wanneer dit zich situeert in landelijke gebieden.¹²⁹

Volgens de projectmanager is een besparingsmaatregel de oorzaak van het weigeren van telefonieonderzoek. Dit is volgens mij niet motiverend voor de chercheurs, die soms met heel weinig elementen een onderzoek dienen op te starten. Indien nieuwe informatie zou kunnen worden gehaald uit een telefonieonderzoek en dit wordt geweigerd, lijkt het me logisch dat bepaalde onderzoeken na verloop van tijd niet verder kunnen worden gezet wegens te weinig concrete elementen naar eventuele dader(s).

Uit dit hoofdstuk blijkt vooreerst dat, voor wat betreft de fenomenen woninginbraak en gauwdiefstal (net als voor alle andere misdrijven trouwens), verschillende cijfers voorhanden zijn bij zowel de federale als de lokale politie. De enige oorzaak is dat de federale politie zich baseert op de pleegplaats, terwijl de lokale politie zich enkel baseert op het aantal aanvankelijke processen-verbaal opgesteld door de eigen politiezone. De cijfers van de lokale politie zullen dus altijd lager liggen dan die van de federale politie. Ondanks deze verschillen, is duidelijk dat meer dan de helft van de bij de politie geregistreerde woninginbraken op het grondgebied van het gerechtelijk arrondissement Gent, binnen het grondgebied van politiezone Gent gebeuren. Voor het fenomeen gauwdiefstal loopt dit zelfs op tot meer dan 80 %. Beide fenomenen zouden dan ook absolute prioriteit moeten krijgen binnen politiezone Gent, wat tevens voorzien is in het ZVP. Binnen de LRD Gent zijn twee units actief op deze fenomenen maar uit interviews met sleutelfiguren blijkt dat ze bij de aanpak van de fenomenen toch te kampen hebben met knelpunten. Deze liggen ofwel binnen de eigen organisatie ofwel bij het Openbaar Ministerie. In een volgend hoofdstuk komt een kleinere politiezone aan bod, namelijk politiezone Schelde-Leie, waar minder pijnpunten te bemerken zijn. Toch opvallend is dat dergelijke kleine politiezone het op capaciteitsniveau aankan om dossiers van rondtrekkende dadergroepen te behandelen terwijl dit binnen de LRD Gent niet kan. Na deze twee lokale researchediensten wordt rond het fenomeen de situatie bij de FGP Gent geschetst. Hieruit blijkt dat zij wel prioritaire aandacht hebben voor rondtrekkende

¹²⁹ Vertrouwelijke Omzendbrief COL1/2008 van het College van Procureurs-Generaal bij de Hoven van Beroep betreffende de “rondtrekkende dadergroepen”, 28 januari 2008, 17.

dadergroepen maar dat rond dossiers waarin zigeunergroepen betrokken zijn, niet gewerkt wordt. Ook hier zijn opnieuw enkele knelpunten vast te stellen.

Hoofdstuk 7: Gerechtelijke aanpak in het gerechtelijk arrondissement Gent

In dit hoofdstuk wordt nagegaan op welke manier het parket Gent de criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen aanpakt. Een eerste figuur die hierin een rol kan spelen, is de referentiemagistraat ‘rondtrekkende dadergroepen’. In een tweede deel wordt een toelichting gegeven bij de functie van het aanspreekpunt ‘minderjarige zigeuners’ binnen het Gentse parket. In een laatste deel wordt de rol van het federaal parket besproken.

1. Referentiemagistraat ‘rondtrekkende dadergroepen’

Volgens de COL 1/2008 dient in elk parket de procureur des Konings een referentiemagistraat ‘rondtrekkende dadergroepen’ aan te duiden. Deze referentiemagistraat volgt het fenomeen van nabij op en coördineert de behandeling en opvolging van de strafdossiers in zijn arrondissement inclusief de taakverdeling tussen en de toewijzing van het onderzoek aan de politiedienst. Deze magistraat is tevens het aanspreekpunt voor de andere parketten, het federaal parket en de politiediensten.¹³⁰

Binnen het gerechtelijk arrondissement Gent is het Katrien DE SMET die de taak van referentiemagistraat uitoefent. Tijdens een interview met haar deelt zij mee dat het haar taak is om reeksen misdrijven te erkennen als serie. Het grootste deel van deze misdrijven zijn diefstallen uit woningen. Zij bedeeft deze reeksen toe aan een lokale of federale rechedienst en ze ziet ook toe op het normale verloop van het onderzoek.¹³¹ Volgens haar werd de definitie van een rondtrekkende dadergroep aangepast met toevoeging van het begrip ‘sedentaire dadergroep in België’, om hierbij de zigeunergroepen te betrekken zonder het woord ‘zigeuner’ expliciet te moeten vermelden.

¹³⁰ Vertrouwelijke Omzendbrief COL1/2008 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep betreffende de “rondtrekkende dadergroepen”, 28 januari 2008, 8.

¹³¹ Interview met K. DE SMET, Eerste Substituut en referentiemagistraat ‘rondtrekkende dadergroepen’ bij het parket Gent, Gent, 12 maart 2010.

Binnen het parket Gent is het blijkbaar niet mogelijk om enige kwantitatieve beeldvorming te bekomen rond criminele zigeunergroepen. Ook voor wat betreft het exacte ophelderingspercentage van dossiers ‘rondtrekkende dadergroepen’ ontbreekt dit. Katrien DE SMET schat dat jaarlijks gemiddeld 10 % van alle ‘reeksen’, die worden toegekend aan rondtrekkende dadergroepen, worden opgehelderd.

Volgens haar kunnen de fenomenen woninginbraak en gauwdiefstallen, die frequent gepleegd worden door minderjarige zigeuners, het best aangepakt worden door de meerderjarigen te identificeren en te veroordelen. Het blijkt echter ontzettend moeilijk te zijn om deze meerderjarigen te identificeren, zonder dat ze actief deelnemen aan het plegen van de misdrijven.

2. Aanspreekpunt ‘minderjarige zigeuners’

Binnen het parket Gent is er binnen de jeugdafdeling een aanspreekpunt voor misdrijven gepleegd door minderjarige zigeuners, namelijk substituut Frederic VROMAN. Zijn taak is momenteel louter adviserend naar andere collega’s toe en hij woont dan ook alle vergaderingen bij die rond dit fenomeen worden georganiseerd.

Tijdens een interview ¹³² haalt hij aan dat de aanpak van Roemeense Roma’s anders is dan de Ex-Joegoslavische Roma’s. Zo zouden de Roemeense Roma’s vaak een vaste verblijfplaats hebben waardoor de bevoegdheid van het parket verschilt. Dit houdt verband met de wetgeving rond de territoriale bevoegdheid ¹³³ die stelt dat:

“de territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank bepaald wordt door de verblijfplaats van de ouders, voogden of degenen die de persoon beneden de achttien jaar onder hun bewaring hebben. Wanneer deze geen verblijfplaats in België hebben of wanneer hun verblijfplaats onbekend is of niet vaststaat, is bevoegd de jeugdrechtbank van de plaats waar de betrokkene het als misdrijf omschreven feit heeft gepleegd, van de plaats waar hij wordt aangetroffen of

¹³² Interview met F. VROMAN, Substituut bij het Parket Gent, sectie Jeugd en aanspreekpunt ‘Minderjarige zigeuners’, Gent, 18 maart 2010.

¹³³ (Art. 44) Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, *B.S.*, 15 april 1965.

van de plaats waar de persoon verblijft of waar de inrichting gevestigd is aan wie hij door de bevoegde instanties werd toevertrouwd.”.

Indien binnen het gerechtelijk arrondissement een minderjarige zigeuner wordt gevat die beweert geen adres te hebben, dan is het parket Gent als feitenarrondissement bevoegd. Als de minderjarige als adres bijvoorbeeld Brussel opgeeft en dit blijkt te kloppen, is het parket Brussel als thuisarrondissement bevoegd voor de minderjarige. De vraag die ik me stel, is in hoeverre het kan gecheckt worden of de verblijfplaats die de minderjarige opgeeft, wel degelijk zijn woonplaats is. Hier zijn goede afspraken nodig tussen de feiten- en thuisarrondissementen. Op basis van de gevoerde gesprekken met sleutelfiguren kon niet opgemaakt worden of door het thuisarrondissement systematisch de opgegeven verblijfplaats geverifieerd wordt. Het lijkt me logisch dat, indien door het thuisarrondissement systematisch de eventuele verblijfplaats gecontroleerd wordt, politiediensten op die manier sneller tot identificatie van burgerlijk verantwoordelijken kunnen overgaan.

2.1 Problematiek van de plaatsing

Een bijkomend probleem dat door VROMAN wordt geschetst, is dit van de eventuele plaatsing van de minderjarige in een instelling. Het heeft volgens hem geen enkele zin om minderjarige zigeuners in open instellingen te plaatsen aangezien ze er onmiddellijk zullen vluchten. In Vlaanderen zijn er momenteel slecht 30 plaatsen voor minderjarige meisjes in gesloten instellingen. Volgens VROMAN worden de meeste gauwdiefstallen gepleegd door minderjarige zigeunermeisjes. Met het schrijnend tekort aan plaatsen in gesloten instellingen, worden deze meisjes in de meeste gevallen terug vrijgelaten na de voorziene ambtsplichten van de politie.

De problematiek van het plaatstekort in de instellingen is een oud zeer en het is volgens mij dan ook aan de politieke verantwoordelijken om hieraan iets te doen en maatregelen te nemen.

Een beknopt verslag van een zitting van de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers uit 2007¹³⁴, waar door François-Xavier DE DONNEA een vraag werd gesteld aan de

¹³⁴ Beknopt verslag van de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, *Gedr. St.*, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 5^e zitting van de 51^e zittingsperiode, 7 februari 2007, CRABV 51 COM 1194.

toenmalige minister van Justitie Laurette ONKELINX, illustreert hoe de politiek in aanraking komt met deze problematiek.

Deze parlementaire vraag ging over “de herhaalde diefstallen gepleegd door minderjarigen”, waar volgens DE DONNEA eind januari 2007 in Sint-Genesius-Rode vier kinderen tussen 10 en 14 jaar uit de zigeunergemeenschap waren aangehouden met hun zakken vol geld, horloges en juwelen. Zij werden volgens hem al meer dan drie keer aangehouden en telkens de volgende dag vrijgelaten. De parlementaire vraag luidt verder als volgt: “Hoe kan dit soort jeugddelinquentie worden ingedamd gezien het huidige parketbeleid? Houdt het beleid dat ten opzichte van dit soort jeugddelinquentie wordt gevoerd, deze delinquentie niet eerder in stand in plaats van ze tegen te houden? Dit soort fenomenen voedt ook de gevoelens van antipolitiek die bij vele medeburgers leven. Hoe kan worden uitgelegd dat er voor deze kinderen in geen enkele begeleiding wordt voorzien? Deze kinderen verblijven blijkbaar met hun families in een kamp in Charleroi. Gaan zij er naar school? Waarschijnlijk overtreden de ouders de wet betreffende de leerplicht. Verblijven deze kinderen en ouders op een wettelijke manier in België? Indien niet, waarom worden zij niet teruggestuurd naar het buitenland? Dit soort uitermate schadelijke delinquentie ondermijnt het vertrouwen van onze medeburgers in de politie en de justitie.”

Het antwoord van de minister van Justitie luidde als volgt: “[...] De kwestie van de schoolbegeleiding van de kinderen uit nomadengemeenschappen is uitermate belangrijk maar valt onder de bevoegdheid van de Gemeenschappen. Het parket deelt mij mee dat de gerechtelijke overheid door het gebrek aan plaatsen in gesloten instellingen geen andere keuze heeft dan over te gaan tot plaatsingen van korte duur in open instellingen, op voorwaarde dat er daar plaatsen beschikbaar zijn. De rechterlijke beslissingen zijn afhankelijk van het beleid van de gemeenschappen met betrekking tot het creëren van plaatsen in gesloten instellingen en in beveiligde open instellingen. [...] De federale regering heeft voorstellen gedaan om het eigen aantal plaatsen in gesloten instellingen op te trekken, maar ook de Gemeenschappen maken werk van een programma voor het verhogen van het aantal opvangplaatsen [...]”.

Uit de interviews die door mij werden afgenomen van politiemensen en magistraten, blijkt dat drie jaar later nog steeds niets veranderd is op dit vlak. Deze minderjarigen blijven woninginbraken en gauwdiefstallen plegen zonder dat door politie en justitie efficiënt kan worden opgetreden. Voor deze instanties is dit demotiverend alsook voor de slachtoffers van

deze feiten. Parketmagistraten dienen, omdat het niet anders kan wegens plaatsgebrek in de instellingen, aan politiediensten ontmoedigende opdrachten te geven, wat de band tussen politie en justitie volgens mij ook niet ten goede komt. Zo haalde Koen GOORMAN van de LRD Gent tijdens een interview¹³⁵ aan: “[...] En men laat ze liever zo op de trein zetten, dan ze te weerhouden. Terwijl het gevaarlijker is om ze zomaar op de trein te zetten, 8, 9, 10, 11 jaar oud, dan om ze te weerhouden wat uiteindelijk veiliger is [...]”.

Indien men vanuit de integrale veiligheidsketen het probleem zou aanpakken, zouden volgens mij betere resultaten kunnen worden behaald. Nu wordt enkel repressief gereageerd zonder dat gevolg kan worden gegeven op niveau van maatregelen tegenover minderjarige zigeuners.

2.2 Achterhalen van ouders

Via diverse wegen probeert men vanuit politie en justitie te achterhalen wie de ouders van de minderjarigen zijn doch dit heeft voorlopig nog geen resultaten opgeleverd. Zo haalt VROMAN aan dat in een bepaald dossier een zevenjarige woninginbreker door rechercheurs van de LRD Gent te voet gevolgd werd na het verlaten van het politiekantoor. Eveneens met een dienstvoertuig werd het spoorwegtraject gevolgd omdat de minderjarige blijkbaar in Gent de trein naar Brussel nam. Toch slaagde de negenjarige er in om de politiemensen van zich af te schudden...

Vanuit het parket zou men deze achtervolgingen dan ook willen laten doen door POSA-teams van de federale politie om soortgelijke situaties te vermijden. Bij het inzetten van dergelijke teams heeft men te kampen met capaciteitsproblemen zoals eerder aangehaald door de projectmanager ‘rondtrekkende dadergroepen’ binnen de FGP Gent.

Tijdens een GIPA door de unit ‘Inbraken’ van de LRD Gent, was het de bedoeling om de minderjarige zigeuners die geïntercepteerd werden naar aanleiding van het plegen van misdrijven, 24 uur van hun vrijheid te beroven. Er werd van uit gegaan dat hun ouders tijdens

¹³⁵ Interview met K. GOORMAN, Hoofdinspecteur van politie en teamleider unit ‘Inbraken’ LRD Gent, Gent, 1 april 2010.

de maximum periode van een gerechtelijke aanhouding naar Gent zouden komen om hun kinderen op te halen. Op die manier kon artikel 433 van het Strafwetboek worden toegepast. Hierbij kunnen de ouders van de minderjarige als dader mee worden veroordeeld en worden de strafbare feiten dus gesanctioneerd. Een andere methode bestaat erin de kinderen beneden de 14 jaar te weerhouden op grond van het vermoeden van een “POS-situatie”¹³⁶ (maximum 24 uur), om dan vervolgens een reactie van de ouders af te wachten. Indien er geen reactie komt, zou de Jeugdrechter moeten kunnen overgaan tot plaatsing in een open instelling. Dit blijkt echter vaak moeilijk te zijn, zoals hiervoor reeds werd geschetst. Ook hier heeft men te kampen met het probleem van de plaatsing, zoals bij nog andere gevallen (feiten zijn te licht, betrokkenen zijn niet ouder dan 12 jaar, enz.). Daarnaast heeft volgens VROMAN een plaatsing van minderjarige zigeuners in een open instelling geen zin omdat deze kinderen zo snel mogelijk de (open) instelling terug zullen verlaten. Tevens kon geen enkele sleutelfiguur een casus aanhalen waarbij de ouders van een geïntercepteerde minderjarige naar Gent zijn gekomen om hun kind op te halen.

Het is voor politiediensten ook niet altijd duidelijk of ze al dan niet met minderjarigen te maken hebben, niettegenstaande dit in de meeste gevallen beweerde wordt. Daarom is voorzien dat een leeftijdsbepaling kan worden uitgevoerd.

2.3 Leeftijdsbepaling

Indien er in België ernstige twijfel rijst over de leeftijd van een bepaalde NBMV¹³⁷, is voorzien dat de Dienst Voogdij (sinds 1 mei 2004) een radiologisch botonderzoek van de polsbeenderen laat verrichten om de leeftijd van betreffend persoon te bepalen. Deze test bestaat uit een botsan (i.e. röntgenfoto) van de polsbeenderen van de linkerhand. Zonder hier in vaktechnische details te treden, kan aan de stand van de groeikraakbeenschijven worden afgelezen of een persoon minder- of meerderjarig is. Zolang die nog open zijn, is de kans groot dat de persoon minderjarig is.¹³⁸ Ook politiediensten maken voor de

¹³⁶ Problematische opvoedingssituatie

¹³⁷ Niet-begeleide minderjarige vreemdeling

¹³⁸ DE PAUW, H., *De verdwijning van niet-begeleide minderjarigen en minderjarige slachtoffers van mensenhandel*, Brussel, Child Focus, 2002, 15.

leeftijdsbepaling van mogelijks minderjarige zigeuners gebruik van deze onderzoeken. Het is telkens het Openbaar Ministerie dat mondeling of via een kantschrift de opdracht hiertoe geeft.

Er zijn echter verscheidene kritieken op het radiologisch onderzoek van de polsbeenderen. Volgens Child Focus bestaat er een algemene consensus over het feit dat de betrouwbaarheidsgraad van dit onderzoek aan de lage kant ligt. Verschillende onderzoekers komen vaak tot uiteenlopende interpretaties. De afkomst van de minderjarigen, hun voedingspatronen en ontberingen zouden de conclusies op significante wijze beïnvloeden.¹³⁹

Blijkbaar ontbreekt voor deze praktijk nog steeds een voldoende gedetailleerd regelgevend kader waarin de procedurele aspecten, modaliteiten en waarborgen van dergelijke medische onderzoeken, evenals de eraan verbonden juridische gevolgen, worden vastgesteld.

Deze testen worden nog steeds uitgevoerd en dienen nog steeds als referentie voor de Belgische justitie om een persoon als meerder- of minderjarig te beschouwen. Er kan worden aangenomen dat geen enkele test de precieze leeftijd van een minderjarige kan bepalen. De tabellen die gehanteerd worden zijn achterhaald en er wordt geen rekening gehouden met de individuele kenmerken van verschillende bevolkingsgroepen.¹⁴⁰

Naast het botonderzoek van de polsbeenderen bestaat ook het radiologisch onderzoek van het sleutelbeen en kan men ook een tandonderzoek laten verrichten. Een vierde mogelijkheid is een lichamelijk onderzoek.

Ook volgens het aanspreekpunt ‘minderjarige zigeuners’ bij het parket Gent baseert men zich in België op statistische gegevens van Belgische kinderen terwijl men deze toepast op zigeunerkinderen. Men zou binnen het gerechtelijk arrondissement Gent de politiediensten opdragen om enkel maar een botonderzoek van de polsbeenderen uit te laten voeren en in

¹³⁹ VERLINDEN, A., *De opvang in België van niet-begeleide minderjarigen, slachtoffer van seksuele uitbuiting: aanbevelingen voor goede praktijken*, Brussel, Child Focus en Koning Boudewijnstichting, 2004, 54-55.

¹⁴⁰ JACQUES, J.-P., ‘Evaluation de l’âge des mineurs. Quand la science se refroidit, le droit éternue!’, *Journal du droit des jeunes*, 2003, afl. 229, 24.

sommige gevallen een onderzoek van het sleutelbeen.¹⁴¹ Er bestaan hier blijkbaar geen uniforme richtlijnen over.

Binnen de medische wereld is er vraag naar overleg met het Openbaar Ministerie rond deze problematiek. Zo had ik een gesprek met onderzoekster Elke HILLEWIG¹⁴², die me zei dat binnen het enige ziekenhuis dat dergelijke onderzoeken uitvoert in Gent – het UZ¹⁴³ – twee soorten ‘opdrachtgevers’ zijn voor het uitvoeren van een leeftijdsbepaling. Enerzijds is er de procedure voor asielzoekers waarbij de vier onderzoeken (pols- en sleutelbeenderen, tand- en lichamelijk onderzoek) allemaal gebeuren en zo een heel grote betrouwbaarheid hebben. Anderzijds zijn er opdrachten van gerechtelijke instanties waar plegers van misdrijven onderzocht moeten worden. Daar wordt in de meeste gevallen enkel overgegaan tot het onderzoek van de polsbeenderen. Nochtans zou binnen de 24 uur een voorlopig verslag kunnen worden opgemaakt indien men alle onderzoeken laat uitvoeren.

Momenteel is men binnen de vakgroep Radiologie en Nucleaire Geneeskunde van de Gentse Universiteit bezig met het bestuderen van een nieuwe methode voor leeftijdsbepaling, namelijk een MRI¹⁴⁴-scan van het sleutelbeen.

Indien deze testen dus onbetrouwbaar zijn en het Openbaar Ministerie zich hierop toch baseert om iemand als minder- of meerderjarige te aanzien, heeft dit logischerwijze zware gevolgen voor de betrokken persoon. Indien een in realiteit minderjarige zigeuner op basis van deze testen aanzien wordt als meerderjarige, is het zo dat hij of zij voor wat betreft het gerechtelijk arrondissement Gent zeker zal voorgeleid worden bij de Onderzoeksrechter in geval van een woninginbraak. De kans zal groot zijn dat er een aanhoudingsbevel zal worden uitgevaardigd met opsluiting in de gevangenis tot gevolg. Voor minderjarigen zou dit niet hetzelfde verloop kennen en indien men zich enkel maar baseert op ‘onbetrouwbare’ testen, moet men het gebruik hiervan volgens mij zeker in vraag stellen.

¹⁴¹ Interview met F. VROMAN, Substituut bij het Parket Gent, sectie Jeugd en aanspreekpunt ‘Minderjarige zigeuners’, Gent, 18 maart 2010.

¹⁴² Telefonisch contact met E. HILLEWIG, Assisterend academisch personeelslid Vakgroep Radiologie en Nucleaire Geneeskunde Universiteit Gent – momenteel bezig met een doctoraat rond ‘Forensische skeletleeftijdsbepaling’, 26 maart 2010.

¹⁴³ Universitair Ziekenhuis

¹⁴⁴ Magnetic Resonance Imaging

2.4 Parketrichtlijnen, richtlijnen door de Hoven van Beroep en Omzendbrieven College Procureurs-generaal

Momenteel is de Circulaire 2/2008 van de heer Procureur-generaal bij het Hof van beroep te Antwerpen verspreid: “Eerste maatregelen te nemen voor minderjarigen die als misdrijf omschreven feiten plegen en waarvan de identiteit niet gekend is of niet vaststaat of waarvan de verblijfplaats of deze van de ouders, voogden of degenen die hen onder hun bewaring hebben niet gekend is of niet vaststaat.” Volgens die richtlijn dient o.a. het AFIS¹⁴⁵-nummer verplicht op het proces-verbaal geschreven te worden, wat echter momenteel niet altijd wordt toegepast. Ook wordt gestreefd naar een uniforme werkwijze rond de leeftijdsbepaling van al dan niet minderjarige zigeunerkinderen. Het probleem is dat deze richtlijn blijkbaar slechts door sommige lokale parketten werd overgenomen en een oplossing hiervoor zou kunnen zijn dat men er een Omzendbrief van het College van Procureurs-generaal van maakt. Op die manier zou er nationaal uniformiteit zijn in de werking van politiediensten met betrekking tot deze problematiek.

3. Federaal parket

In veel gevallen is de territoriale versnippering van de parketten over de 27 arrondissementen een tijdrovende en verlammende hinderpaal voor de opsporing van misdrijven, vooral als het misdrijven betreft die zich op het grondgebied van meerdere arrondissementen situeren. Het is soms niet duidelijk wie de territoriaal bevoegde procureur des Konings is. Om aan deze problematiek tegemoet te komen, werd het ambt van federale procureur gecreëerd.¹⁴⁶

Zoals reeds eerder werd aangehaald, is eind 2009 gestart met een eerste coördinatievergadering op het federaal parket te Brussel rond het fenomeen van de gauwdiefstallen gepleegd door minderjarige zigeuners. Omdat dit dossier momenteel nog volop hangende is, kan ik hier wegens discretieplicht weinig over meedelen.

¹⁴⁵ Automatic Finger Identification System

¹⁴⁶ VAN DEN WYNGAERT, C., *Strafrecht, Strafprocesrecht & Internationaal Strafrecht*, Antwerpen-Apeldoorn, Maklu, 2004, 756.

Tijdens deze vergaderingen komen lokale en federale politiediensten en lokale parketten van het ganse land samen om het fenomeen te bespreken en een gezamenlijke actie te ondernemen.

Ik heb bij alle sleutelfiguren binnen politie en justitie gepolst of het hen mogelijk lijkt om een dergelijk fenomeen op federaal niveau te coördineren en van daaruit te sturen. Ik ondervind toch dat men eerder sceptisch staat tegenover dit gegeven. Zo werd tijdens één van de interviews aangehaald dat het federaal parket moet ‘smeken’ om meer capaciteit te krijgen bij de lokale parketten. Ook werd vermeld dat federale magistraten geregeld van specialisatie dienen te wisselen, waardoor het ganse project in het water dreigt te vallen. Momenteel is één federaal magistraat doende met de problematiek van de minderjarige zigeuners doch indien zich morgen een dringender zaak opdringt, blijft dit fenomeen onbewogen en is het uiteindelijk het federaal parket dat coördineert. Indien deze coördinatorfunctie (die zorgt voor coördinatievergaderingen tussen lokale en federale politiediensten en lokale parketten) wegvalt, lijkt het me logisch dat deze vergaderingen hierna niet meer zullen gebeuren wat zeker nadelig is voor de problematiek die men wenst te behandelen.

Dit hoofdstuk toont aan dat een lokaal parket wel degelijk voorziet in de nodige magistraten die zich de materie van criminele zigeunergroepen eigen (willen) maken. Zo is er in elk gerechtelijk arrondissement een referentiemagistraat ‘rondtrekkende dadergroepen’ en binnen het gerechtelijk arrondissement Gent tevens een aanspreekpunt voor misdrijven gepleegd door minderjarige zigeuners. Ondanks deze goede bedoelingen heeft men te kampen met problemen zoals ondermeer de plaatsing van minderjarigen in gesloten instellingen, de leeftijdsbepaling van al dan niet minderjarigen, de niet-uniforme richtlijnen voor politiediensten. Volgens magistraten is de politieke wereld verantwoordelijk voor het grootste deel van deze knelpunten. Waar de politie de oorzaak van hun knelpunten ondermeer bij het lokaal parket legt, wordt de oorzaak door het lokaal parket bij de politieke wereld gelegd. Men schuift de ‘oorzaak van onmacht’ dus door naar een andere, hoger geplaatste entiteit. Ook is er de wil om vanuit het federaal parket een coördinerende functie uit te oefenen voor het fenomeen van de gauwdiefstallen gepleegd door minderjarige zigeuners. Ik heb echter de indruk dat, wegens verschillende factoren die ik in vorige hoofdstukken heb opgesomd, het

heel moeilijk zal zijn om criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen als politie en/of justitie adequaat aan te pakken.

Mijn visie hieromtrent is dat men beter vanuit de integrale veiligheidsketen het probleem zou kunnen benaderen en niet enkel vanuit repressieve hoek wat nu het geval is. Er zou bijvoorbeeld naast het repressieve luik ook meer nadruk kunnen worden gelegd op preventie. Dit zou perfect kunnen worden ingevuld door een zeer nauwe samenwerking tussen Justitie, Onderwijs en Welzijn. Op die manier kan men volgens mij iets veranderen binnen de zigeunergemeenschap, wat mogelijks een invloed heeft op het plegen van misdrijven door bepaalde personen uit deze bevolkingsgroep. De visie op onderwijs zou bijvoorbeeld kunnen worden bijgesteld, waardoor meer Romakinderen naar school zouden gaan. Dit komt op zijn beurt het integratieproces ten goede waardoor de leefwereld van de Westerse mens beter kan worden begrepen. Door preventief te werken, kan men de probleemgebieden bepalen waarmee zigeunergroepen te maken hebben en kan hiervoor ook gezocht worden naar de nodige oplossingen. Dit kan zorgen voor eventueel betere leefomstandigheden voor bepaalde zigeunergroepen. Elke schakel in de veiligheidsketen kan zijn nut bewijzen wat volgens mij doeltreffender is dan enkel maar één schakel uit deze keten in te zetten.

Algemeen besluit

Uit de wettelijke instrumenten blijkt dat de aanpak van het fenomeen van rondtrekkende dadergroepen absolute topprioriteit is in ons land. Dit kan teruggevonden worden in de Kadernota Integrale Veiligheid uit 2004 en de Nationale Veiligheidsplannen 2004-2007 en 2008-2011. In 2007 werd de definitie van dit fenomeen in 2007 aangepast, met toevoeging van de begrippen ‘sedentaire dadergroep in België’ en ‘waarbij mogelijks gebruik wordt gemaakt van minderjarigen’. Hieruit is volgens mij duidelijk dat men ook criminele zigeunergroepen in deze grote groep wil plaatsen. Ook in het Strafwetboek kunnen artikels gevonden worden die betrekking hebben op deze problematiek en waaruit een zware bestraffing blijkt. Op het zonale niveau, met de Zonale Veiligheidsplannen, is het dan weer duidelijk dat het fenomeen van de inbraken absolute topprioriteit is binnen lokale politiezones. In een grotere politiezone blijkt dit ook het geval te zijn voor een misdrijf als gauwdiefstal.

Kennis van de cultuur en leefgewoontes van zigeuners kan bijdragen tot een verruimde houding tegenover deze bevolkingsgroep. Op basis van wetenschappelijke literatuur blijkt dat het een volk is met een tegenovergesteld wereldbeeld als de Westerse mens. Op alle levensdomeinen is duidelijk dat zij een andere visie hebben dan Westerlingen. Inzicht in deze visie kan volgens mij leiden tot een betere aanpak van criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen.

Aan de hand van drie migratiegolven kan een indeling gemaakt worden in subgroepen. Bepaalde leden van deze subgroepen plegen criminele activiteiten, net als binnen elke bevolkingsgroep trouwens. Het moge duidelijk zijn dat ‘de’ zigeuner niet bestaat en dat kan gesproken worden van ondermeer Manoesjen, Tinkers, Roemeense en Ex-Joegoslavische Roma, Poolse Roma. Een algemene en gedetailleerde beeldvorming over deze groepen en hun activiteiten ontbreekt.

Op basis van gesprekken met sleutelfiguren en het doornemen van allerhande wetenschappelijke en grijze informatie, blijkt dat twee fenomenen toch kenmerkend zijn voor Roemeense en Ex-Joegoslavische Roma die criminele handelingen stellen: woninginbraak en gauwdiefstal. Het is echter onmogelijk om voor België te weten te komen hoeveel zigeuners gevat worden door politiediensten voor dergelijke feiten. Een degelijke beeldvorming hieromtrent ontbreekt en ik heb beide fenomenen dan maar kwalitatief proberen te schetsen. Terwijl woninginbraak als misdaad gecategoriseerd wordt en het gemakkelijker te plegen is, blijkt gauwdiefstal een wanbedrijf te zijn en moeilijker te plegen zijn. Ondanks de absolute prioriteit die het fenomeen inbraken krijgt, stel ik vast dat dit type misdrijven over een periode van meerdere jaren niet spectaculair daalt.

Uit de door mij verzamelde informatie die heel divers is, blijkt dat criminele zigeunergroepen die woninginbraak en gauwdiefstal plegen, talrijke contrastrategieën gebruiken die zo het optreden van ondermeer politiediensten bekampen. Het inzetten van minderjarigen bij het plegen van misdrijven is volgens mij de meest typerende contrastrategie, die het voor politie en justitie heel moeilijk maakt om misdrijven aan te pakken. Daarnaast maken zij gebruik van meerdere aliassen, zijn betrouwbare tolken moeilijk te vinden en gaan zij ook efficiënt om met de buit van hun misdrijven. Het is volgens mij duidelijk dat dergelijke zigeunergroepen als ‘criminele organisaties’ kunnen bestempeld worden. Dit is ook het geval voor het begrip ‘rondtrekkende dadergroepen’. Indien dit het geval is, dient men mijns inziens deze vormen van criminaliteit ook als absolute topprioriteit behandelen. Maar gebeurt dit wel?

Het is binnen het bestek van deze scriptie onmogelijk om onderzoek te doen hieromtrent binnen meerdere gerechtelijke arrondissementen. Ik heb me dan ook beperkt tot het gerechtelijk arrondissement Gent. Dit arrondissement telt 10 politiezones waarvan Gent de grootste is. Ik heb voor de fenomenen woninginbraak en gauwdiefstal de cijfers opgevraagd voor de politieke Gent en het gerechtelijk arrondissement Gent. Hieruit blijkt dat cijfers van de federale en lokale politie verschillend zijn. De oorzaak hiervan is dat de federale politie zich baseert op de pleegplaats terwijl de lokale politie enkel de aanvankelijke processen-verbaal van de eigen politieke Gent in kaart brengt. Ondanks dit verschil is het duidelijk dat binnen het grondgebied van politieke Gent het meest aantal geregistreerde woninginbraken en gauwdiefstallen zijn. Binnen de LRD Gent zijn er dan ook twee units die

specifiek op deze fenomenen werken: ‘Inbraken’ en ‘Gauwdiefstallen’. Beide units hebben echter bij de aanpak van deze misdrijven af te rekenen met verschillende knelpunten. Zo is er een capaciteitstekort voor de aanpak van het fenomeen van de inbraken en heeft men tijdens onderzoeken de indruk dat het lokaal parket niet altijd volgt in de onderzoeksvisie van de rechercheurs. Ik stel ook vast dat binnen een grote politiezone als Gent nooit gewerkt wordt op rondtrekkende daders. In principe is dit inderdaad materie voor FGP, maar ik heb ook vastgesteld dat een kleine politiezone als Schelde-Leie geregeld dergelijke dossiers behandelt. Dit vind ik heel positief voor een kleine politiezone maar ik vind het wel eigenaardig dat de LRD Gent dit niet kan. Ook binnen de FGP Gent heeft men te kampen met knelpunten bij de aanpak van het fenomeen, en dit is ook deels te wijten aan capaciteitsgebrek. Ook hier wordt gemeld dat de visie van de rechercheurs soms niet gevolgd wordt door het lokaal parket.

Binnen het lokaal parket Gent zijn twee magistraten actief die geregeld met criminele zigeunergroepen te maken hebben: de referentiemagistraat ‘rondtrekkende dadergroepen’ en het aanspreekpunt voor misdrijven gepleegd door minderjarige zigeuners. Het grootste probleem dat bij de aanpak van dit fenomeen wordt vermeld, is enerzijds het schrijnend gebrek aan plaatsen voor minderjarigen in gesloten instellingen en anderzijds de totale onmacht van politie en justitie bij het opsporen van de ouders of meerderjarigen die verantwoordelijk zijn voor de minderjarigen die dergelijke feiten plegen. Op het federaal parket is momenteel een actieplan gestart rond minderjarige zigeuners die gauwdiefstallen plegen. Ik heb de indruk dat de wil er wel is om het fenomeen aan te pakken maar dat het wegens de knelpunten die ik doorheen mijn scriptie aangehaald heb, heel moeilijk zal zijn om succes te hebben in deze strijd...

Voorgaande vaststellingen verklaren **de dubieuze aandacht die naar het fenomeen uitgaat**. Enerzijds worden bepaalde criminele zigeunergroepen vanuit het beleid als rondtrekkende dadergroepen beschouwd. Dit heeft tot gevolg dat hieraan absolute prioriteit zou moeten gegeven worden. Het gaat vooral om de groeperingen die minderjarige zigeuners inschakelen bij het plegen van woninginbraken, in combinatie met gauwdiefstallen. Deze feiten worden heel regelmatig over het ganse land gesignaleerd en het is volgens mij duidelijk dat er talrijke slachtoffers zijn van dergelijke feiten. Ik denk dan ook dat het nadeel van al deze slachtoffers aanzienlijk moet zijn. En anderzijds blijven deze minderjarigen maar feiten plegen en worden

ze bij betrapping, wegens plaatsgebrek in instellingen, zonder enige maatregel vrijgelaten. Ook de ouders of verantwoordelijken voor deze ouders worden of kunnen niet opgespoord worden want het zijn deze personen die uiteindelijk zwaar bestraft kunnen worden. Op die manier zijn de voordelen die deze groeperingen uit het misdrijf halen, groter dan de kosten of nadelen. Dit werkt volgens mij enkel maar recidive in de hand. Ondanks de goede wil van bepaalde politiediensten en magistraten, is deze problematiek al jaren aan de gang en ziet het er volgens mij ook niet naar uit dat hier veel verandering in komt.

Ik maak me weliswaar geen illusies... Deze criminaliteitsvormen doen zich internationaal voor en zullen vermoedelijk nooit uit de maatschappij verdwijnen. Het is volgens mij wel van belang dat mensen zich bewust zijn van deze problematiek en dat dit fenomeen vanuit verschillende invalshoeken in grotere mate wordt belicht. Een zeer nauwe samenwerking tussen Justitie, Onderwijs en Welzijn zou volgens mij op dit vlak zeker en vast resultaten brengen die momenteel niet kunnen worden bekomen.

LITERATUURLIJST

BOEKEN

ABJEAN, F., *Pickpockets! Vingt ans de flagrant délits: un flic parle*, Parijs, Acropole, 1990, 231 p.

BIJLEVELD, C.C.J.H., *Methoden en Technieken van Onderzoek in de Criminologie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2006, 69.

BOGAART, N., EEUWIJCK, P. en ROGIER, J., *Zigeuners. De overleving van een reizend volk*, Amsterdam, Elsevier, 1975, 160 p.

BORDIGONI, M., *Les Gitans*, Parijs, Le Cavalier Bleu Editions, 2007, 130 p.

CHAGOLL, L., *'ZIGEUNERS' Sinti en Roma onder het hakenkruis*, Berchem-Antwerpen, Uitgeverij EPO, 2008, 280 p.

DE PAUW, H., *De verdwijning van niet-begeleide minderjarigen en minderjarige slachtoffers van mensenhandel*, Brussel, Child Focus, 2002, 15.

DE SAGER, F., 'Gauwdiefstal: fenomenen en bestrijding' in *Handboek Criminaliteitspreventie*, 1999, afl. 9, 1.

EYCKEN, M., *Roma-zigeuners. Overleven in een industriële samenleving*, Leuven, Acco, 2006, 186 p.

FONSECA, I., *Begraaf me rechtop. Omzwervingen van de Roma in Europa*, Amsterdam, De Bezige Bij, 2009, 422 p.

FRASER, A., *The Gypsies*, Oxford, Blackwell Publishing, 1992, 359 p.

LEVY, S.R. en KILLEN, M., *Intergroup Attitudes and Relations in Childhood Through Adulthood*, New York, Oxford University Press, 2010, 288 p.

LIÉGEOIS, J.-P., Tsiganes, Parijs, La Decouvene, 1983, 371 p.

MATRAS, Y., *Romani: A Linguistic Introduction*, Cambridge, Cambridge University Press, 2002, 291 p.

SAUNDERS, B. en FOBLETS, M.-C., *Changing Genders in intercultural perspectives*, Leuven, Leuven University Press, 2002, 232 p.

SCHUTTEN, H., *De Jacht op octopus. Hoe Nederlandse drugscriminelen greep krijgen op de bovenwereld*, Amsterdam, J.M. Meulenhoff, 2003, 251 p.

SPAPENS, A.C. en FIJNAUT, C., *Criminaliteit en rechtshandhaving in de Euregio Maas-Rijn. Deel I*, Antwerpen-Oxford, Intersentia, 2005, 258 p.

VAN DEN WYNGAERT, C., *Strafrecht, Strafprocesrecht & Internationaal Strafrecht*, Antwerpen, Maklu, 2004, 1191 p.

VANHEMELRYCK, F., *Marginalen in de geschiedenis. Over beulen, joden, hoeren, zigeuners en andere zondebokken*, Leuven, Davidsfonds, 2004, 302 p.

VERLINDEN, A., *De opvang in België van niet-begeleide minderjarigen, slachtoffer van seksuele uitbuiting: aanbevelingen voor goede praktijken*, Brussel, Child Focus en Koning Boudewijnstichting, 2004, 140 p.

VERWEE, I., PONSAERS, P., ENHUS, E., *'Inbreken is mijn vak', Textuur en praktijk van woninginbraak*, Den Haag, Boom Juridische Uitgevers, 2007, 207 p.

WEYRAUCH, W.O., *Gypsy Law. Romani Legal Traditions and Culture*, Berkeley en Los Angeles, University of California Press, 2001, 314 p.

TIJDSCHRIFTARTIKELS

BALCAEN, J., 'Agressie op bejaarden. Toiletpapier voor de komende eeuwen', *Inforevue*, juni 2006, 18-20.

BUYS, J., 'Trendbreuken in de inbraken?', *Politiejournaal-Politieofficier*, 2002, 13.

DE COCK, K., JUCHTMANS, G., GEURTS, D. en CHARLIER, R., 'Professionele dievenbendes: een terugkerende uitdaging! De veiligheidsketen inzake de aanpak van rondtrekkende daders (deel 1 – beeldvorming)', *Politiejournaal-Politieofficier*, 2006, 22.

DEBROUX, S., 'Kunstcriminaliteit. Over geroofde kunst en biefstuk', *Inforevue*, December 2005, 25-27.

DE RAEDT, E. en MOULIN, A., 'Reizen om te stelen... Logboek van het project 'rondtrekkende dadergroeperingen'', *Politiejournaal-Politieofficier*, 2005, nr. 7, 19-25.

FRANKEN, A., 'School taboe voor Roma-kinderen', *Het parool*, 1996, 35-36.

JACQUES, J.-P., 'Evaluation de l'âge des mineurs. Quand la science se refroidit, le droit éternue!', *Journal du droit des jeunes*, 2003, afl. 229, 24.

LEE, R., 'The Rom-Vlach Gypsies and the Kris-Romani', *The American Journal of Comparative Law*, 1997, vol. 45, afl. 2, 345-392.

VAN DER VEEN, E., 'Roma op strooptocht', *Blauw*, 2009, afl. 9, 28-30.

X., 'Bestrijding van de rondtrekkende dadergroeperingen: nieuwe uitdagingen', *Infodoc*, Oktober-November 2007, 15.

X., 'Zware diefstal in woningen: 68 onderzoeken naar rondtrekkende dadergroeperingen in 2004', *Infodoc*, 2005, 6.

NIET-COMMERCIËLE DOCUMENTATIE

BOCKSTAELE, M., *Interculturele verhoren*. (Nationale cursustekst). Brussel, 1 augustus 2009, 29 p.

BUYLE, I., *BIN binnen Lochristi*. (BIN-krant Lochristi). Lochristi, oktober 2009, 2-3.

Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, *Mensenhandel en –smokkel bestrijden met mensen en middelen*. (Jaarverslag 2008). Brussel, 2008, 26.

CLÉ, A. en ADRIAENSSENS, S., *Bedelarij onderzocht. Een beknopte samenvatting van het onderzoek*. (Onderzoeksrapport EHSAL en KUB). Brussel, 2007, 4.

DE MANGELEER, K., *Draaiboek voor het optreden van de politiediensten bij diefstallen gepleegd door al dan niet minderjarige zigeuners - informatiedoorstroming*. (politeel draaiboek). Brussel, 13 juli 2007, 13.

DECOODT, F. en DE REU, S., *Kosovaarse Roma in het Waasland. 10 jaar beleid met Roma in Temse en Sint-Niklaas*. (Onderzoeksrapport Oost-Vlaams Diversiteitscentrum (ODICE) vzw). Temse, september 2009, 40 p.

Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid, *Jaarrapport 2007 Georganiseerde criminaliteit in België 2005-2006*. (Jaarrapport). Brussel, 4 augustus 2008, 138 p.

Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken - Veiligheid en Preventie, *Diefstallen met list: een analyse van het fenomeen*. (brochure). Brussel, 2006, 7.

Federale Politie, *Activiteitenverslag 2005 van de federale politie*. (activiteitenverslag). Brussel, 2005, 114 p.

Federale Politie, *Draaiboek voor het optreden van de politiediensten bij diefstallen gepleegd door al dan niet minderjarige zigeuners op basis van de vreemdelingenwetgeving*. (politeel draaiboek). Brussel, 2009, 3.

FOD Justitie, FOD Kanselarij van de Eerste Minister, FOD Binnenlandse Zaken, *De aanpak van rondtrekkende dadergroeperingen: een actualisatie*. (brochure). Brussel, Drukkerij van de geïntegreerde politie, 2007, 14.

Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) Dienst IPOL, *Nationaal dreigingsbeeld 2008. Georganiseerde criminaliteit*. (Onderzoeksproject). Amsterdam, september 2008, 232.

LOEF, K., *Zakkenrollerij. Feiten, achtergronden en bestrijding*. (Studierapport). Amsterdam, mei 1992, 5-6.

PAULUSSEN, L., *Sedentaire dadergroepen*. (Strategisch rapport FGP/DJB). Brussel, 20 december 2007, 53 p.

SEGAERT, S., BALTHAU, M. en PAULUSSEN, L., *Draaiboek Roemenië. Een praktische handleiding*. (Handleiding FGP/DJB). Brussel, 1 oktober 2007, 12.

SEGAERT, S., *Criminele processen: Heling en buit bij Roemeense rondtrekkend dadergroepen en communicatie bij rondtrekkende dadergroepen*. (Rapport DGJ/DJB). Brussel, 2006, 8-12.

VERHAGEN, K., FIÉVET, V., GEURTS, D. en DUBOIS, S., *De rondtrekkende dadergroepen: situatieschets 2009*. (Strategische analyse FGP/DJB). Brussel, Juli 2009, 87 p.

VERWEE, I., *Woninginbraken*. (Onderzoeksrapport Universiteit Gent). Gent, 2007, 10.

JURIDISCHE VERWIJZINGEN

(Art. 322) Strafwetboek: Titel VI: Misdaden en wanbedrijven tegen de openbare veiligheid.
Hoofdstuk I: Vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen en criminele organisatie.

(Art. 44) Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, *B.S.*, 15 april 1965.

(Art. 461) Strafwetboek: Titel IX: Misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen. Hoofdstuk I: Diefstal en afpersing.

(Art. 463) Strafwetboek: Titel IX: Misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen. Hoofdstuk I: Diefstal en afpersing. Afdeling I: Diefstal zonder geweld of bedreiging.

(Art. 467) Strafwetboek: Titel IX: Misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen. Hoofdstuk I: Diefstal en afpersing. Afdeling I: Diefstal zonder geweld of bedreiging.

Beknopt verslag van de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, *Gedr. St.*, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 5^e zitting van de 51^e zittingsperiode, 7 februari 2007, CRABV 51 COM 1194.

Gemeenschappelijke Omzendbrief van de Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken van 14 juni 2002 betreffende het informatiebeheer inzake gerechtelijke en bestuurlijke politie.

Kadernota Integrale Veiligheid 2004, goedgekeurd door de Ministerraad op 30 maart 2004, 21.

Nationaal Veiligheidsplan 2004-2007, goedgekeurd door de Ministerraad op 30 maart 2004, noot 18, 38.

Nationaal Veiligheidsplan 2008-2011, goedgekeurd door de Ministerraad op 1 februari 2008, 18.

Vertrouwelijke Omzendbrief COL1/2008 van het College van Procureurs-Generaal bij de Hoven van Beroep betreffende de “rondtrekkende dadergroepen”, 28 januari 2008.

Zonaal Veiligheidsplan 2009-2012 Politiezone Gent, goedgekeurd door de Zonale Veiligheidsraad Gent op 17 september 2008, 30-31.

MONDELINGE INFORMATIE

Telefonisch contact met E. HILLEWIG, Assisterend academisch personeelslid Vakgroep Radiologie en Nucleaire Geneeskunde Universiteit Gent, 26 maart 2010.

Telefonisch contact met L. DE LILLE, Commissaris van politie en teamleider unit 'Eigendommen' FGP Gent, 9 april 2010.

INTERNET

COENE F. (2006/02/05) Tips [WWW]. BIN Zele: <http://home.scarlet.be/binzele/tips.htm> [08/04/2010]

DEMEYER, P. (2006/07/28) Zigeuners rouwen op parkeerterrein E40 [WWW]. Het Nieuwsblad: <http://www.nieuwsblad.be/Article/PrintArticle.aspx?articleID=GKUVJLCS> [12/03/2010]

http://www.seminolesheriff.org/en-us/advisories/transient_offenders/

Politiële criminaliteitsstatistieken en definities criminele figuren via website http://www.polfed-fedpol.be/home_nl.php

SCHEIR, O. (2009/09/01) Steeds vaker kinderen gebruikt bij inbraken [WWW]. Het Nieuwsblad: <http://www.nieuwsblad.be/article/detail.aspx?articleid=NS2ECM6U> [18/03/2010]

WEISS, P. (2004/04/16) Politie valt binnen in vrijstaat Vinkenslag [WWW]. Het Nieuwsblad: <http://www.nieuwsblad.be/Article/PrintArticle.aspx?articleID=G805BQR3> [21/03/2010]

X (2007) De Dienst politionele informatie die de algemene gegevensbank beheert [WWW]. Federale Politie - Dienst public relations and protocol: http://www.polfed-fedpol.be/org/org_cg_cgo_dsb_nl.php [07/04/2010]

X. (2007/06/20) Inval bedrijventerrein Weggebekker Heerlen 14 juni 2007 [WWW]. RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum Limburg http://www.bestuurlijkeaanpak.nl/actualiteiten/005_Inval_bedrijventerrein_Weggebekker_Heerlen_14_juni_2007.html [21/03/2010]

X. (z.d.) Oplichting met jade, ivoor en tapijten [WWW]. Federale Gerechtelijke Politie Oudenaarde, Financiële en Algemene Recherche (FAR): <http://users.telenet.be/fedpol.far.oudenaarde/nederlands/page8.htm> [15/03/2010]

Bijlagen

Bijlage I: Kwalificaties ‘zakkenrollerij’ OIC Politiezone Gent

Bijlage II: Organigram politiezone Gent

Bijlage III: Organigram FGP Gent

Bijlage IV: Interviews

Bijlage I: Kwalificaties ‘zakkenrollerij’ OIC politiezone Gent

38 ‘zakkenrollerij’

Feit: Heimelijke diefstal zonder geweld en zonder verzwarende omstandigheden, op een publieke of semi-publieke plaats, van een voorwerp dat het slachtoffer bij of op zich draagt (zakkenrollerij)

339 'zakkenrollerij op mobiele pleegplaats'

Feit: Heimelijke diefstal zonder geweld en zonder verzwarende omstandigheden, op een publieke of semi-publieke plaats, van een voorwerp dat het slachtoffer bij of op zich draagt (zakkenrollerij)

met bestemming hoofdcategorie:

21'VERVOERMIDDEL'

22'SPECIFICATIE VERVOERMIDDEL'

340 'zakkenrollerij op publieke plaats'

Feit: Heimelijke diefstal zonder geweld en zonder verzwarende omstandigheden, op een publieke of semi-publieke plaats, van een voorwerp dat het slachtoffer bij of op zich draagt (zakkenrollerij)

met bestemming subcategorie:

190'TELEFOONCEL'

195'BUSSTATION'

196'SPOORWEGSTATION'

197'METROSTATION'

198'BUSHALTE'

199'TRAMHALTE'

200'SCHUILPLAATS VOOR REIZIGERS'

201'WACHTHUISJE'

202'JACHTHAVEN'

203'LUCHTHAVEN'

204'ZEEHAVEN'

205'VLIEGVELD':

255'OPENBARE WEG'

257'MARKT'

259'PARKING IN OPEN LUCHT'

260'ZEE'

261'STRAND'

262'DUINEN'

263'AARDEWEG / PAD'

265'BEEK / GRACHT / SLOOT NIET BEVAARBAAR'

268'BOS / WOOD / KREUPELHOUT'

269'BOUWGROND'

270'AKKERLAND'

272'SLUIS / AFDAMMING / BRUG / KUNSTWERK'

274'HAVENDOK'

275'HEIDE'

276'HOOILAND'

278'KAAI / WAL / STEIGER / DIJK'

279'GROEVE (ZAND / STEEN / KIEZEL /...)'

280'MOERAS'

281'ONDERGRONDSE PASSAGE'

282'PARK'

283'PLEIN'

285'SPOORWEG'

286'KANAAL / STROOM / RIVIER BEVAARBAAR'

289'VELD'

290'VEEN'

291'VIJVER'

293'WEIDE'

426'BETAALPARKING'

322'VOETPAD'

323'BERM'

337'BRAAKLIGGEND'

344'FIETSENSTANDPLAATS'

1025 'ZEE (OLD)

341 'zakkenrollerij in winkel'

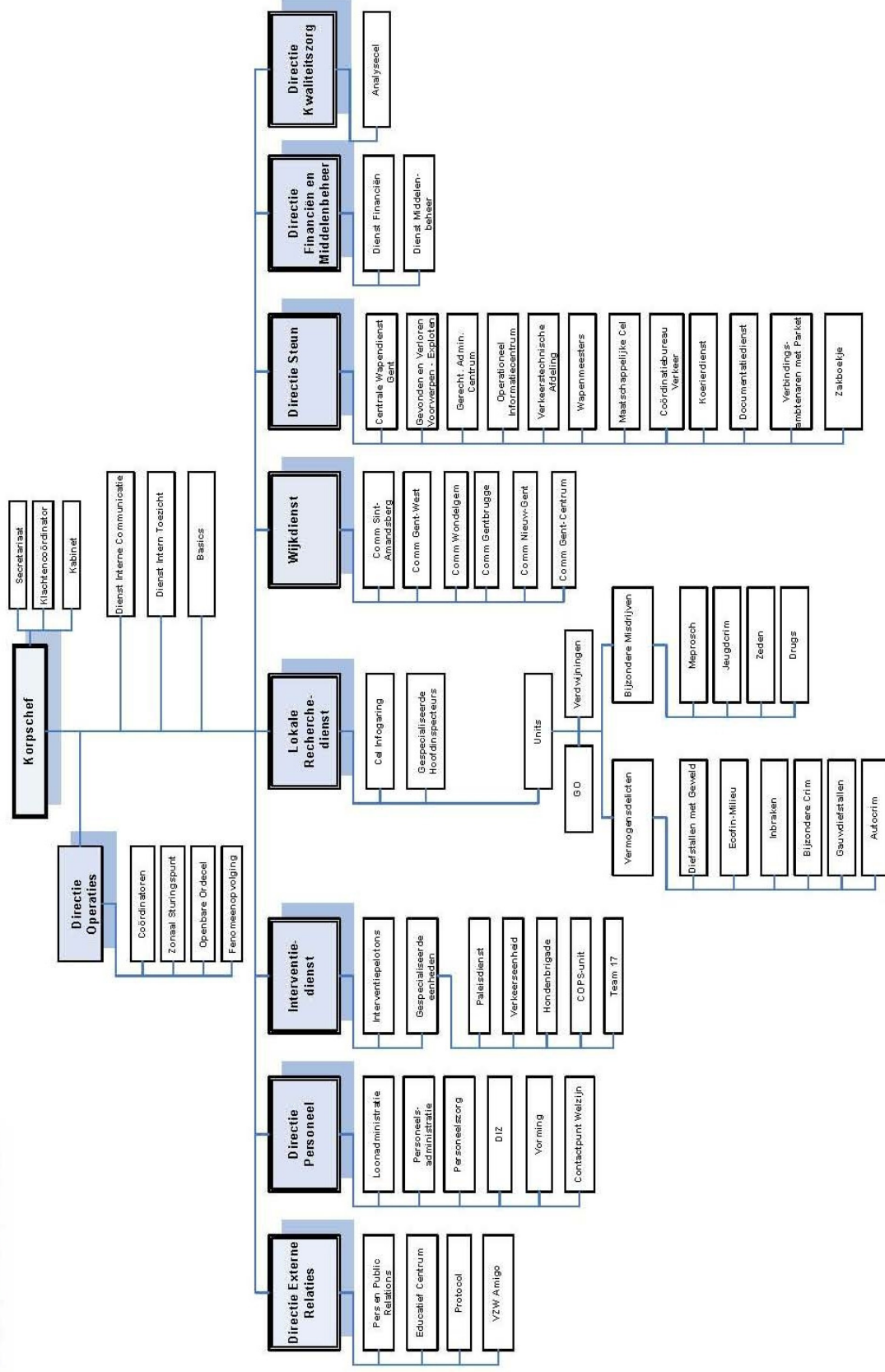
Feit: Heimelijke diefstal zonder geweld en zonder verzwarende omstandigheden, op een publieke of semi-publieke plaats, van een voorwerp dat het slachtoffer bij of op zich draagt (zakkenrollerij)

met bestemming subcategorie:

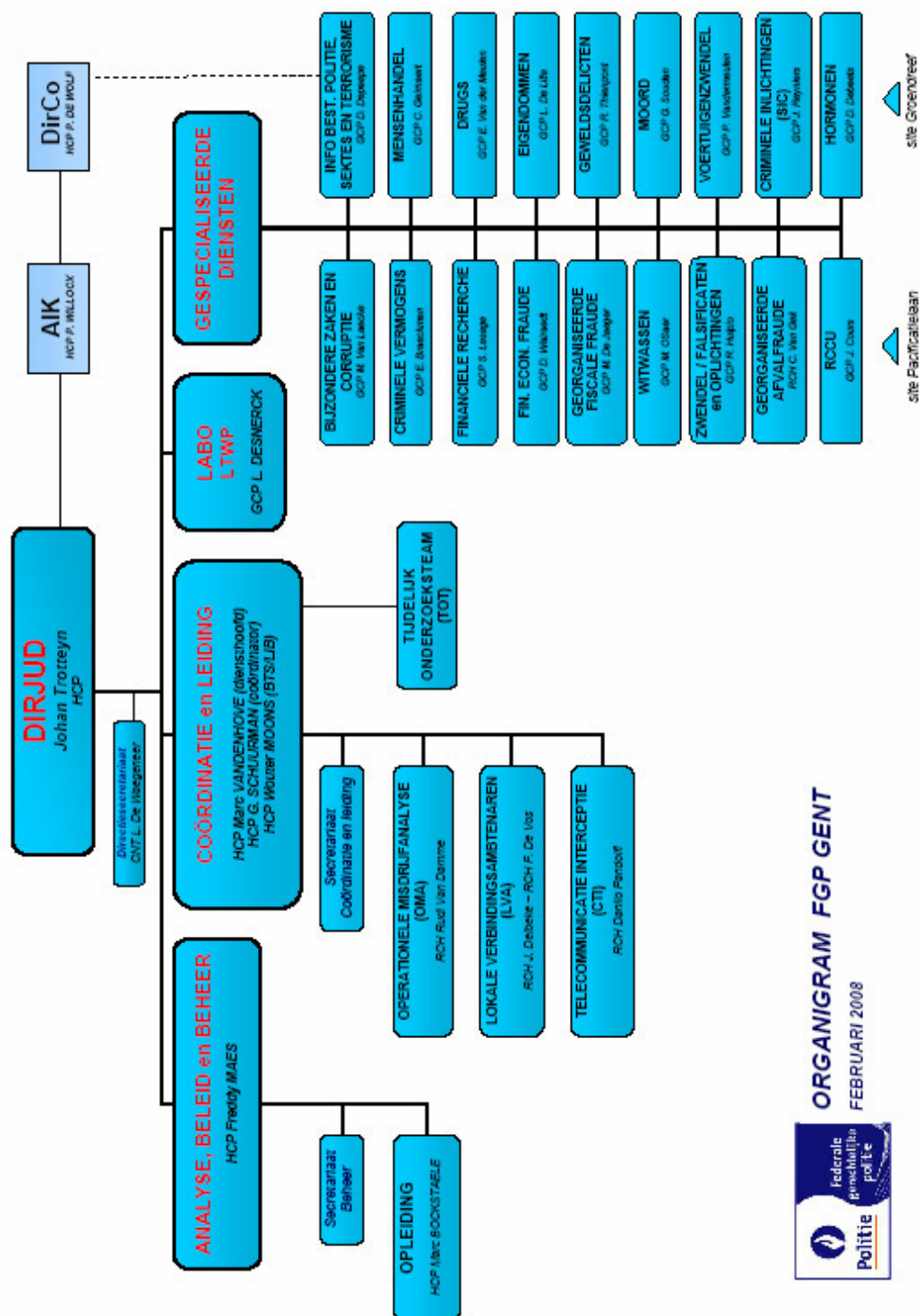
13'WINKEL'

26'GROTE HANDELSZAKEN'

Bijlage II: Organigram politiezone Gent

Bijlage III: Organigram FGP Gent

Bijlage IV: Interviews

Interview met Katrien DE SMET, Eerste Substituut en referentiemagistraat ‘rondtrekkende dadergroepen’ bij het parket Gent, Gent, 12 maart 2010.

Interview met Frederic VROMAN, Substituut bij het parket Gent - sectie Jeugd, aanspreekpunt ‘minderjarige zigeuners’, Gent, 18 maart 2010.

Interview met Hoofdcommissarissen van politie Marc VANDENHOVE en Patrick WILLOCX, respectievelijk projectmanager ‘rondtrekkende dadergroepen’ en Persofficier/leiding AIK FGP Gent, Gent, 30 maart 2010.

Interview met Commissaris van politie Marc DE WILDE en Inspecteur van politie Frank DESCHUYTTER, teamleider en lid unit ‘Gauwdiefstallen’ LRD politiezone Gent, Gent, 1 april 2010.

Interview met Koen GOORMAN, Hoofdinspecteur van politie en teamleider unit ‘Inbraken’ LRD politiezone Gent, Gent, 1 april 2010.

Interview met Luc LUYCKX, Hoofdinspecteur van politie en verantwoordelijke LRD politiezone Schelde-Leie, Gent, 22 april 2010.

Interview Katrien De Smet

(Eerste Substituut en referentiemagistraat 'rondtrekkende dadergroepen' bij het parket Gent)

I: U bent referentiemagistraat 'rondtrekkende daders' binnen het Parket Gent. Wat houdt deze taak specifiek in?

R: Dat houdt in dat ik overeenkomstig de COL 1/2008 reeksen erken als serie. Dat ik die toebedeel en dat ik in de gaten hou of het onderzoek normaal verloopt. Ik ben dan aanspreekpunt voor de politie voor allerlei vragen. Er wordt bijvoorbeeld door de politie een mini-onderzoek gevraagd en indien dit niet wordt uitgevoerd, kan ik tussenkomen bij mijn collega. Die kan natuurlijk redenen hebben om hem niet uit te voeren. Dus dan ben ik tussenpersoon en tegelijkertijd hou ik toezicht op het uitputten van alle sporen. Dat houdt ook in dat ik naar alle vergaderingen moet gaan op het federaal parket en vergaderingen van referentiemagistraten.

I: Welke misdrijven worden zoal door zigeuners gepleegd?

R: Diefstallen. Ik heb onlangs wel een geval gehad van een gijzeling in het zigeunermilieu. Binnen dat milieu is er een eigen rechtbank. Die hebben hun eigen justitie, dus meestal gaan we daar niks van horen maar dit was blijkbaar uit de hand gelopen. Het was niet de bedoeling dat de politie daar ging bijgehaald worden. Dat was begonnen in Gentbrugge. Er was een zigeunerclan die iemand van een andere clan uit zijn caravan is komen trekken en die persoon werd meegenomen. Er werd met hem rondgereden, hij werd bedreigd en geslagen en de aanleiding was geld. Blijkbaar was diegene die gegijzeld werd een vijftal jaar geleden veroordeeld door hun zigeunerrechtbank, ze noemen dat ook zo, tot een boete van 25.000 EUR te betalen aan de clan die gijzelde. En hij had dat nog niet betaald. Nu, uiteindelijk is dat geld niet betaald. Ze hebben dus hun eigen justitiesysteem, los van alle officiële instanties, met alle gevolgen natuurlijk. Zonder geschreven regels, zonder wetboeken en ik heb de indruk dat ze dat allemaal ook zelf oplossen. Ik heb niet de indruk dat er veel geweldsdelicten gepleegd worden. Die gijzeling was echt wel een uitzondering. Maar doorgaans plegen zij dus vooral diefstallen.

I: En maken zigeuners die misdrijven plegen automatisch deel uit van een rondtrekkende dadergroep?

R: Neen. Je bedoelt dat wij dat vanuit het parket automatisch op die manier erkennen?

I: Ja.

R: De definitie is wel zodanig geformuleerd dat zigeuners daar kunnen onder vallen. Want ze gebruiken dan ook sedentairen, dat is een woord dat ze er specifiek hebben ingezet om aan te tonen dat het om zigeuners kan gaan zonder zigeuners te moeten vermelden want dat ging wel stigmatiserend zijn. Dus de definitie voorziet het alleszins. Een diefstal die in de H&M gepleegd wordt door één of andere “-OVA” en haar zus en dan nog twee kinderen zal wel niet direct als een rondtrekkende dadergroep worden gekwalificeerd. Men mag het bijna niet zeggen maar het stelen is bijna eigen aan hun cultuur. Ze worden er voor opgeleid van kleinsaf aan dus... Een rondtrekkende dadergroep veronderstelt ook dat er een zekere organisatie is met leidinggevend en die ook effectief rondtrekt.

I: In de definitie van ‘rondtrekkende dadergroepen’ staat dan wel ‘sedentair’, dus dat is wel niet echt ‘rondtrekken’?

R: Ze bedoelen daarmee die woonwagenkampen die zich vestigen voor een tijdje ergens maar het kan hé... Ze kunnen als een rondtrekkende dadergroep worden aanzien maar je moet het natuurlijk om naar een rechtbank te kunnen stappen hard kunnen maken. Om op de rechtbank gelijk te krijgen, moet je ook wel een groep van daders hebben. En dan, een moeder met haar zus bij manier van spreken zal niet rap aanvaard worden als een dadergroep, een criminele organisatie.

I: Wat is het voordeel dan voor justitie of politie dat een groep als rondtrekkende dadergroep wordt gedefinieerd?

R: Voor criminele organisatie, voor bendevorming, omdat dat al een kwalificatie op zich is waarvoor ze kunnen veroordeeld worden en waar er zelfs vrij zware straffen op staan. Ik geef een klassiek voorbeeld van een rondtrekkende dadergroep: een aantal diefstallen in woningen 's nachts. Als er daar iemand gevat wordt en je hebt een groep, je kunt die feiten van die ene nacht linken aan feiten van een andere nacht op een andere plaats door de telefonie. Je hebt dan wel nog geen enkele garantie dat het dezelfde samenstelling is. Dat kunnen er vier zijn, maar die nacht was er iemand bij van de eerste nacht, dat zijn wisselende samenstellingen en als je enkel en alleen de telefonie hebt is dit bitter weinig. Meer en meer hebben we zeer weinig sporen. Ze worden ook alsm aar slimmer, dan wordt het heel moeilijk om te gaan zeggen of iemand er bij was. Hij kan zeggen, ik was er niet bij, ik had mijn GSM uitgeleend

en begin maar... En dan kun je dat een beetje indekken door die rondtrekkende dadergroep, door die kwalificatie van criminele organisatie. Een bijkomend voordeel is dat je met die kwalificatie, met die tenlastelegging, ook kan tappen. Terwijl voor gewone diefstal dit niet kan. Nu, ze gingen de diefstallen met braak daar ook bij voorzien. Ik zou eens moeten kijken of die aanpassing al gebeurd is.

I: Stel dat je een reeks woninginbraken hebt in het Gentse die als reeks worden bestempeld. Uit onderzoek blijkt dat deze gepleegd zijn door enkel maar minderjarigen. Zal dit als 'rondtrekkende dadergroep' aanzien worden en kan hier eventueel getapt worden?

R: Een tap veronderstelt dat de zaak in onderzoek gaat bij de Onderzoeksrechter en kan slechts in limitatief bepaalde gevallen volgens artikel 90 ter van Strafvordering. Wanneer een reeks feiten gepleegd wordt door minderjarigen, kan dit evenzeer als reeks erkend worden. Wij zullen dan trachten te achterhalen wie de meerderjarigen zijn die erachter zitten. Zodoende kan een gerechtelijk onderzoek gevorderd op X wegens 433 en 324bis van het Strafwetboek. Op die manier kan getapt worden. In het slechtste geval blijven de meerderjarigen ongekend.

I: Wat is het gevoerde beleid inzake criminaliteit gepleegd door zigeuners op het niveau van het Parket Gent?

R: Vervolgen. Als ze gepakt worden, als ze gevat worden, worden ze vervolgd en veroordeeld en ik spreek nu over meerderjarigen. Omdat het meestal niet hun eerste keer is. Je zou bijna kunnen zeggen dat het een ongeschreven regel van nultolerantie is voor hen. Nu, ze zijn meestal al gekend van kleinsaf aan. Is het niet hier in Gent, het is dan in andere arrondissementen. Voor de minderjarigen wordt het weer moeilijker natuurlijk want voor een gewone diefstal kun je ze ook niet geplaats krijgen.

I: Hebt u zicht op het aandeel van de criminele feiten die gepleegd worden door zigeuners in het arrondissement Gent?

R: Neen, want er wordt geen afzonderlijke code voorzien voor zigeuners zodanig dat we niet over dergelijke cijfers beschikken. Ik kan wel de cijfers van het aantal erkende rondtrekkende dadergroepen geven. Dit waren er 21 in 2007, 47 in 2008 en 26 in 2009. Ik denk, een ruwe schatting, dat het ophelderingspercentage hiervan 10 % is gemiddeld.

I: Is er met betrekking tot zigeuners een goede samenwerking tussen de politiediensten en het Parket?

R: Ja. Van onze kant uit naar de politie toch wel denk ik. Omgekeerd weet ik het niet.

I: Welke samenwerkingsverbanden zijn er op politieel en justitieel vlak ter bestrijding van criminaliteit gepleegd door zigeuners?

R: Er is af en toe een actie GIPA die uitgewerkt is door de lokale politie van Gent. Er zijn ook vergaderingen op het federaal parket onder leiding van de heer Dernicourt. In Brussel en Brugge zitten al twee dossiers in onderzoek.

I: Kan gesteld worden dat zigeuners, voor wat betreft België, hun misdrijven vooral plegen in Vlaanderen terwijl ze in Wallonië verblijven?

R: Ik heb daar natuurlijk geen exact zicht op. Ik zou geneigd zijn om te zeggen ja, puur op het gevoel af. En wat is de reden daartoe, ik denk gewoon dat hier in Vlaanderen meer rijkdom is, dat het dichter bebouwd is en dat ze meer kunnen binnenhalen als ze een keer op ronde gaan. En, misschien mag dat allemaal niet gezegd worden maar er is ook het feit dat de Waalse parketten een beetje lakser optreden, dat ze daarom een beetje buiten schot blijven ook.

I: En welk parket is er dan eigenlijk bevoegd?

R: Het is altijd het parket van de plaats van de feiten wat bevoegd is. Maar voor een aantal zaken zullen we opteren om het te sturen naar de plaats van woonplaats van de verdachte en dat kan, vooral in het geval van zigeuners, omdat ze er dan van uitgaan, zoals bij wapens en drugs, daar begint hun bezit op zijn minst en van daaruit vertrekken ze en gaan ze naar andere arrondissementen. Natuurlijk, als ze altijd op verplaatsing spelen, gaan ze in verschillende arrondissementen gekend zijn voor één, twee of drie feiten. Als je dat allemaal centraliseert in één pak waardoor uw veroordeling groter kan zijn en anders riskeer je alleen maar dat ze in verschillende arrondissementen veroordeeld worden en dat je dan opslorping hebt. Voor feiten met zigeuners blijven de dossiers in het algemeen in de plaats van het misdrijf.

I: Denkt u dat de criminaliteit gepleegd door zigeuners federaal kan aangepakt worden?

R: Ja, in die zin dat er alleszins een aantal afspraken kunnen gemaakt worden en dat er een werkwijze kan uitgewerkt worden hoe we optreden vooral als het gaat om minderjarigen, om

jonge kinderen. Ik denk dat het federaal parket ook een bijdrage kan leveren door te onderhandelen met instellingen. Wel is het zo dat er veel heen en weer geloopt is binnen het federaal parket waardoor iets plots kan stil vallen als er iemand van een dossier of zo gehaald wordt. Als mijnheer Dernicourt zich bijvoorbeeld plots moet gaan bezig houden met ramkraken of iets dringends, kan het zijn dat alles stilvalt.

I: Binnen de Lokale researchedienst Gent zijn er verschillende units die geregeld in aanraking komen met zigeuners, zoals de units 'inbraken' en 'gauwdiefstallen'. Zij behandelen dan eigenlijk dossiers waarvan de criminaliteit gepleegd wordt door rondtrekkende daders. Dient dit dan niet opgevolgd te worden door de Federale Gerechtelijke Politie?

R: Neen. Als er een vatting is, bijvoorbeeld van een gauwdiefstal, door de lokale, dan is het onderzoek eigenlijk direct rond. Dan moet dat niet doorgestuurd worden naar de federale omdat dat anders demotiverend, niet fair zou zijn. Dat ligt ook gevoelig. Als een dossier op een bepaald moment wordt doorgestuurd naar de federale, dan is het de federale die op de zitting met de pluimen gaat lopen. Als het een reeks is, dan gaat het wel naar de federale.

I: Typisch aan zigeuners is dat zij gebruik maken van zowel minderjarige als meerderjarige daders. De dossiers van de minderjarige daders komen terecht bij de Jeugdrechtsbank terwijl de dossiers van de meerderjarigen, indien ze deel uitmaken van een rondtrekkende dadergroep, bij u terecht komen. Is er een overdracht van informatie op dat vlak?

R: Wel, als er twee minderjarigen zijn die een feit plegen, dan wordt er één dossier per persoon opgesteld. Bij twee meerderjarigen is er één dossier voor de twee. Als ze samen gevat worden, minderjarigen en meerderjarigen, krijg ik kopieën van de dossiers van de minderjarigen. Er zijn dan ook wel afspraken tussen mij en mijn collega van de Jeugd als er minderjarigen gevat worden samen met meerderjarigen. Dat de één niet gelost wordt zonder dat ik er iets van weet.

I: Welke moeilijkheden kan men onderzoeksmatig ondervinden bij zigeuners?

R: Als ze verhoord worden, dat ze zelf hun verklaring opschrijven op een P29 en dat daar eigenlijk niets instaat. Gewoon, ik ben die of die, ik was in de Veldstraat en het is mooi weer. Ze hebben ook bijna nooit documenten bij zich, ook geen buit. De buit wordt soms weggestoken in een gracht of tussen een struik. Je hebt dan weinig elementen om de feiten hard te maken. Ze gebruiken ook valse namen maar voor hen is dat niet altijd een valse naam.

Het past in hun cultuur om andere namen te hebben. Bijvoorbeeld bij die gijzeling had de hoofdverdachte twee namen. Hij had ook de Noorse nationaliteit en officiële documenten van daar. Wij zien dat dan als valse naamdracht maar voor hen is dat eigenlijk normaal. Om de leeftijd te bepalen, kan je een botscan laten uitvoeren en dat duurt een uurtje of zo. Dat valt mooi binnen de 24 uren. Dat is belangrijk om de bevoegdheid te bepalen maar het probleem is dat er een foutmarge is van 2 jaar. Iemand die uit de botscan komt als 17 jaar oud, gaat dan als minderjarige aanzien worden... Je kan ook een tandonderzoek laten doen maar op die resultaten moet men een week wachten dus dat lukt niet binnen de 24 uren. In uitzonderlijke gevallen zou dat misschien wel lukken. Er is bij een tandonderzoek een foutmarge van 1 jaar. En een sleutelbeenonderzoek is nog nauwkeuriger maar dat wordt eigenlijk bijna niet toegepast. Het is wel al gebeurd in Gent maar heel uitzonderlijk.

I: Hoe denkt u dat deze problematiek best kan aangepakt worden?

R: De meerderjarigen identificeren en veroordelen heeft wel een effect. Dan blijven ze een tijdje uit circulatie. Maar we moeten ons geen illusie maken. Het zal altijd blijven bestaan. Je zou moeten kunnen infiltreren, dat zeiden ze daar ook op het federaal parket, maar dat is gewoon onmogelijk. Ook werken met informanten lukt nooit, zij gaan elkaar nooit verraden. Dat zijn zo'n hechte clans. Meer gesloten instellingen is ook een oplossing maar ze lopen er toch weg. Zelfs kinderen van 9, 10 jaar oud. En preventief... van zigeuners DNA, vingerafdrukken nemen zonder dat ze zelfs misdrijven gepleegd hebben zou een optie zijn maar dat kan niet. Zonder racist te zijn, moet je ook realistisch durven zijn. Maar ik zeg het, het kan niet en advocaten gaan daar ook op springen. Als je zo'n proces hebt, op zitting, dat is echt theater. Het is kleurrijk om te zien, mooi om te zien, die mensen hangen echt goed aan elkaar en hebben zo'n eigen cultuur die totaal verschillend is van de onze...

Interview Frederic Vroman

(Substituut bij het parket Gent - sectie Jeugd, aanspreekpunt 'minderjarige zigeuners')

I: U bent aanspreekpunt 'Minderjarige zigeuners' binnen het Parket Gent. Wat houdt deze taak specifiek in?

R: Wel, de taak houdt in dat, als er problemen zijn met minderjarige zigeuners, dat mijn collega's meestal eens vragen wat we ermee gaan doen en dan is veel afhankelijk van de leeftijd waarop ze een feit hebben gepleegd om al dan niet de Jeugdrechter te vorderen. Het is ook afhankelijk van welke Jeugdrechter die met dienst is wat we ermee kunnen doen.

I: Het is dus in feite meer raad geven, adviseren? Het is niet zo dat alle dossiers van minderjarige zigeuners hier bij u terecht komen?

R: Ze komen hier binnen maar ik verzamel ze op dit ogenblik wel nog allemaal maar ik ga dat natuurlijk niet op termijn kunnen volhouden, behalve als de Procureur zou beslissen om een referentiemagistraat aan te duiden. Maar om daar uitsluitend mijzelf daar mee bezig te houden, iedere keer zelf die vorderingen te gaan maken, is natuurlijk niet te doen.

I: Vindt u een referentiemagistraat dan noodzakelijk binnen het Parket Gent?

R: Noodzakelijk vind ik dat eigenlijk niet. Het is gewoon kwestie van afspreken van beleid natuurlijk. Op dit ogenblik verzamel ik dat omdat er een onderzoek bezig is om afspraken met meerdere parketten te maken. In afwachting daarvan is het gemakkelijker dat alle dossiers bij mij komen.

I: Kennen uw collega's voldoende de problematiek rond de minderjarige zigeuners?

R: Mijn collega's van de Jeugd kennen die allemaal, omdat ze daar allemaal mee worden geconfronteerd. Je wordt gebeld, en dan moet je iets doen.

I: Stel nu dat er een feit gepleegd wordt door één of meerdere minderjarige zigeuners, een winkeldiefstal bijvoorbeeld in de Veldstraat, is het niet eerst iemand van de Jeugd die gebeld wordt door de politiediensten?

R: Als het een minderjarige zigeuner is, is het altijd iemand van de Jeugd die gebeld wordt.

I: Maar de Politie weet toch niet altijd direct dat het om een minderjarige gaat?

R: Dat komt dus inderdaad binnen van de Politie natuurlijk. Meestal is dat op basis van verklaringen en pas later gaat blijken, normaal steken we ze ook een tijdje binnen, 24 uren, en wordt er gekeken of ze gekend zijn, welke aliassen ze opgeven en zo. We kunnen dus altijd wel iets nagaan. Er worden vingerafdrukken genomen ook.

I: En wat is het gevoerde beleid binnen uw parket voor wat betreft minderjarige zigeuners die misdrijven plegen?

R: Er is eigenlijk nog geen algemeen beleid omdat je eigenlijk geen grote lijn kan trekken in de jeugd. Je hebt nog altijd de specifieke omstandigheden, je moet ook kijken, je kan niet alle Roma's op één hoop smijten. Je hebt de Roma's van Roemenië en je hebt de Roma's uit het voormalig Joegoslavië. De problematiek is helemaal anders. De Roemeense Roma's hebben vaak een vaste verblijfplaats waardoor de bevoegdheid van parket helemaal anders is natuurlijk. De bevoegdheid van parket is afhankelijk van de plaats van de ouders van de minderjarige in principe en de meeste van die Roemeense zigeuners hebben wel een vaste verblijfplaats in het Brusselse.

I: En zijn die verblijfplaatsen dan ook gekend?

R: Die zijn gekend ja, bepaalde takken van de Roma's zijn gekend. De opgegeven woonplaats bij vele van die Roemeense Roma's is wel gekend.

I: Wat is het verschil dan met een zigeuner die beweert geen vaste woonplaats te hebben?

R: Het gevolg is, als hij zegt dat hij geen adres heeft en we kunnen het ook niet natrekken, het is bijvoorbeeld niet gekend in andere dossiers, dat wij dan bevoegd zijn natuurlijk. En dan is het probleem natuurlijk dat we de ouders niet kunnen oproepen want de ouders komen niet af natuurlijk. En dan is het de vraag, is het feit dat ze gepleegd hebben voldoende zwaar om in een instelling geplaatst te worden, een gesloten instelling want in de open instellingen heeft het weinig zin want die lopen onmiddellijk weg. Dat is het grote verschil. En de ex-Joegoslavische Roma's zijn een groter probleem want die hebben meestal geen vaste verblijfplaats. Ze geven ook altijd valse namen op, ze zijn meestal ook niet gekend hier. Hier in Gent is het grootste probleem de gauwdiefstallen en die worden dan meestal nog gepleegd door minderjarige meisjes. En jee weet, bij meisjes, in heel Vlaanderen hebben we 30 plaatsen in gesloten instellingen. Dus is dat zeer moeilijk om daar eigenlijk een beleid op te

voeren natuurlijk. Je kunt er een ad-hoc beleid op voeren, is er een plaats en is dat meisje al heel veel aangetroffen geweest, dan is er een kans dat ze binnen raakt in De Zande. Maar de kans is zeer klein dat er plaats is. Het is anders natuurlijk bij een minderjarige, maar dat is eigenlijk een ander fenomeen, en eigenlijk zitten er niet veel linken tussen de twee bendes hier, tussen de twee fenomenen hier in Gent, de gauwdiefstallen en dan de diefstallen met braak. De nationaliteiten zijn divers, sommigen hebben zelfs papieren van Italië bij zich. Als ze een naam opgeven, is dat van die afkomst, dan weten we meestal via DJB van welke clan ze zijn.

I: Die twee verschillende groepen plegen dus verschillende misdrijven?

R: Wel, de meeste eigenlijk, is mijn ervaring, blijven bij hun job, in hetgeen ze opgeleid zijn. Je hebt diegene die opgeleid zijn bij wijze van spreken om gauwdiefstallen te plegen en je hebt anderen die eerder opgeleid zijn blijkbaar om diefstallen met braak te plegen. De diefstallen met braak zijn natuurlijk gemakkelijker. Een keer dat ze 14 jaar zijn en ze plegen een diefstal met braak, kunnen ze worden voorgeleid en worden geplaatst in een gesloten instelling. Onder de 14 jaar zit je met de moeilijkheid dat in je in principe niet in een gesloten instelling kan geplaatst worden behalve bij onttrekking aan een eerdere maatregel. En dan zit je nog met het algemeen probleem, de feiten zijn zodanig talrijk dat je niet alle instellingen kan volsteken met Roma's natuurlijk. Dus is het eigenlijk, wat dat betreft, moeilijk om een echt beleid te voeren.

I: En is er op parketniveau contact met de instellingen en dergelijke om aan die problematiek tegemoet te komen?

R: Neen, want het zijn ook niet de instellingen die de plaatsen maken, het zijn natuurlijk de Gemeenschappen, de Vlaamse Regering, die geld zou moeten investeren. De vraag is ook dan, je moet natuurlijk ruimer kijken ook, wat is de oplossing daarvoor? Kan je, als je ze dan plaatst in een MOF, kunnen ze maximaal 6 maanden geplaatst worden. Dan komen ze toch vrij. En de ervaring is daar, ja, de meesten verdwijnen dan wel, maar daar is er bij mijn weten nog geen groot onderzoek naar gebeurd, naar waar gaan ze dan? Worden die minderjarigen dan uitbesteed naar andere landen? Dat kan ook. Ik heb al vernomen van collega's van Kortrijk dat sommige van die minderjarigen toch ook al gekend zijn in Frankrijk. Dus dat eigenlijk de organisatie wellicht heel erg groot is.

I: Is er iets gekend over de organisatie? Je hebt dus de minderjarigen maar je zal wellicht ook meerderjarigen hebben. Is er iets gekend omtrent de rol van deze meerderjarigen?

R: Het is vaak zo dat de minderjarigen in bezit zijn van GSM's en als ze worden opgepakt en ze zitten bij de politie, worden die toestellen frequent gebruikt om te kijken wellicht, dat ze hun rendez-vous punt kwijtgespeeld zijn. Dus eigenlijk zetten de meerderjarigen ze af en innen ze het geld. Soms geven ze de minderjarigen ook nog geld mee voor een treinticket naar Brussel. Dat is eigenlijk de rol van de meerderjarigen, het runnen van de minderjarigen. Bij de gauwdiefstallen zitten er meestal geen meerderjarigen bij.

I: En die meerderjarigen plegen dan andere misdrijven?

R: Op het Jeugdparket heb ik daar natuurlijk minder zicht op. Maar meestal plegen ze diefstallen met braak. Diefstallen in auto's, metaaldiefstallen maar diefstallen met geweld niet eigenlijk. Dat kan je over het algemeen zeggen, de Roma's plegen eigenlijk geen diefstallen met geweld. Vooral eigendomsdelicten, diefstallen met braak, gewone diefstallen in winkels, ... En bij de meerderjarigen is het natuurlijk eenvoudiger, ze worden voorgeleid, ze worden eventjes in de gevangenis gestopt.

I: Denkt u dat het fenomeen op federaal niveau kan of moet aangepakt worden?

R: Ik denk dat het federaal zou moeten aangepakt worden en dat het federaal parket daar eigenlijk ideaal voor zou zijn.

I: Hoe ziet u dat dan praktisch?

R: Naar de organisaties natuurlijk. Het federaal parket kan natuurlijk niet vorderen want ze zijn niet bevoegd voor de minderjarigen. We kunnen die minderjarigen een beetje ontmoedigen door ons beleid op niveau maar de uiteindelijke aanpak moet komen van die organisaties aan te pakken natuurlijk. Dat is het enige wat we kunnen doen.

I: Binnen de Lokale Recherche Gent is er de unit 'inbraken' en de unit 'gauwdiefstallen'. Die werken eigenlijk echt op andere fenomenen maar ze komen waarschijnlijk wel in contact met dezelfde dadergroep. Zou het niet interessant zijn om een unit op te richten die enkel maar werkt rond Roma's, die dadergericht werkt in plaats van misdrijfgericht?

R: De Roma's die in Gent wonen, plegen hun feiten niet in Gent is de ervaring. Wat minderjarigen betreft, is er een algemeen probleem van plaatsing. De ergste kan je daar

uithalen, er zijn ook afspraken gemaakt om effectief nationaal de minderjarigen die het meest last bezorgen, die dan te gaan viseren en die dan effectief te gaan plaatsen. Dat is vooral voor de Roemeense. Wat de anderen betreft, die zijn moeilijker te pakken te krijgen. Daar is het de bedoeling om andere middelen in te zetten, speciale technieken, om te kijken, om meer de organisatie in kaart te brengen eigenlijk.

I: Denkt u dat het moeilijker is om bij dergelijke dadergroepen speciale onderzoekstechnieken toe te passen dan bij andere dadergroepen?

R: De technieken zijn moeilijker omdat ze er blijkbaar toch in slagen van, op vroege leeftijd, contrastrategieën aan te leren aan de minderjarigen. Ik heb zo'n geval gehad van een zevenjarige inbreker die werd gevolgd door de unit 'Gauwdiefstallen' en die ze losliep in het Zuidstation. Die mensen zijn er nochtans op getraind dus... En blijkbaar is dat zeer moeilijk, heb ik al vernomen van andere collega's, en is het werkelijk de POSA die een beetje moet volgen om een kans op succes te hebben en dan nog... Er zijn dus een aantal adressen gekend, er wordt op gewerkt. Er zijn een aantal onderzoeken in verband met criminele organisaties.

I: Wordt er enkel repressief gewerkt op deze problematiek?

R: Op parketniveau kan je enkel maar spreken natuurlijk van repressie. Je hebt ook de VZW Vroem, ik ga u er een documentje van meegeven. En hier in Gent worden ze eigenlijk ook wel goed gesteund door de hulpverlening als ze willen.

I: Is er zicht op het aantal zigeuners in het arrondissement Gent?

R: Ja, de stad Gent heeft daar een beter zicht op. Ik ben eens naar een vergadering geweest. Er waren er zeer veel... Ik denk, als ik mij goed herinner, toch tegen de 1.000 waarvan een groot deel in kraakpanden verblijft.

I: Kunnen minderjarigen aanzien worden als leden van rondtrekkende dadergroepen?

R: Volgens mij kunnen ze beschouwd worden als lid van een rondtrekkende dadergroep, zeker als lid van een criminele organisatie ook. Maar natuurlijk mag je niet vergeten dat de minderjarigen ook kunnen beschouwd worden als slachtoffer van een criminele organisatie.

I: Wie beslist dan dat zij als slachtoffer beschouwd worden?

R: Niemand. Momenteel beslist niemand dat.

I: Wat kan het voordeel zijn om hen als leden van een rondtrekkende dadergroep te beschouwen?

R: Geen. Het zou een voordeel zijn als ze als lid een strafverzwaring zouden kunnen krijgen naar een misdaad maar dat is niet het geval. Het zijn eigenlijk maar de hoofdmannen die automatisch een misdaad plegen. De grens van de opsluiting is belangrijk voor de plaatsing in een gesloten instelling. Het is pas als er opsluiting op staat dat men kan plaatsen in een gesloten instelling. Behalve als men al geplaatst is in een open instelling of zich onttrokken heeft aan een eerdere beslissing van de Jeugdrechter. En in Brussel is het zo dat men een vonnis bij verstek vraagt, en men krijgt dat dan blijkbaar in Gent van de Jeugdrechter. Juridisch gezien is er dus geen enkel voordeel bij.

I: En onderzoeksmatig?

R: Onderzoeksmatig is het misschien interessanter voor de beeldvorming, voor de politionele beeldvorming ook.

I: Is het niet zo dat bij een criminele organisatie kan getapt worden?

R: Bij criminele organisatie ja, maar tappen op een minderjarige lijkt me moeilijk.

I: Is er overleg tussen de feiten- en de thuisarrondissementen?

R: Als er een thuisarrondissement is, bij minderjarigen, altijd. Dat is juist de bevoegdheidsregeling. We bellen dan gewoon, of we laten de politie bellen. Het Jeugdparketsysteem laat ook toe dat wij zien of een minderjarige al gekend is in andere arrondissementen of niet. Want sommige van die minderjarigen zijn effectief al gevorderd bij een Jeugdrechter en dan is het arrondissement waar de Jeugdrechter gevorderd is bevoegd om eventueel een maatregel te nemen.

I: Op basis van wat kan gezien worden of een minderjarige gekend is in andere arrondissementen?

R: Dat is op basis van naam, soms op basis van batchnummer en soms hebben we al gezien dat de foto niet overeenkomt met de vingerafdrukken omdat de foto achteraf wordt bijgevoegd bij dat bestand en dat blijkt dan een foutieve foto te zijn. Maar daar zijn we wel een groot stuk afhankelijk van de politie om de link te maken tussen de opgegeven naam en de werkelijke naam. De werkelijke naam weten we misschien niet, de naam dan waarmee hij

of zij voor het eerst is binnengekomen in het Rijk en eerst geïntercepteerd is geweest. En dan wordt in bepaalde gevallen de minderjarige daar dan voorgeleid. Maar dat is in de meeste gevallen nogal nipt qua tijd natuurlijk, omdat ook voor minderjarigen de aanhoudingstermijn van 24 uren geldt en vooraleer er dan een resultaat komt van de vingerafdrukken is dat soms een beetje krap.

I: Die thuisarrondissementen, waar situeren die zich?

R: Veel gaat het naar Brussel maar ook soms naar Antwerpen. Men spreekt ook veel van Charleroi maar ik heb nog geen enkele gehad die ik heb kunnen sturen naar Charleroi, tot mijn grote verbazing. Meestal is het wel het Brusselse.

I: Is er dan een vast aanspreekpunt in Brussel binnen het parket?

R: Daar is er wel een officiële referentiemagistraat, dat is Mieke Verleysen van het Jeugdparquet, maar ook daar, ik denk niet dat zij ook alle vorderingen kan doen van al die minderjarigen. Ook daar geldt gewoon de afspraak van, kijken wat er mogelijk is, daar hebben ze jeugdrechters die iets meer meegaand zijn. Die wel, men vordert dus, er is geen plaats meer, dan gaat men toch nog ten gronde dagvaarden voor de Jeugdrechtbank om bij verstek, want ja, ze hebben dan geen vaste verblijfplaats, om bij verstek een plaatsing in een open instelling te bekomen met dan de bedoeling van, eens ze worden betrapt bij een gauwdiefstal, om dan in een gesloten instelling geplaatst te worden als er plaats is op dat moment. Maar hier is het probleem dus, vooral in het Gentse, dat die gauwdiefstallen meestal gepleegd worden door minderjarige meisjes en daarvoor heb je maar 30 plaatsen in Vlaanderen. Je kan dat dan ook uitzonderlijk doen volgens mij want ja, het is niet de bedoeling dat al die plaatsen allemaal worden ingenomen door Roma's natuurlijk. Dat zou het effect kunnen zijn. Bij diefstallen uit woningen, in principe is het beleid van het Jeugdparquet hier in Gent dat er wordt gevorderd. Dus diefstallen met braak worden gevorderd of er nu plaats is of niet. Op z'n minst moeten ze naar de Jeugdrechter gaan voor diefstal, als ze onder onze bevoegdheid vallen natuurlijk. Maar nationaal zijn er daar eigenlijk geen afspraken van, wat ook de moeilijkheid is ook natuurlijk, het gaat over minderjarigen en daar zit je altijd een beetje met de persoonlijke situatie en het probleem is natuurlijk, de Roma's, ze zijn nu eenmaal gelet op hun manier van leven moeilijk te begrijpen. Je moet dan contact nemen, normaal gezien, met de context, met de ouders, met de familie, maar die mensen kun je niet bereiken. Die komen niet af op afspraken dus, het is zeer moeilijk om die mensen, en zeker de ex-Joegoslavische Roma's, om die te gaan volgen eigenlijk tot in de Jeugdrechtbank.

Dus eigenlijk komt het er op neer, ofwel worden ze geplaatst ofwel worden ze niet geplaatst, voor diefstal met braak. Dan blijven ze een tijdje binnen, er komt soms een advocaat tussen, voor mensen die beweren dat het familie is. Dat is ook niet echt duidelijk, want ze hebben allemaal andere namen maar niets belet dat het soms echt wel familie is, maar misschien zijn het ook wel gewoon leden van de organisatie. Dat is ook al gebeurd in het verleden. Maar hetzelfde fenomeen, je hebt wellicht de reportage van in Spanje gezien ook, het is overal, in heel Europa is het dweilen met de kraan open. Er zijn heel veel minderjarigen die feiten plegen, maar de oplossing ga je niet vinden met die minderjarigen te plaatsen. Je kan dat uitzonderlijk doen. De oplossing is om te trachten de organisaties op te rollen. Maar niet alle Roma's zijn zo. Dat mogen we ook niet vergeten.

I: Bij die eigendomsdelicten gaat het waarschijnlijk om heel veel goederen die nationaal en internationaal circuleren, de buit van immens veel benadeelden. Is daar meer over geweten?

R: Hier in Gent is nog geen onderzoek gedraaid op criminele organisatie. Wat dat betreft kan ik natuurlijk moeilijk uitspraak doen. Bij mijn weten is er nog nooit buit teruggevonden in Gent. Ik heb nog geen melding gehad dat men, ofwel worden ze betrapt op heterdaad en heb je de buit, en anders is het, ik heb eigenlijk nog geen weet van, van dossiers... Wat ik wel soms krijg, is van dossiers van mijn collega's van gestolen, van gauwdiefstal, dus de portefeuille wordt gestolen, de bankkaarten worden gebruikt, in een bepaalde winkel, en dat zijn dan meestal ook die minderjarigen die dan ook wel in staat zijn om de bankkaart te gebruiken. Dat zijn dan meestal onvoorzichtige mensen natuurlijk die de bankcode in hun portefeuille zitten hebben.

I: Het facet leeftijdsbepaling, wordt dat systematisch toegepast bij zigeuners?

R: De afspraak is nu, als er twijfel is natuurlijk, als je ziet dat hij duidelijk minimum 18 jaar is, heeft het weinig zin om de kosten te maken, dus bij twijfel, wordt dat gedaan.

I: En welke vorm van leeftijdsbepaling wordt dan uitgevoerd?

R: We vragen dat dan aan de politie die dit dan uitvoert. Dus meestal kijkt men volgens mij naar de pols en soms een keer naar het sleutelbeen. En dat is het dan denk ik. En sommige dokters zeggen dan dat er een standaarddeviatie op zit van 2 jaar en anderen zeggen daar niks over.

I: Er is dus geen algemene regel?

R: Nee. En we hebben ook al een keer in Gent een tandonderzoek gedaan omdat de tandarts beweerde dat dit veel preciezer was maar het was nog breder blijkbaar. Het was 2,5 jaar dat er marge was.

I: En zou dat niet interessant zijn om exact te weten wat moet gedaan worden?

R: Ik denk dat exact weten niet mogelijk is. Ik denk dat de marge 2 jaar is. De dokters schrijven dat niet op natuurlijk. Zij doen expertisen eigenlijk, ze zouden dan moeten in eer en geweten zeggen wat de marge is, maar meestal doen ze dat niet. Meestal staat er gewoon op, betrokkene is meer dan 18 jaar oud.

I: Kan de leeftijdsbepaling in elk ziekenhuis gebeuren?

R: Eerlijk gezegd, dat weet ik niet. Dat is gewoon een kantschrift van ons aan de politie waarop staat, gelieve over te gaan tot botscan en in welk ziekenhuis ze dat dan doen weet ik niet. Het is gewoon kwestie van het nemen van foto's en dan een dokter te hebben die zegt ja, de tussengroeischijven zijn al of niet volgroeid. Dus eigenlijk is er daar niet zo veel aan maar alles is ook afhankelijk als je dan verder gaat gaan kijken in de medische literatuur is alles afhankelijk van de bevolkingsgroep. Namelijk, is dat een persoon die gewoon eten heeft gekregen, de vraag is, is dat het geval bij Roma's. Dat kan zijn invloed hebben op de groei natuurlijk. En op basis van statistische gegevens, zegt men, als dat zo is, dan is er zoveel procent kans dat hij meer of 18 is of dat hij die leeftijd heeft, dat is allemaal op basis van de statistiek. Natuurlijk, de statistieken dat ze hier gebruiken volgens mij, zijn gebaseerd op statistieken van Belgische kinderen. Dus volgens mij is dat eigenlijk niet juist. We zouden eigenlijk de statistische gegevens moeten hebben uit de landen van oorsprong. Ik veronderstel dat de groeicurven niet helemaal hetzelfde zijn toch.

I: Op wat baseren jullie zich dan bij die leeftijdsbepaling?

R: Wij baseren ons op hetgeen er op staat. Ik kan me niet voorstellen, als de ene dokter zegt dat de ene marge 2 jaar is, normaal standaarddeviatie is 2 jaar, en de andere dokter spreekt niet over standaarddeviatie, zegt gewoon het is 18 jaar, dan veronderstel ik dat de dokter rekening heeft gehouden met de standaarddeviatie en dat hij zeker is dat hij meer dan 18. Sommigen zeggen, hij is zeker meer dan 18, anderen zeggen hij is 21 met een standaarddeviatie van 2 jaar, waarbij je sowieso nog altijd boven de 18 zit, dus het is echt afhankelijk van dokter tot dokter om daar uitspraken over te doen.

I: En worden die resultaten bijgehouden?

R: Dat wordt niet geregistreerd. Het zou moeten geregistreerd worden bij de politie, dus in principe, dat zijn ook de afspraken, dat de politie dat zou moeten bijhouden. Het is echter al gebeurd dat er meerdere botskans zijn uitgevoerd voor dezelfde personen. We hebben onlangs iemand gehad maar dat was geen Roma, dat was een andere zaak, bij de ene botskans was hij meerderjarig maar er was nog al eens een botskans gebeurd in Brussel en was hij dan minderjarig. Hij is dan vrijgesproken, buiten zake gesteld eigenlijk door de Correctionele Rechtbank waarna hij onmiddellijk gearresteerd werd voor het Jeugdparket, voorgeleid werd bij de Jeugdrechter waardoor dat hij nog veel langer binnen zat dan zijn meerderjarige kompaan.

I: Roma's hebben blijkbaar een eigen rechtssysteem, is daar iets over gekend?

R: Ik heb daar ook al over gehoord. Zelf ben ik daar nog nooit mee geconfronteerd geweest in een dossier. Maar ze zien de eigendom, ze hebben daar een ander begrip over of dat wij dat hebben. Ze zien dat eerder als een soort verdeling van, distributieve rechtvaardigheid zoals wie was het, Plato het zei. Het is eigenlijk een verdeling van, wij hebben te veel en zij nemen gewoon een beetje van ons. Maar wat mij meer verontrust, is dat ze wel steeds jonger worden. Ik heb het al verteld, onlangs één van 7 jaar, een inbreker, dat is toch niet normaal. En welke maatregelen kun je daartegenover nemen, geen dus... Plaatsing onder de 12 jaar is in geen geval mogelijk. Dan kun je een dringende POS nemen, maar een dringende POS kan je enkel maar plaatsen ook, vanaf 12 kunnen ze in een open instelling, dus je kan ze niet plaatsen, je kan ze plaatsen bij een betrouwbare derde in een open instelling, een begeleidingstehuis maar bon... In dat concrete geval was er geen plaats te vinden, nergens, want ook die plaatsen zitten vol in de POS-en en is hij gevolgd geweest door de gauwdiefstalpatrouille die hem kwijtgespeeld is in Brussel.

I: Zijn er volgens u onderzoeksmatige moeilijkheden die typerend zijn bij zigeuners en niet voorkomen bij andere groepen?

R: Ja. Gewoon het feit dat ze veel aliassen hebben, zeer mobiel zijn en dat, wat minderjarigen betreft, je hebt geen contact met de ouders, bijna in geen enkel geval zijn er al ouders gezien. Telefonie is mogelijk, de meesten hebben telefoon bij. Bij verhoren zijn er veel die nog Italiaans spreken tot mijn grote verbazing. En dan ook, de gebruikelijke taal, Roemeens, dat vind ik nu wel nog gemakkelijk. Ik denk dat de Roma's heel goed op de hoogte zijn van onze

wetgeving. Daarom dat ze meestal voor de gauwdiefstallen meisjes gebruiken omdat ze weten dat er niet veel plaats is, dat ze ook steeds jongere minderjarigen gebruiken omdat ze weten ja, het is maar mogelijk vanaf een bepaalde leeftijdsgrens om iemand in een gesloten instelling te steken. Dus ik heb de indruk dat ze goed op de hoogte zijn.

I: Hoe denkt u dat deze problematiek best aangepakt kan worden?

R: Best aangepakt... Ik denk dat het niet enkel een geval is van boven de arrondissementen heen, het federaal parket, dat is wel noodzakelijk om de organisaties in kaart te brengen hier in België maar je zou moeten verder kijken en ik denk dat je dan nog veel grotere verbanden zou zien heel Europees gezien. Ik denk dat er daar, minderjarigen die hier verdwijnen, die hier geen feiten meer plegen, het zou me niet verbazen, mochten zij elders in Europa opduiken. Men zou dus het fenomeen eens Europees in kaart moeten brengen eigenlijk om te kijken of dat die minderjarigen, want die worden echt wel misbruikt uiteindelijk, in de zin van, zij zullen dat zelf niet aanvoelen als misbruik aangezien dat ze zo opgevoed zijn... Het is volgens mij niet cultuurgebonden maar de Roma's die in dat systeem zitten van die eigendomsdelicten, ze beginnen er zodanig vroeg mee, ik zeg het 7 jaar 8 jaar 10 jaar... Volgens mij aanzien ze dat ook niet meer als fout, is dat cultuur ja, ik denk dat het eerder eigen is aan die bepaalde stukjes van bepaalde families. Ik denk dat je niet algemeen kan zeggen alle Roma's maar dat het eerder gebonden is aan Romaclans, bepaalde families van Roma's die een probleem zijn, nationaal en internationaal. Aan de meerderjarigen kan je dus bij misbruik wel zwaardere straffen opleggen. Er zijn onderzoeken hangende om op basis daarvan, misbruik maken van minderjarigen om misdrijven te plegen, er zijn onderzoeken hangende maar niet in Gent.

I: Wat gebeurt met meerderjarige zigeuners die geen vaste woonplaats hebben en misdrijven plegen in het Gentse?

R: Als ze geen verblijfplaats hebben en volgens het centraal vervolgingsbeleid, diefstal met braak, gaan ze zeker worden voorgeleid bij de Onderzoeksrechter. Maar de kinderen van die meerderjarigen zijn dus nooit samen met die meerderjarigen. Er is al een stuk werk gemaakt, er zijn al een aantal clans dat we onderscheiden en dat er op kan gewerkt worden.

Interview Marc Vandenhove (R1) en Freddy Willocx (R2)

(Hoofdcommissarissen van politie en projectmanager 'rondtrekkende dadergroepen' FGP Gent (R1) en Persofficier/leiding AIK FGP Gent (R2))

I: U bent projectmanager 'rondtrekkende dadergroepen' binnen de FGP Gent. Wat houdt deze taak precies in?

R1: De aanpak steunt op een aantal algemene beginselen die weergegeven zijn in de omzendbrief COL 1 van 2008. Dan heb je ook het platform BIRD, de afkorting van Bandes Itinérantes – Rondtrekkende dadergroepen. Je weet dat er met betrekking tot dit fenomeen een referentiemagistraat in Gent is, met name mevrouw Eerste Substituut Katrien De Smet. Je weet ook dat er op het federaal parket, waar alles een beetje gebeurt onder leiding en supervisie van federaal magistraat Delmulle, in de persoon van Eric Bisschops die eveneens een referentiemagistraat is en die dat opvolgt. Periodiek zijn er vergaderingen waar een aantal cases voorgesteld worden en waar er te trekken lessen uit te putten zijn. Dat is nogal vrij leerrijk omdat er meestal als er naar het buitenland gegaan wordt ter voorbereiding van het afsluiten van een protocol, mensen van de centrale diensten, zoals Luc Paulussen, meegaan of ook naar internationale congressen. Daar wordt dan een synthese van gemaakt (cases, faciliteiten, nieuwe modus operandi, overeenkomsten, protocols) die dan op die periodieke vergaderingen (om de drie maanden) verder worden uitgediept en besproken. Kortom, het is meestal een 'good news'-show. Meestal een 'good news'-show want op zeker moment is er zelfs in één van die laatste vergaderingen ter sprake gekomen dat men in verband met BOM, een project vanuit de FGP Brussel, om gebruik te maken van Albanese politieagenten om hier te infiltreren in het milieu. Tachtig procent van de problemen gingen opgelost zijn, het was eigenlijk alleen nog maar een kwestie van uitvoeren. Maar dat is dan ook mijn ervaring: ik heb al vaak zulke vogels horen zingen maar het afmaken en wettelijk regelen van dergelijke initiatieven in de praktijk is niet altijd zo evident.

Voor de mensen op het terrein hier zijn er toch bij de aanpak van dergelijk BIRD-criminaliteit een aantal kritische succesfactoren die moeten ingevuld worden, maar die toch niet altijd zo evident zijn. En ik spreek voornamelijk over drie elementen. Ten eerste, de beschikbaarheid van de POSA. Als je op dergelijke groeperingen wil werken, zeker naar de thuisarrondissementen toe, heb je POSA, observatie- en aanhoudingsploegen nodig, dat is

punt één. Ten tweede heb je tap nodig en ten derde, voor zover als mogelijk, wat niet altijd mogelijk is, wordt de rol van een informant in de zaak als cruciaal ervaren. De toepassing van deze drie elementen is noodzakelijk in de bestrijding van zware criminaliteit voor alle mogelijke onderzoeksdoossiers van niveau. De combinatie van die drie factoren is een must, anders raak je niet ver.

De beeldvorming van rondtrekkers is een beetje aan het evolueren. Vroeger waren dat bijna steeds diefstallen in woningen, al dan niet in serie of gelinkt aan andere diefstallen in andere ressorten. Nu plegen zij ook al gauwdiefstallen, doen ze ramkraken, zitten ze al regelmatig in de prostitutie en zelfs mensenhandel.

Periodiek is er ook een driemaandelijks verslag van de centrale diensten. Soms is dit nogal strategisch en uitgebreid. Ik heb er eens één gehad van 460 bladzijden. Als dat dan tussen je mails zit en je bent hier wegens omstandigheden twee dagen niet geweest en je moet dan “dat boek” lezen... Eerlijk gezegd is dat een beetje veel en de relevantie is niet altijd zo evident.

Om terug te komen op één van de drie noodzakelijke elementen voor een efficiënt onderzoek, namelijk de ‘observatie’, ervaar je op de werkvloer dat er de facto POSA-capaciteit te weinig is. Door dit feit pogen tactische onderzoekers soms zelf observatie te doen doch wegens gebrek aan routine en niet in het minst enige opleiding ter zake, raakt de zaak soms snel verbrand. Het zoeken van een informant en trachten informatie los te weken van iemand die men toevallig opgepakt heeft (soms off the record) is ook zeer belangrijk. Daarna ‘gepast’ omgaan met die informatie ter afscherming van de bron is ook niet altijd eenvoudig. Ook het op een correcte manier onderling uitwisselen van gegevens is een must. Bijvoorbeeld, ik citeer het recente onderzoek dat gedraaid werd door FGP Namen. Dat is een zaak die zich heeft afgespeeld in Namen als thuisarrondissement met Tsjetsjenen. Zij deinden uit over het ganse land om o.m. diefstallen te plegen. Op een zeker ogenblik observeert POSA die vaststelt dat ze naar de kust rijden, dat ze terugkeren en dan tijdens de terugweg halt houden aan een kruispunt langs de Coupure t.h.v. een grote blok. Navolgend hebben we kunnen uitvissen dat er daar een niet eerder gekend crimineel contact was met Gent. Het is zeer interessant om die gegevens op een vlotte en liefst directe manier uit te wisselen.

Het BIRD-fenomeen wordt ook maandelijks besproken op het ORO. Het ORO betreft het operationeel recherche-overleg dat met de LRD's van het ressort Gent maandelijks georganiseerd wordt. Deze vergadering wordt geleid door de PK (de heer PDK Sabbe), geflankeerd door twee dames, Katrien De Smet die BIRD-referentiemagistraat is en mevrouw

Dierckx die BOM-magistraat is. Informaties i.v.m. “rondtrekkers” worden uitgewisseld, valkuilen worden aangehaald, leermomenten worden aangegeven, moeilijkheden of andere probleemgebieden worden besproken, enz. En als er al problemen zijn, doemen die veelal op binnen het toepassingsgebied van de COL 2/2002 omtrent de taakverdeling tussen lokale en federale politie. Men spreekt hier soms van “de grijze zone” waar de balans en interpretatie soms kan overhellen naar de lokale en/of de federale recherche. Gezond verstand brengt meestal de oplossing.

Als we al denken dat er zichtbaar op vlak van tactisch onderzoek informatie naar de criminele bovenbouw in beeld komt, wordt er overleg gepleegd met mevrouw Katrien De Smet. Ofwel geeft de magistraat mij een belletje ofwel telefoneer ik haar en wordt het geregeld. De belasting die er hier is op de unit Eigendommen van de FGP Gent of de beschikbare capaciteit bij de LRD’s spelen bij de aanduiding van het onderzoek door de magistraat ook wel een rol. In sommige gevallen wordt er ook in één onderzoek tussen LRD en FGP aan taakverdeling gedaan. De FGP bekijkt dan meestal telefonie.

In verband met de onderzoeksactiviteiten is er op huidig ogenblik soms het probleem dat er, gelet op de besparingsmaatregelen van de regering, bekeken wordt of onderzoek naar (nuttige) telefonie wel of niet gedaan kan of moet worden. We hadden recent 4 of 5 dossiers, waar men zowel vanwege de Onderzoeksrechter als door de Substituut wegens “te weinig concrete gegevens” geen telefonieonderzoek (retro- pylooncontrole enz.) mocht worden gedaan. De achterliggende reden is – naar ik meen – gewoon opgelegd als besparingsmaatregel. Alhoewel dat het voorzien is dat je bij vermoeden van rondtrekkers altijd telefoniecontrole zou moeten doen wordt er nu soms wel van afgeweken.. Een maand geleden is de PK immers naar Brussel gegaan voor een vergadering met het College van Procureurs (waar onze PK deel van uit maakt) en is gebleken dat er inderdaad moet bespaard worden. Ook op het gerechtelijk budget moet dus bespaard worden. Dit laat zich ook gevoelen op DNA-ontledingen in de erkende labo’s. Er is echter ter zake wel een verschil in aanpak bij de diverse parketten.

Als BIRD-manager lees ik ook veel lectuur (arresten en vonnissen, persartikelen, enz.) rond het fenomeen. Ik stip dan interessante zaken aan en bespreek die materie op de wekelijkse of tweewekelijks briefings met de unitverantwoordelijken. Als de informatie direct relevant is, wordt deze onmiddellijk doorgegeven aan de unit ‘Eigendommen’ die in bewust fenomeen het meest werkt. Deze unit beschikt over acht man, maar als het ‘brandt’ wordt er bijstand

gevraagd van andere units of nemen andere units gewoon over. Je hebt bij de FGP Gent bijvoorbeeld de unit Eigendommen, de unit Autocrim en de unit Geweld. Deze units rechercheren in diverse diefstaldomeinen maar elk heeft zijn specialistische nuances. Het woord zegt het zelf, gelieerd aan diefstallen van auto's, diefstallen met geweld, enz. Dat ligt (voorlopig althans) allemaal niet schriftelijk vast maar dan steken we (Coördinatie en Leiding) de koppen bij elkaar en we beslissen wie het onderzoek zal draaien.

Metaaldiefstallen is ook een prioriteit geweest. Soms waren dat "rondtrekkers" maar soms ook lokale daders... Omtrent de aanpak van dit fenomeen is er ruim overleg geweest met het parket. Door het feit dat de waarde van het metaal verminderd is en dat de criminele interesse (winst) verminderd was, is dat fenomeen grotendeels uit beeld verdwenen.. In de bestrijding van "metaaldiefstallen" hebben we hier periodiek ook meerdere acties gedaan. In ons ressort zijn de controleacties van de schroothandelaars eigenlijk een beetje begonnen. Zo is intussen het bijhouden van een register van herkomst van metalen wettelijk verplicht gemaakt.

De meest geviseerde bendes treden op vanuit de thuisarrondissementen (waar daders wonen of verblijven) zoals Brussel, Luik, Antwerpen, Charleroi. Gent staat daar niet tussen en is eerder een feitenarrondissement (waar feiten meestal gepleegd worden). Internationaal gezien komen de meeste dadergroepen uit het vroegere Oostblok inzonderheid : Roemenië ... Via het federaal parket (onder regie van Mr E. Bisschops) werden reeds meerdere protocollen afgesloten die een vlotte internationale gang van het onderzoek zou moeten bewerkstelligen. Ook over het uitzitten van de straf (strafuitvoering) zouden afspraken gemaakt zijn. In de praktijk blijkt echter dat de beoogde samenwerkingsverbanden niet zo vlot verlopen. Het zou eens interessant zijn om te weten hoeveel strafuitvoeringen van Roemeense daders al naar Roemenië zijn overgeheveld! . Ik denk dat je dat op uw twee handen kan tellen.

I: Hoe is binnen het gerechtelijk arrondissement Gent de taakverdeling geregeld tussen federale en lokale researchediensten op vlak van 'rondtrekkende dadergroepen'?

R1: Als het bovenlokaal is en/of er aanwijzingen zijn naar een grote bovenbouw, komt het naar de FGP (cfr. toepassing COL 2/2002). Maar of dat al spectaculaire resultaten heeft gegeven, dat weet ik niet hoor. Bij zigeuners is het soms bovenlokaal maar soms ook niet. Het hangt dikwijls af van de visie van de magistraten die in dat verband in eerste instantie worden ingelicht. Daarbij kan het verhaal van de ene onderzoeker over een feitenreeks ook soms bepalend zijn voor de verdere toewijzing van het onderzoek. Als er bijvoorbeeld verdachten zijn uit Charleroi die woonachtig zijn in talloze caravans, kan een huiszoeking

problemen opleveren. Je moet met genoeg mensen zijn en dan doe je een beroep op leden van het thuisarrondissement. Indien dit om enige andere operationele reden niet lukt, moet je beroep doen op het CIK voor de sterke hand. Dit is het Interventiekorps. In de praktijk is het echt niet altijd zo evident.

R2: Zoals supra reeds aangegeven kijkt het parket –meestal in overleg met de betrokken diensten- ook naar het “capaciteitspotentieel” van respectievelijk de LRD en de FGP. Het is al gebeurd dat een LRD een dossier draait dat evengoed door de FGP kon gedraaid worden. LRD Gent en LRD Schelde-Leie zijn twee zones die soms dergelijk dossiers draaien. .

R1: Er wordt af en toe meer door de niet-Gentse LRD's op rondtrekkers gewerkt dan door de Gentse LRD. Bij Schelde-Leie bijvoorbeeld heb je een heel goede rechercheur die dergelijke dossiers zowel op recherchevlak als technisch (telefonie) goed aankan.

R2: Ik weet ook niet of het evident is om binnen de Gentse LRD reeksen te gaan detecteren, omdat dat complexer is dan op de buiten.

I: Het is volgens de COL wel de bedoeling dat er binnen elke lokale politiezone een aanspreekpunt is die deze reeksen gaat melden.

R1: Iedere zone heeft een aanspreekpunt. Dat gebeurt via de LVA's en die mensen zitten ook altijd op het ORO . Die ORO-vergaderingen hebben plaats iedere maand. Het zijn over het algemeen de dienstchefs die contactpersonen zijn voor de onderzoeken met “rondtrekkers”.

R2: Ik weet niet of dit voor de politiezone Gent het geval is... Het kan zijn omdat ze zo groot zijn, ik weet niet of het iemand van de directie is die ook aanspreekpunt is.

R1: Dat is allemaal mooi “op papier”. Het voorbeeld van informanten op te sporen in het milieu van de rondtrekkers is echt niet evident. Bij zigeuners is dat bijna onbegonnen werk. Je moet er echt in groeien (ervaring opdoen). Langs de ene kant moet je het vertrouwen opbouwen en genieten, langs de andere kant moet je streng zijn en dat is allemaal niet zo vanzelfsprekend. Natuurlijk, op ‘hoog’ centraal niveau klinken strategieën allemaal zeer goed. Tussen het ombuigen echter van een strategie en de visie naar de werkvloer is er een grote weg af te leggen die niet altijd zo evident is. Als je van een substituut van buiten het gerechtelijk ressort Gent de vraag krijgt dan ‘hoe het komt dat die verdachten zijn gaan inbreken op zijn grondgebied (blijkt uit POSA-observatie) en dat hij daar op voorhand niets van wist’, roept dat toch vragen op. Over dit geval is er een hele discussie geweest. Ik heb

moeten 'voorzichtig' uitleggen waarom POSA op die locatie was tussengekomen en hoe die heterdaadbetrapping was tot stand gekomen. De criminele dadergroep reed in de richting van een industriepark alwaar de POSA-leden hen volgden en dan deskundig de situatie afwachtten. De vraag kwam 'waarom heb je niet eerder opgetreden? Je moet toch misdrijven voorkomen'. Bij vele rechercheurs ontstaat dan de gedachte als je te vroeg tussenkomt kent uw interventie geen resultaat....

I: Wat is het politieel gevolg van het feit dat een reeks criminele feiten als 'reeks' bestempeld wordt door het Parket?

R: Dat dit als prioritair behandeld wordt. Iedere reeks krijgt van begin tot einde van het jaar een nummer en het is mevrouw De Smet die dat coördineert. Het AIK en Coördinatie en Leiding spelen daar ook een voorname rol in. Als er een probleem is, wordt er dan gebeld of er wordt in overleg met het parket een vergadering belegd.

I: Dus het enige gevolg is dat het dossier door de FGP als prioritair zal behandeld worden?

R1: Ja, dat is het gevolg. Het wordt dan beschouwd als eersterangsdossier dat bij voorrang bij de rechter zal worden gebracht.

I: En als blijkt dat die reeks gepleegd werd door minderjarige zigeuners, wordt dat dan ook prioritair behandeld door FGP?

R1: Bij mijn weten hebben nog maar weinig (of geen) reeksen gehad hier die alhier (bewezen) gepleegd zijn door minderjarige zigeuners. Ik spreek wel over onopgeloste zaken. Hier en daar zit er wel eens een minderjarige tussen, maar een volledige reeks gepleegd door minderjarigen, neen...

I: Indien er minderjarigen tijdens een woninginbraak op heterdaad betrapt worden, kan men er van uitgaan dat ze gelinkt kunnen worden aan andere feiten, wordt daar dan op verder gewerkt?

R1: Dat blijft meestal lokaal.

I: Dat klopt toch niet?

R1: De collega's van LRD en/of SPC Gent hebben al ten titel van observatie verdachte minderjarigen op de trein gevolgd. Dit kende weinig resultaat omdat de minderjarige verdachten gewiekst te werk gaan en opsporingswerk bemoeilijken (vlucht in verspreide orde

weg) tot onmogelijk maken. In Gent werd door SPC het volgende vastgesteld: achter het station heb je een muur met een grote spleet in. Daarin werden talloze onvreemde portefeuilles en handtassen gevonden. Bewuste spleet hebben ze dan dicht gemetst. Intussen hebben de verdachten blijkbaar een beetje verder nu een leegstaand pand gevonden waar ze die portefeuilles in wegwerpen. Men heeft op die locatie al bewaking gedaan, maar zonder resultaat. De politie kan soms een vage link leggen maar bewijzen is soms een andere kunst...

I: Welke plaats nemen zigeunergroepen in binnen de grote noemer van 'rondtrekkende dadergroepen'?

R1: Daar hebben wij in principe niet zo veel mee te zien. Dat is ook moeilijk te zeggen. Bij mijn weten, als je het in procenten moet uitdrukken en dat is ook mijn buikgevoel, rond 30 procent. De rest bestaat uit Albanezen en voornamelijk Roemenen. Voornamelijk dus 30 à 40 procent. Het grootste deel van de Roma's wordt behandeld, omdat daar veelal een bestuurlijk aspect aan vast hangt, door de lokale politie. Het aspect gauwdiefstallen, dat zijn meestal Roma's... Een gekende familie is de familie Lakatos... Een gekende modus operandi is : kinderen dat ze in een klein venstergat steken om het venster te openen van het WC, dan de voordeur open en binnen. Wat niet zegt dat er geen problemen zijn naar identificatie en bestraffing. Het is ook al dikwijls eens gebeurd dat door de lokale politie een achtervolging werd ingezet maar gezien verspreide en wispelturige rijwijze of uitstap ben je ze dan plots weer kwijt. Politie mensen zien soms dezelfde jongeren 'met eerder vastgesteld gedrag' terug maar kunnen ze op dat moment niets aanwrijven. Recent werd gemerkt dat ze op een TGV van Parijs zaten. Wat deden 12-, 13-, 14-jarigen in Parijs? En je hebt daar geen zicht op, ze hebben niks bij en dan hebben ze veelal zelfs weer een andere naam. Enkel het feit dat het dezelfde onderzoekers of politie mensen zijn die ze eerder zagen en controleerden kan laten vermoeden dat het om dezelfde minderjarigen gaat.

I: Maar is dat dan ook een rondtrekkende dadergroep?

R: Dat is problematisch om als dadergroep aan te pakken. Die problematiek komt regelmatig aan bod op het ORO maar een echte en concrete oplossing is er niet. Men verwijst dikwijls naar het arrest van Luik waar men stelt dat de ouders vervolgd geweest zijn. Het probleem is echter dat je de ouders moet kunnen identificeren. Er wordt verder ook geld gespendeerd voor identificatie via de tanden maar de resultaten daarvan zijn soms ook wisselvallig. Vervolging van minderjarige ouders blijft een probleem. Als het al lukt speelt bestraffing weinig rol. Dan is er geen plaats op een geschikte locatie, dan krijgen ze een berisping en

moeten ze braaf zijn maar binnen veertien dagen zijn ze daar weer. Alsof ze nooit zijn weggeweest. Dat is een beetje, ook op nationaal en internationaal niveau, de problematiek van de Roma's.

R2: Voor wat betreft het aspect gauwdiefstallen, daar heeft de federale magistraat Dernicourt een tijdje geleden die vergadering gehouden. Men beperkt zich daar tot de aanpak van gauwdiefstallen. Ik weet nog dat de lokale politie Gent vragende partij was op het federaal parket om ook woninginbraken daarbij te betrekken maar dat men het afgebakend heeft gehouden tot gauwdiefstallen.

I: Zou het niet beter zijn om te werken op de dadergroep in zijn totaliteit in plaats van misdrijfgericht te gaan werken?

R1: Veel hangt af van de magistraat die de zaak behandelt. Het vermoeden zou kunnen zijn dat ze zeer veel feiten gepleegd hebben maar dat men –terecht of ten onrechte- de zaak beperkt houdt tot een paar tientallen feiten. Als reden kan geciteerd worden: duur van het onderzoek te lang, onder de banden van het mandaat laten voorkomen bij de rechter enz. Natuurlijk quid met de slachtoffers, benadeelden die in de reeks niet zijn opgenomen? Je moet maar benadeelde zijn waar je op die manier niet als slachtoffer wordt aanzien. De gevolgen van een inbraak, het effect op het onveiligheidsgevoel... emotioneel, ongerustheid, blijft bij de benadeelden een rol spelen en dat kan moeilijk gemeten worden. Ik weet uit ervaring dat als er bij iemand ingebroken werd, die mensen ongerust blijven wanneer de zaak geen oplossing kent. Die onrust blijft echt hangen bij oudere benadeelden.

I: Uit de literatuur blijkt dat zigeunergroepen heel divers zijn en dit ook het geval is voor hun criminele activiteiten. Ik denk bijvoorbeeld aan diefstallen met list waarin Franse zigeuners geregeld betrokken zijn, woninginbraken door Ex-Joegoslavische Roma's, gauwdiefstallen en georganiseerde winkeldiefstallen door Roemeense en Ex-Joegoslavische Roma's. Worden deze verschillende criminele activiteiten opgevolgd binnen het gerechtelijk arrondissement Gent?

R1: Ja. Recent is er een vergadering geweest in Kortrijk, met FGP, met de onderzoekende zones en met slachtoffers van diefstallen van juwelen(meestal door list maar ook diefstallen in woningen). Het voorwerp van de vergadering was de bespreking van opsporingselementen van feiten met volgende modus operandi: mensen die benaderd worden door 2, 3 man, een beetje schijnopdringerig doen en al dan niet met geweld iemand proberen te beroven van een

ring. Toevallig ging het meestal om een ring die toch 30.00 à 50.000 EUR waard is. Het onderzoek is echter nog lopende. We hadden daar twee personen, een derde op het oog. Men betreft er Kortrijk bij omdat er daar ook zulke feiten zijn. Onze mensen hadden zich gefocust op verdachten die Nederlands praatten en op het einde van de vergadering zei één collega van Kortrijk dat het daders waren van Noord-Frankrijk. Hij zei dat ze zeker waren dat ze tot in Gent kwamen. Die slachtoffers die er bij zaten en die eerder tijdens het onderzoek een andere (maar terechte) boodschap van onze FGP gehoord hadden, wisten niet wat ze hoorden. In Noord-Frankrijk heb je inderdaad zigeunerkampen met verdachten die allerlei misdrijven plegen. Je hebt daar wijken waar de politie zelfs niet durft te komen, Rijsel, Roubaix, ... Bepaalde FGP'ers uit de grensregio met Frankrijk zeggen dan een beetje lukraak dat het Noord-Franse zigeuners zijn..

I: Betekent dat dan dat er geen feiten gepleegd worden in het Gentse door Franse zigeuners?

R1: Jawel, het kan dat Franse zigeuners hier feiten plegen maar formele aanwijzingen hebben we voorlopig niet.

I: Kunnen diefstallen met list als reeks bestempeld worden?

R1: Zou kunnen. Dat kan maar dat wordt ook besproken met mevrouw DE SMET. Voorlopig wordt dat nog niet als reeks bestempeld, wellicht ook al omdat die valse agenten niet als serie maar als fenomeen beschouwd. Valse agenten kom je geregeld tegen hier.

I: Hoe wordt dat dan concreet aangepakt?

R1: Kijken of er onderzoeksmogelijkheden zijn, net hetzelfde als wat met andere zwaardere dossiers gebeurt. Diefstallen zijn moeilijk temeer omdat verdachten leren uit vroegere dossiers en zij niet aan hun proefstuk zijn. Net als oplichting, wat ook moeilijk is. Een Lucky goal, een heterdaad betrapping, 'dommeriken' die gerief achtergelaten hebben, (nuttige) camerabeelden, een treinkaartje, het kan van alles zijn.

I: Maar wordt dit dan meest behandeld door de lokale politie?

R1: Als er een verband is, (vb. ook een groene auto van de vermeende daders gezien, van hetzelfde merk die dan nog waarschijnlijk gestolen is in Brugge met een deel van de nummerplaat) kan dat als reeks gezien worden.

I: In de definitie van ‘rondtrekkende dadergroep’ staat als één van de kenmerken vermeld dat gebruik gemaakt wordt van minderjarigen bij het plegen van misdrijven. Kunnen die minderjarigen dan deel uitmaken van deze ‘rondtrekkende dadergroep’ of sluit de definitie dit net uit?

R: Waarom niet? Ze kunnen dat zeker, het lijkt me toch logisch? In mijn ogen zijn de minderjarigen mededader als hun betrokkenheid dusdanig is. De justitiële visie is echter niet altijd gelijk. Bij bepaalde magistraten zullen ze ook als mededader vervolgd worden, bij andere magistraten (in andere ressorten) zullen die minderjarigen ongestraft blijven omdat ze als slachtoffer aanzien worden. Een “rechte lijn” is er niet. Als je gepakt wordt in Brussel, in De Panne of in Leuven voor gelijkaardige feiten, dan zul je wellicht andere “prijzen” (straffen) krijgen. Er zijn zoveel morele, individuele of kleinmenselijke factoren die in de rechtsbedeling zowel naar verdachte als naar beoordelaar toe een rol kunnen spelen : emotionele toestand, ideologische toestand, inzichten van die rechter of rechters, een onderzoeksrechter die loco optreedt voor een andere onderzoeksrechter en die om persoonlijke redenen een andere beslissing neemt,.....het is allemaal menselijk

I: Vindt u dat het vervolgingsbeleid voldoende is afgestemd op het opsporingsbeleid op vlak van deze problematiek?

R1: Dat is een heel moeilijke vraag. Normaal zou dat zo moeten zijn maar ik hoor af en toe eens andere geluiden. Bijvoorbeeld voor de derde keer heeft een bepaalde rechter opschorting van straf gegeven terwijl nochtans duidelijke bewijslast voorhanden was. Het openbaar ministerie zei nog: ‘hoe kan dat nu?’ maar de rechter beslist autonoom.

I: Hoe denkt u dat de woninginbraken door minderjarige zigeuners het best kunnen aangepakt worden?

R1: Het kan altijd beter dan nu. Er zijn altijd mensen die naïef zijn, sleutel onder de deur, enz. Het is allemaal gemakkelijk gezegd, sensibiliseren en pas op, tot er weer eens iets serieus gaat gebeuren, dan gaan ze weer een wakker worden. Is dat meetbaar? Volgens mij is dit echt moeilijk meetbaar. Zoals supra in beeld gebracht: verdachten (al dan niet minderjarigen) komen met enkelen uit de TGV in Brussel en waar zijn ze geweest? Begin maar te bewijzen waar ze, zonder identiteitspapieren noch andere documenten, waar ze vandaan komen. Daarenboven doen ze nog formeel alsof ze je niet begrijpen. Maar diegene die daarmee op een vrijdagavond geconfronteerd wordt, is zoet. Na tientallen telefoontjes her

en der zegt de rechter dan 's avonds 'Als ik ze niet kan plaatsen, dan laat ik ze gaan'. Resultaat, de week nadien heb je ze weer, of één van die drie of die vier opnieuw. De cultuur van de Roma is ook op een totaal andere leest geschoeid. Zij denken dat ze de blanken moeten bestelen wat dat is het volk dat veel geld heeft. Dat zit echt ingebakken in hun manier van doen. En dat is geen misdrijf in hun ogen. En ze leren alle mogelijke technieken om dat te camoufleren en te maskeren.

I: Het fenomeen gauwdiefstallen zit niet vervat in de definitie van 'rondtrekkende dadergroepen'. Zou men dan niet beter federaal werken op woninginbraken?

R1: Ik denk het niet, ik denk het niet. Als het een probleem is dat nationaal is, kan het federaal parket dat naar zich toe trekken. Als dat nu gauwdiefstallen zijn of oplichtingen, het federaal parket kan dat. Als het ressortoverschrijdend is, kan men een federaal magistraat aanduiden om zich daarmee bezig te houden.

R2: Ik kan die afbakening wel een stukje begrijpen. Ik kan wel begrijpen dat men eerst wil focussen op gauwdiefstallen en men dat eerst eens wil bekijken.

R1: Het ligt blijkbaar altijd wat moeilijk om in Gent iets te federaliseren, ook voor diefstallen. Ten eerste de PK geeft er blijkbaar de voorkeur aan zaken zelf in behandeling te nemen en te houden. In Veurne gebeurt het dan weer dat men veel gemakkelijker federaliseert. Hoe komt dat? Ik weet het niet. Coördineren is ook een taak van het federaal parket. Zware feiten die o, verschillende ressorten plaats vinden en een fenomeen vormen kunnen aanleiding geven tot een vergadering met vijf verschillende substituten uit andere rechtsgebieden aan wie dan de vraag gesteld wordt wie het onderzoek gaat trekken. En dan zes maanden later nog eens samenkomen om te evalueren. Dat heeft ook te maken met verbruik van Hycap. Als er een zaak gefederaliseerd is, is dat een verbruik van Hycap. Wij (FGP gent) moeten normaal op jaarbasis 16 à 17 FGP's kunnen leveren aan het federaal parket maar we komen er niet aan. Veurne bijvoorbeeld zit aan 105 %. Zie je, er zijn dingen die niet kloppen. Ook omdat ze het niet graag doen, weet ik niet waarom...

I: Is er voldoende contact tussen de lokale politiezones en de FGP op vlak van rondtrekkende dadergroepen?

R1: Ja. Ik denk het wel. Ik zeg niet dat het niet kan verbeteren. We hebben twee LVA's die alle operationele personeelsvergaderingen bijwonen en de nodige contacten leggen als het

moet. Als er een neiging is tot conflict of spanning, komen ze nog vlug af of om te bemiddelen of om ons zelf te laten tussenkomen. Dat gaat vrij goed.

I: Maar dat is puur tussen researchediensten, niet met Buurtinspecteurs omdat dit bijvoorbeeld ook in de COL vermeld staat?

R1: Soms wel. De functie van wijkagent wordt niet overal begeerd. Zijn rol is ook niet overal duidelijk. Wel, mijn wijkagent kent mij niet, daar zijn we al en schakel ze dan maar in...

R2: Ik zou een mooie spreuk willen aanhalen. “Het is van minder belang hoeveel mensen u wijkagent kennen. Het is wel van belang hoeveel mensen de wijkagent kent.” Het één hangt natuurlijk samen met het andere, daar kan je niet van uit.

R2: Dat is een probleem in Gent en in Brussel nog veel meer. Wees eens wijkagent in de Aarschotstraat, 27 nationaliteiten... Ze wonen daar vijf maanden en ze zijn weer weg, de helft staat er niet ingeschreven.

I: Stel nu dat door de lokale politie minderjarige zigeuners voor gauwdiefstal gevat worden. Een volging door de POSA, is dat haalbaar?

R1: Moeilijk. Op vlak van beschikbaarheid en POSA-capaciteit is dit zeker een probleem. Normaal gezien zou POSA beter provinciaal gestructureerd moeten zijn. In elke provincie zou voor observatie evenveel moeten zitten als hier. Budget speelt echter een doorslaggevende rol. Een observatieteam, dat is niet één auto, dat zijn er zes. Er wordt soms ook gewerkt met tegenobservanten derwijze dat men ervaren en uiterst bedreven moet zijn in zijn vak.

I: Ik kan misschien besluiten dat er binnen FGP Gent weinig tot niks behandeld wordt door zigeuners?

R1: Niet zo veel. Dit wordt meestal gedaan door de lokale. Enkel de reeksen die duidelijk en formeel resort- of grensoverschrijdend zijn worden aan de FGP toegekend.

R2: Dit zou inderdaad eigenlijk onafhankelijk moeten zijn van de dadergroep. Of het nu Oost-Europese, Roma's zijn, enzovoort, als het bovenzonaal is, dan stel ik vast dat het nog even gemakkelijk naar de lokale gaat.

Interview Commissaris van Politie Marc De Wilde (R1) en Inspecteur van politie Frank Deschuytter (R2)

(Teamleider en lid Unit 'Gauwdiefstallen' Lokale researchedienst politiezone Gent)

I: Kan u kort de taakomschrijving geven van de unit Gauwdiefstallen binnen de Lokale Recherche Gent?

R1: De unit gauwdiefstallen is voornamelijk belast met het bestrijden van gauwdiefstallen uiteraard en daarnaast eveneens met de georganiseerde winkeldiefstallen en er is aan toegevoegd dat wij alle straatcriminaliteit op Gents grondgebied ook voor ons rekening nemen.

I: Wat valt dan onder de noemer 'straatcriminaliteit'?

R1: Bedelarij, hondenpoep, je kan het zo gek niet bedenken eigenlijk. Al wat GAS-gebonden en zo meer, zit allemaal bij ons.

I: Met welke zigeunergroepen komen jullie zoal in contact?

R1: Voornamelijk nu de laatste tijd zijn het Roemenen hoewel we ook Bulgaren en Tsjechen hebben gehad in het verleden. Nu zijn het wel degelijk Roemeense dadergroepen waar we mee af te rekenen hebben.

I: Met welke criminele activiteiten houden zij zich vooral bezig?

R1: Plegen van gauwdiefstallen, oplichting, gewone diefstallen, enzovoort. Inbreuken op het Strafwetboek zijn wel goed vertegenwoordigd bij deze personen.

I: Hebben jullie zicht op de verblijfplaatsen van deze personen?

R1: De meesten zeggen niet waar ze verblijven en als ze het al eens zouden zeggen en we contacteren de collega's van de plaats van deze verblijfplaats, stellen we vast dat ze daar niet woonachtig zijn.

I: Dat is dus de regeling, dat jullie dan bellen naar het thuisarrondissement. Er wordt dan gecheckt of zij daar effectief woonachtig zijn?

R1: Het is zo, als je een minderjarige hebt met een vast adres, is het parket van de woonplaats van de minderjarige die de vervolging instelt. Als er een voogd aangesteld is, is het parket van de voogd die de vervolging instelt. Hebben ze geen adres, is het parket van de feiten bevoegd.

I: Welk parket is in de meeste gevallen bevoegd?

R1: In de meeste gevallen is het parket van de feiten bevoegd. Als je al een voogd hebt en je contacteert dan die voogd, dan stel je vast dat hij of zij ook niets weet van de activiteiten van de onder zijn of haar hoede staande minderjarige. Die voogden zijn over het algemeen Belgen die daarvoor, heb ik mij laten zeggen, jaarlijks 500 Euro krijgen. Dat houdt in dat zij de woonplaats van de minderjarige ook zouden moeten kennen, of achterhalen tenminste, maar dat lukt hen ook niet. Ik heb namelijk contact gehad met een vrouw uit West-Vlaanderen, Menen denk ik, en die wist zelfs niet dat de onder haar hoede geplaatste minderjarige zwanger was. Ze was 14 jaar en ze was al zes maanden zwanger. Ze wist ook niet waar ze woonachtig was want ze hadden ze samen met haar echtgenoot eens naar huis gevoerd. Toen ze daar aankwamen, had de minderjarige gezegd dat het kamp al opgebroken was en dat de clan vermoedelijk al naar Frankrijk getrokken was. Ze zei dat de clan haar zeker ging komen ophalen ondanks het feit dat ze geen GSM bij had dus dat is dus ook met een kluitje in het riet...

I: Hoe gaat dit dan praktisch in zijn werk? Jullie interpellieren een minderjarige en die geeft dan de naam van de voogd op?

R1: Normaal gezien wel. Indien er geen voogd is, is het een niet-begeleide minderjarige vreemdeling met alle gevolgen vandien. Dan wordt er in het algemeen ginder beslist of je een uitnodiging moet overhandigen aan de minderjarige om te verschijnen bij dienst Voogdij op die datum om dat uur. Daar gaan ze dan uiteraard niet op in.

I: Hebt u zicht op het aantal zigeuners dat gevat wordt door jullie unit?

R1: Neen. Je kan dat moeilijk inschatten. Vroeger werden we terechtgewezen omdat de nationaliteiten van zigeuners opgeschreven werden. Dit jaar heb ik dan de nationaliteiten en identiteiten moeten doorgeven van de door ons gevatte gauwdieven. Hetgeen ze dus vroeger als verbod zagen, moet nu dus weer worden toegepast.

I: Is het dan mogelijk om te weten bij zigeuners welke nationaliteit ze hebben?

R1: Wij gaan enigszins af op de naam en ook op nazicht in POLIS en PORTAL en dergelijke meer. Ze moeten toch iets opgeven van geboorteplaats en aan de hand van dit kan je dan al zeggen of het Ex-Joegoslaven of Roemenen zijn bijvoorbeeld.

I: En werken de systemen zoals POLIS goed?

R1: Neen. Dat draait niet goed. We hebben al meermaals vastgesteld dat soms iets in POLIS steekt maar niet in PORTAL en omgekeerd. Waar dit uiteraard niet zou mogen... En ook zoals we daarnet zeiden, als je een input doet, kan je het er maar uit krijgen. Je moet eerst iets inputten vooraleer de collega's het kunnen zien. Maar als de collega's niet inbrengen, kan je het dus niet zien. Ik zeg zomaar iets, een leeftijdsbepaling die is uitgevoerd, onlangs zag ik een schrijven waarin gesteld werd dat leeftijdsbepaling niet in opdracht van dienst Voogdij niet erkend wordt als wettelijk bewijsmateriaal. Dat zijn ze nu ook aan het bespreken in Brussel maar tot nu toe hebben we nog niks gehoord van de voorafgaande vergaderingen. De dienst Voogdij zou dus opdracht moeten geven om leeftijdsbepaling te doen. Ik geloof dat je drie methoden van leeftijdsbepaling zal moeten hebben maar ze gaan die drie opeenvolgend laten plaatsvinden. Dat is nog niet op wettelijke basis gestoeld momenteel.

I: Hoe gaat die leeftijdsbepaling dan nu in zijn werk?

R1: Wij bellen naar het parket en suggereren als behandelende rechercheur een leeftijdsbepaling omdat er twijfels zijn omtrent de al dan niet minderjarigheid. Dan wordt er in het algemeen mee naar het UZ gereden en er wordt dan een botscan gedaan van de hand. Dan hebben wij een zicht op de vermoedelijke leeftijd. Dan is er al dan niet voorleiding, jeugdrechter, onderzoeksrechter, dat hangt er dan van af.

I: Welke moeilijkheden ondervinden jullie bij het behandelen van misdrijven die gepleegd worden door zigeuners?

R1: Het achterhalen van die woonplaats. Veelal weten we ook niet waar de ouders zijn, dat is ook een heel groot probleem. Meestal zijn ze toevertrouwd aan de oma of zitten ze daar bij. Vooral het proberen te achterhalen van die wettelijke verblijfplaats. Dat wordt uitgebuit en ze gaan het dus niet zeggen.

I: Zijn er al huiszoekingen uitgevoerd door jullie bij zigeuners?

R1: Neen. In kampen niet. Ik geloof enkele jaren geleden wel eens in een woning in Brussel. Daar werd dan vastgesteld dat er vier à vijf moeders aanwezig waren en Piet, onze vroegere

unitleider, zei toch wel een twintigtal kinderen. Die werden 's ochtends de baan opgestuurd en 's avonds weer binnengelaten om 9 uur en ze moesten iets bij hebben. Of het nu een MP3-speler of geld was, ze moesten iets bij hebben.

I: De zigeuners waarmee jullie in contact komen, hebben die meestal buit op zich?

R1: In het algemeen hebben ze iets bij. We weten dan wel niet of het de buit is van één feit of meerdere. Als we die bendes hebben, zijn we er van overtuigd dat er in de onmiddellijke omgeving steeds een meerderjarige staat aan wie de buit wordt overhandigd. Je hebt natuurlijk die minderjarigen maar je zou natuurlijk beter zijn met het hebben van die meerderjarige. Maar tot nu toe is het ons nog niet gelukt om een meerderjarige te intercepteren. Dat ligt aan het feit dat ze zeer inventief zijn, ze zijn werkelijk getraind. Als je ziet hoe treinreizigers benaderd worden terwijl ze op een trein stappen en die meerderjarige altijd buiten schot blijft... Ze zijn ook zeer vindingrijk. Nu wij ontdekt hebben dat er 70 portefeuilles in een spouwmuur en in fietstassen staken van fietsen gestald in de onmiddellijke omgeving van het Sint-Pietersstation, gebeurt dat minder maar op allerlei plaatsen steken ze portefeuilles weg en nemen ze enkel en alleen het geld. De rest gooien ze weg. Het zijn allemaal heterdaadvattingen dat wij doen maar je moet zeer kort op de bal spelen. Je zou constant moeten aanwezig zijn.

I: Op basis van wat denkt u dat er meestal meerderjarigen in de buurt van de minderjarigen zijn?

R1: Het parket Brussel zegt dat. De feiten die daar worden behandeld, ik weet dat via substituut Verleysen, gebeuren telkens op die manier. Maar ons is dat tot nu toe nog niet opgevallen.

I: Maken die zigeunergroepen volgens u deel uit van een criminele organisatie?

R1: Zeker weten. Ze plegen feiten over gans Europa. Je kan dat ook volgen aan de hand van de leeftijd. Als nu een bepaalde bende samenwerkt en je vat die verschillende keren en verschillende jaren, worden die naar een ander land overgeheveld om daar dan dezelfde feiten te plegen. Dat gebeurt omdat ze teveel dingen op hun kerfstok hebben in België. Dan worden ze bijvoorbeeld naar Frankrijk, Nederland, Duitsland, gebracht.

I: Zijn er contacten tussen politiediensten?

R1: Ja. Eén van mijn leden, Frank, stuurt elke twee maanden foto's door van zigeuners naar het Duitse Bundeskriminalamt. Ook die BENE-vergadering daar doen we ook geregeld beroep op om vragen te stellen.

I: Momenteel is er op het federaal parket iets lopende met betrekking tot het bestrijden van gauwdiefstallen door zigeuners. Is het volgens u mogelijk om dit op federaal niveau aan te pakken?

R1: Inderdaad, het is zeer moeilijk. Moest iedereen een uniforme afwerking hebben en iedereen daar tijd aan besteden... Ik begrijp dat ook wel, politiediensten hebben niet altijd even veel geld en middelen om daarop te werken. Moest iedereen dat echter op dezelfde manier aanpakken en korter op de bal spelen, denk ik wel dat je er iets kan aan doen. Uitschakelen zal je het echter nooit doen. Zigeuners moeten namelijk overleven, het is hun leefwereld.

I: Kan u iets meer vertellen over al dan niet contrastrategieën die gebruikt worden door zigeuners?

R1: Ik ben ervan overtuigd dat zij dit zeker en vast gebruiken. Van zodra we met hen op het bureau komen en ze dragen bijvoorbeeld hun haar in een paardenstaart, hier gaan ze zitten praten tegen u en hun haar beginnen losmaken. Zeker wordt voorafgaandelijk het terrein verkend door hen om te kijken of we aanwezig in het straatbeeld. Daar ben ik van overtuigd. Ze liegen ook altijd over hun leeftijd, als dat al een contrastrategie is.

I: Met welke vervoermiddelen komen zij naar Gent?

R1: Met het openbaar vervoer. Als ze al afgezet worden met de wagen, moet je terug geluk hebben. Tot nu toe is dat nog niet gelukt dat we een bepaalde groep zagen afzetten met de wagen. Het volgen is immens moeilijk. De unit 'Inbraken' is al eens bijgesprongen om hen te volgen tot in Brussel-Zuid en dan waren ze met drie om twee minderjarigen te volgen. Ik was achtergereden met een dienstvoertuig. Binnen de drie minuten waren de rechercheurs verbrand. Het was ongelooflijk en daar zat een kind van 9 jaar tussen. Dat hoofd draaide 360 graden... Ze gaan je niet naar de grot van Ali Baba leiden, dat is een feit.

I: Winkeldiefstallen, gauwdiefstallen, diefstallen met list, diefstallen uit woningen, ... Is het één zigeunergroep die deze feiten pleegt?

R1: Ik ben er praktisch van overtuigd dat daar ook een hiërarchie in zit. Bijvoorbeeld, jij bent goed daarin, een ander in iets anders, enzovoort. Ik denk dat er een soort hiërarchie in zit.

I: De unit 'Inbraken' binnen uw dienst werkt op misdrijven die deels gepleegd worden door zigeuners, net als jullie. Is er overleg?

R1: Je moet durven praten tegen elkaar. We hebben dagelijks een briefing om hetgeen rechercheur X weet, over te dragen aan zijn collega's. Wil je dat niet doen op de briefing, ga er dan eens apart mee gaan praten maar je mag dat niet voor jezelf houden. Binnen onze rechedienst wordt er volgens mij voldoende overleg gepleegd.

I: Is de cultuur van zigeuners volgens u voldoende gekend door politiemensen?

R1: Dat niet, neen. Ik heb wel de indruk dat de laatste lichten Inspecteurs ons vlugger zouden contacteren dan vroeger. Die vragen dan tips en dergelijke. Het gebeurt wel nooit dat wij ingelicht worden van geüniformeerde ploegen die zigeuners opmerken in het straatbeeld. Van de fenomeenploegen hoor je nooit iets. Uiteraard, wij hebben ook geen radio omdat we tot de vaststelling gekomen zijn dat we vlug verbrand zijn met een radio. Het is ook onhandig, je hebt al je wapen, je handboeien, wapenstok, enzovoort. Die radio's zijn te groot. Dat is al allemaal gedurende jaren aangekaart maar als zij niet willen investeren...

I: Kan u iets meer zeggen over het gevoerde beleid van het parket Gent op vlak van zigeuners?

R1: Tot nu toe is er een goede samenwerking met het parket. Met het Brusselse parket zijn er ook goede contacten. Eens buiten Brussel is het voorbij. Die andere parketten schuiven het dan langs alle kanten van zich af. Vooral als je dan afgaat op hetgeen gezegd wordt. Een zigeuner zegt bijvoorbeeld dat hij in Charleroi in de Cora woont. Maar dat bestaat helemaal niet, dat grootwarenhuis in Charleroi. Dan nemen we contact op met Charleroi, dan is het hopeloos. Dan zijn ze zeker dat ze daar niet verblijven.

I: En wat zegt het parket Gent dan?

R1: In het algemeen moet ik zeggen dat we hier 'gediend' worden. We zitten echter met het probleem van de plaatsingen. Er is nu een regeling om ze 24 uren te houden in de veronderstelling dat er meerderjarigen zullen omkomen, vergeet het maar... Trouwens, die vertrouwenspersoon die het parket Brussel heeft ingeschakeld, die is veroordeeld onlangs tot 18 maanden effectief dus ja... Dit is dan de zogezegde 'Rom baro'. Omdat het een zeer

moeilijk te benaderen item is, zigeuners, zijn ze vanuit het parket Brussel verplicht geweest om daar toch enigszins in door te dringen om een vertrouwenspersoon te nemen. Ze wisten natuurlijk niet welk vlees ze in de kuip hadden. Wij hadden dat al door van de eerste keer dat hij hier verscheen, Muntean Florean. Parket Brussel gaf u dan opdracht om hem te contacteren en hem een kleine uiteenzetting te geven van hetgeen gebeurd was. Hij kwam dan de minderjarigen ophalen. Op het einde vond hij het al niet meer nodig om er om te komen en mochten we hen gewoon op de trein plaatsen. Ze gingen dan afgehaald worden in Brussel-Noord of Brussel-Zuid. Dat klopte helemaal niet. De man is nu veroordeeld, ik denk voor bendevoorming, criminele organisatie.

I: Wat is het aandeel van zigeuners in de feiten van gauwdiefstallen in het Gentse?

R1: Dat varieert. Het is alleszins een heel groot aandeel. Ik denk dat je bijna aan 100 % zit maar exact kan ik dat niet bepalen.

I: Diefstallen met list zijn ook typerend voor zigeuners. Wordt dit ook opgevolgd door de lokale politie Gent?

R1: Ik denk niet dat daar iemand specifiek mee bezig is in het Gentse.

R2: Op de valse agenten wordt volgens mij niet concreet gewerkt. Het zijn inderdaad ook zigeuners die afkomstig zijn van Noord-Frankrijk, uit zigeunerkampen, maar daar wordt door ons niet op gewerkt. Het probleem is dat hun uitvalsbasis het noorden van Frankrijk is en dat ze nooit twee opeenvolgende dagen op dezelfde locatie feiten zullen plegen. Dat is zeer moeilijke materie.

I: Is telefonie een onderzoekspiste die kan gebruikt worden bij zigeuners?

R1: Wij hebben dat geprobeerd, wij stimuleerden dat, maar tot nu toe heeft het parket ons niet gevolgd daarin.

R2: Brugge heeft dat onlangs gedaan en ze hebben ze kunnen linken aan feiten uit andere arrondissementen. Ze hebben dus telefonie gedaan en zagen dat ze op die bepaalde dagen in bepaalde gemeenten zaten. Ze hebben dan die gemeenten gecontacteerd en de feiten opgevraagd die gelinkt konden worden op basis van persoonsbeschrijving enzovoort. Zo hebben ze linken kunnen leggen tussen die zigeunergroep en een hele reeks misdrijven.

I: In Gent is dat blijkbaar een probleem dan?

R1: We hebben het al gevraagd maar zonder resultaat. Ik heb echter wel de indruk dat gauwdiefstallen een beetje heropgewaardeerd worden. Dat brengt echt wel iets teweeg bij oudere mensen. Ik heb de indruk met het nieuw Zonaal Veiligheidsplan dat gauwdiefstal als één van de prioriteiten aanzien wordt.

R2: Ik denk echter vanuit het oogpunt van het parket dat men zich daar afvraagt wat men zal kunnen doen met die telefoniegegevens. Politieel is dat dan wel interessant omdat op die manier aan beeldvorming van de grotere bende kan gedaan worden. Men zou dat eigenlijk iedere keer moeten doen, we vragen dat ook iedere keer... Men heeft bijvoorbeeld in Gent een feit, ze hebben die dader en daar stopt het. Ze zijn er volgens hen niet veel mee dat men meer weet over feiten in Tongeren bijvoorbeeld. Het is de 'ver-van-mijn-bed'-show. Op die vergaderingen bij het federaal parket was het een hele heksentoer om te weten te komen welke parketten welk stukje gingen doen. De federale magistraat zou dat moeten kunnen bevelen naar de lokale parketten toe. Dat was dus niet het geval. En als je dat dan hebt, moet je nog de politiediensten hebben die het werk gaan doen. Dat is slecht geregeld. Dat trekt op niks. Tijdens die laatste vergadering is dat doorgedrongen dat het vechten tegen de bierkaai zal worden. Het zal volgens ons niet lukken om dat nationaal aan te pakken. Het zou veel interessanter zijn moest de politie zelf een telefonieonderzoek kunnen beheren, zelf aanvragen, dat zou veel schelen omdat je niet meer van het parket afhangt op dat vlak. Het parket zou zich dan enkel moet bezig houden met vervolging en voor de rest wordt het onderzoek door de politie gevoerd. Dit natuurlijk in samenspraak met het parket. In Engeland en Nederland gebeurt dit allemaal op die manier. Wij verstaan het parket ook wel. Zij zullen blij zijn als hun dossier rond is en voor de rechtbank kan gebracht worden. Met verder onderzoek zijn ze ook niet gebaat.

I: Is er contact met het aanspreekpunt voor minderjarige zigeuners bij het parket Gent?

R1: Neen. Wij hebben geen specifieke magistraat in Gent. Ik zou graag een referentiemagistraat 'gauwdiefstallen' in het Gentse arrondissement hebben. Dat lukt me dus niet. Ik heb dit al diverse keren gevraagd. Ik zou dat willen centraliseren want nu wordt dit op die manier behandeld, de volgende keer anders, er zit geen uniformiteit in kortom. De magistraten hangen op de duur meer af van ons in feite. We moeten roeien met de riemen die we hebben.

I: Dus volgens u zijn er wel degelijk tekortkomingen?

R1: Ja, zeker. En je deelt die tekortkomingen mee en er wordt niets aan gedaan. Dat blijft zo.

R2: Het feit is, wij krijgen onze opdrachten niet. We moeten die opdrachten hebben om te kunnen werken maar we krijgen ze niet. Dus ja... Telefonie is daar dus een ideaal voorbeeld van. Telefonie is onontbeerlijk.

Interview Koen Goorman

(Hoofdinspecteur van politie en teamleider Unit 'Inbraken' Lokale researchedienst
politiezone Gent)

I: U bent unitleider van de unit 'Inbraken' binnen de Lokale researchedienst Gent. Kan u kort de taakomschrijving geven van deze unit?

R: De unit 'Inbraken' voert het onderzoek naar inbraken in gebouwen bewoond en gebouwen niet-bewoond, loondiefstal, gewone diefstal in mindere mate maar zoals de omschrijving zegt, de unit 'Inbraken', voornamelijk werkzaam op inbraken, rondtrekkende dadergroepen, goudbanken en allerlei aanverwanten.

I: Kan u de diverse dadergroepen opsommen die woninginbraken plegen in het Gentse?

R: Je kunt ze onderverdelen in mensen die inbreken om te voorzien in hun drugsvoorziening, dus meer drugsgerelateerd. In mindere mate krakers en dergelijke meer. Dan de rondtrekkende dadergroepen die dan voornamelijk bestaan uit Roemenen, Bulgaren, Tsjechen en zo verder. En dan nog de gewone, ordinaire Gentse inbreker van vroeger. Het gebeurt dikwijls dat die in de omgeving van de feiten woont. Dat is trouwens ook zo bij inbrekers die drugsgerelateerd zijn omdat die vaker naar gebouwen gaan om gemakkelijker aan waardevolle goederen te komen.

I: Hebt u zicht op het aantal zigeuners dat gevat wordt voor diefstallen uit woningen in Gent?

R: Momenteel niet maar het is mijn bedoeling om dat wel te hebben op termijn, om daar een zicht op te hebben. Momenteel niet omdat dat een moeilijke en een zeer gevoelige materie is maar daar blijkt nu wat verandering in te komen omdat men vanuit de maatschappij, vanuit de overheid, ook beseft dat dit wel degelijk een probleem is. Het wordt meer en meer bespreekbaar en ik heb ook de indruk dat men nu nog eigenlijk nog maar begint te meten op dat vlak.

I: Is er een hoge ophelderinggraad bij inbraken?

R: Momenteel heb ik daar weinig zicht op. De bedoeling is ook om daar in de toekomst beter zicht op te hebben. Waarom, omdat er vroeger verschillende cijfers circuleerden, van het AIK, van Gent, en je had iedere keer verschillende cijfers. Vandaar dat er nu vanuit het

beleid geldt dat de recherche de cijfers moet geven, goed, waar ik ook niet volledig mee akkoord ben maar tot daar... Moeilijk... Goed, inbraken is een moeilijke materie. Is er een hoge ophelderinggraad? Neen. Mijn bedoeling is om een hogere ophelderinggraad te hebben. Is dat moeilijk? Zeer moeilijk. Om een inbreker te hebben op heterdaad, dan moet je zeer goeie papieren hebben. Moet je een zeer goede analyse hebben en moet je zeer uitgebreid op verschillende manieren kunnen werken en dikwijls is het uit verder onderzoek dan waar de dader uit voorkomt en duurt het onderzoek dikwijls ook heel lang vooraleer je een dader kan hebben. Tenzij dat je iemand op heterdaad hebt.

I: En kan je daar preventief op werken?

R: Ja, zeker. Ieder feit bestaat uit repressie, preventie en sensibilisering. En het één kan niet zonder het ander. Met repressie alleen hol je achter de feiten aan. Als je sensibilisering en preventie hebt, en je hebt geen repressie, dan heeft het ook geen zin. Preventie is goed om de mensen bewust te maken, technopreventief advies, sensibilisering eigenlijk ook. Maar als iedereen zijn stukje daar in doet, zoals preventie en sensibilisering is niet aan recherche besteed, recherche is meer repressie. Daarom was ik eigenlijk van plan om dit jaar een project op te starten naar schoolinbraken, maar wegens capaciteitsgebrek gaat dit niet door. En daar was de bedoeling het drieluik, repressie, preventie en sensibilisering. Nu preventie, technopreventief advies, dat spreekt voor zich. Repressie, recherche, spreekt voor zich. En sensibilisering via de lokale preventie en veiligheid van Stad Gent. Daar was het de bedoeling om naar scholen toe te trekken, zich bewust te maken van het probleem, wat kan er verbeteren. Niet zo zeer het preventieve maar het sensibiliseren. Leerlingen sensibiliseren, leerkrachten sensibiliseren met alle mogelijkheden, bewustmaking. Ik ben er van overtuigd, als je dat samenbrengt, dat kan een oplossing geven. Maar het feit, het idee dat ik nu zeg, dat dat komt vanuit de recherche, is niet goed eigenlijk. Het idee zou moeten komen vanuit de preventie zelf of vanuit de lokale preventie en veiligheid of vanuit de wijkpolitie. Nu, de bedoeling is, en in de toekomst ben ik van plan om dat ook te doen als ik meer ruimte heb, om iets dergelijks op te starten, maar dan af te stoten en aan de personen te geven die het eigenlijk moeten doen. Heeft dat nut? Ja, zeker weten.

I: En bijvoorbeeld Buurt- en Informatienetwerken, die kunnen ook een belangrijke rol spelen in het detecteren van bijvoorbeeld zigeuners in welgestelde wijken. Zijn er contacten met BIN's?

R: Neen. Misschien kan dat een idee zijn. Wel is het zo dat ik bezig ben om via de wijken te sensibiliseren want dat is zeer moeilijk omdat dat een totaal nieuwe werking is en je moet de mensen daarin mee krijgen om zo naar de bevolking info te krijgen. Want dikwijls, zeker in de betere wijken, als daar iemand rondrijdt met een auto en gezien de tijd en omstandigheden en plaats daar niet thuishoort, dan weten die dat snel. En soms meldt men dat en ik heb de indruk de laatste tijd dat men dat meer en meer begint te melden naar politie toe wat positief is. Maar het is zo dat je weet, in die wijk is er daar iets niet pluis. Kan dat nog beter mijns inziens? Ja. Voor wie is die taak weggelegd? Voor wijkpolitie omdat die zeer dicht bij de bevolking leeft en omdat die zeer vlug signalen kunnen opvangen van “oei, er heeft daar een auto die dag dat uur...”, dan kan dat naar hier doorstromen en kan je rapper gaan detecteren.

I: Maar is het niet zo dat welgestelde wijken vlugger het doelwit zullen worden dan bijvoorbeeld woningen in stadscentra? En in die wijken zie je de buurtinspecteurs minder dan in het centrum. Is dat geen probleem?

R: Hoe komt dat? Het toeristisch aspect hé. Dat is mijn persoonlijke mening. Omdat je het verschil ook ziet, het soort inbraken in het centrum is anders dan in de buitenwijken. In het centrum ga je meer de drugsgelateerde inbraken hebben, misschien ook wel een stuk zigeuners, maar in de buitenwijken zie je duidelijk aan de modus operandi dat het meer zigeunergericht is. Zeker bepaalde wijken waar er goede in- en uitvalswegen zijn, trein, autosnelwegen, grote wegen, dus waar men gemakkelijk weg kan. Drongen is daar een voorbeeld van. En wij rijden daar patrouille op naar aanleiding van analyse maar dan moet je altijd een beetje geluk hebben.

I: En wanneer gebeuren die feiten dan meestal volgens u?

R: Overdag. Hiermee bedoel ik tussen 6 en 12 uur 's nachts. Het is niet zo dat het grootste deel in het holst van de nacht gebeurt. Het gebeurt ook, maar minder gezien zelfs in de namiddag of in de voormiddag feiten gebeuren.

I: En de eerstelijnsvaststellingen, gebeuren die op een voldoende professionele manier?

R: Wat ik merk, vooral bij buurtonderzoek, is dat dit de wensen overlaat. Een buurtonderzoek, lees je soms in een PV, dat ze in twee woningen gaan en één iemand is er thuis, de tweede niet en that's it. En men gaat zelfs niet meer terug of zelfs het buurtonderzoek was negatief, punt. Waar zijn ze geweest of niet? Maar dat is o zo belangrijk

want het kan soms in een klein hoekje zitten waar ze een auto gezien hebben of een persoon gezien hebben. Of waar er eerst aangebeld werd om te zien of iemand thuis was of niet.

I: Werkt uw unit op het fenomeen van rondtrekkers?

R: Wel, in die zin wordt dat toebedeeld aan ons, het ontsnapt mij maar ik denk dat dit de COL 1 is, dat er een aanspreekpunt is op dat vlak binnen de lokale. Dat aanspreekpunt ben ik en dat is Wouter bij ons. Dus wij zijn met twee. Vanaf het moment dat we een zicht hebben, dat we denken, dat kan hier een reeks zijn van een rondtrekkende dadergroep, dan wordt er een sein gegeven aan het AIK. En dat wordt dan doorgegeven aan het parket en zij beslissen wie het gaat opvolgen. En in de meeste gevallen is dat FGP, waarom, omdat dat dan meestal nationaal is want rondtrekkende dadergroepen zijn zeer mobiel hé. Vandaag worden er veel inbraken gepleegd in Gent, maar ze voelen nattigheid en dan trekken ze naar Brugge.

I: Welke meerwaarde kan een FGP bieden bij het behandelen van dergelijke dossiers?

R: De gedachtegang die daar achter zit is, denk ik, omdat die rondtrekkers die bijvoorbeeld tien feiten plegen in Gent, die plegen ook tien feiten in Harelbeke en die plegen ook tien feiten in Aalter... Dat ligt altijd een stuk gevoeliger om een lokale recherche eigenlijk, lokale recherche kan en moet buiten zijn grenzen, maar als je op de duur meer buiten je zone zit te opereren dan binnen je zone, dan denk ik, ja, dat de plaatselijke overheid een beetje nerveus gaat beginnen worden en de plaatselijke leiding, omdat dat gevoelig ligt. Dan zegt men, het is bovenlokaal dus het moet naar de FGP. En ik moet eerlijk zeggen, ik heb daar echt geen capaciteit voor. Waarom? Je kan daar zeer mooie onderzoeken in doen, maar dat zijn onderzoeken waar je veel capaciteit moet in steken en onderzoeken die zeer lang duren. Waarom? Omdat je ook dikwijls met bijzondere opsporingsmethoden zit en zo verder. Wil ik daar op werken? Jawel. Op welke manier? Dat is één, als we zien in bepaalde wijken van oei, bepaalde signalen die zeggen, er wordt daar ingebroken door zigeuners, dat we daar patrouille gaan op rijden, specifiek en daar hebben we al succes mee gehad. Daar hebben we al zigeunerkinderen mee kunnen oppakken. Dan onderzoek gaan doen maar eens we gewaar worden van bijvoorbeeld, ja, als het verder gaat, dan is het voor FGP. Ik geef een voorbeeld. FGP Brugge is met een dergelijk onderzoek bezig van feiten die in Gent gebeurd zijn. Maar die mensen, die zitten tot over hun oren in het werk want die zitten met camerabewaking in Charleroi, die zitten met een volging in Charleroi, die zijn bezig in Brugge, die zijn bezig in Gent, dus die zijn overal bezig. En nogmaals, kan dat door een lokale recherche gebeuren? Mijn inziens wel maar dat is nu eenmaal het politiebeeld lokaal-federaal.

I: Maar binnen het Gentse arrondissement zijn er lokale politiezones, bijvoorbeeld Schelde-Leie, die wel op rondtrekkers werken en dit is een toch een veel kleinere zone dan Gent?

R: Je noemt daar nu wel een uitzondering maar wat je zegt is zeer correct. Nu, Schelde-Leie heeft een zeer goede recherche, er zitten daar een paar goede mensen. Nu, de boterham van de recherche Gent is ook een stuk groter dan die van Schelde-Leie. Kijk bijvoorbeeld eens als het Gentse Feesten zijn, dan liggen de onderzoeken hier stil. Als het een ander groot evenement is, bijvoorbeeld een betoging links-rechts, dan kan je spotting gaan doen en daar wordt FGP veel minder mee belast. Vanaf het moment dat het grootscheepse actie is, dan moet je niet meer gaan onderzoeken.

I: En krijgen jullie feedback van de FGP? Als je nu bijvoorbeeld een reeks aanmeldt bij het AIK, krijg je dan nadien bericht van het resultaat van het gevoerde onderzoek?

R: Soms wel... Er zijn niet echt vergaderingen en dat is ook iets wat ik naar de toekomst toe, ook één van de punten dus en in een grootstad zijn dat zoveel punten, wat ik graag zou willen doen, bij de FGP is dat de unit Eigendommen, dat we met de unit Eigendommen, met het AIK, bijvoorbeeld twee of drie keer in het jaar, eens samenkomen en bespreken van, hoe zit dat hier met die rondtrekkers. Dat er inderdaad een lijn komt. Ik zeg nu dat aspect maar ik kan hetzelfde aspect aanhalen met de goudbanken. Nu, in de goudbanken kan je ook een werking doen. Kan je dat aan rondtrekkers koppelen? Ik denk moeilijk, soms wel, stukken niet, want ik denk niet dat rondtrekkers met hun goud naar de goudbanken gaan. Dus, op den duur moet je maken dat je het bos nog door de bomen ziet.

I: Welke problemen ondervinden jullie bij het behandelen van misdrijven gepleegd door zigeuners?

R: Minderjarigen... Het probleem, zoals op de vergadering van het federaal parket in Brussel ook gezegd, is dat men minderjarigen vooruitstuurt die heel goed gebrieft zijn wat ze kunnen en niet kunnen. Die heel goed op de hoogte zijn van de grenzen van onze wetgeving en als ze opgepakt worden en we hebben de test hier gedaan in het Gentse, in samenspraak met het Parket, dat we ze 24 uren aanhouden in het kader op de jeugdbescherming met de bedoeling dat de ouders ze komen afhalen maar de ouders komen ze niet ophalen en op het einde van de rit worden ze op de trein gezet. Met feiten die bewezen zijn, met buit die ze op zak hadden, met buit die we kunnen restitueren hebben en achteraf komen er nog vingerafdrukken voor van diezelfde verdachten uit andere feiten. We spreken hier dan over kinderen van 9, 10, 11

jaar. Maar ja, waar zijn ze? Niemand vindt hen terug. Natuurlijk is dat een probleem want je krijgt straffeloosheid.

I: Dit zijn dan duidelijk daders die een reeks hebben gepleegd. Dit moet dan behandeld worden door de FGP eigenlijk?

R: Neen. In die zin, bijvoorbeeld, we hebben er zo een paar gehad in Gentbrugge, die zijn door ons behandeld. Maar dat kan zijn dat het nog in een groter geheel past, dat ze overal in België gaan inbreken, dat men dat dan aan een FGP geeft. Uiteindelijk is het parket, want er wordt een code 10 van rondtrekkende dadergroepen opgesteld, dat beslist wie het gaat doen, naargelang de capaciteit ook die vrij is.

I: En heb je zicht op het aantal reeksen in het Gentse?

R: Neen. Dit wordt hier niet bijgehouden.

I: Maar hier start het toch waarschijnlijk, op het lokale niveau?

R: In de meeste gevallen start het inderdaad altijd lokaal, waarom, omdat de vaststellingen door de lokale gedaan worden. Dus hier start het en wordt het doorgegeven. Het is ook zo dat het AIK ook opvolgt, op basis van 't Stropken en de logboeken en dergelijke meer. Het is al geweest dat wij het niet gemeld hadden maar dat het toch in 't Stropken staat. Het is wel juist dat niet alles in het logboek staat. In ons geval leest Wouter de logboeken, 't Stropken, alé alles van informatie leest hij en de bedoeling is dat hij me daar dagelijks in brieft, op een soepele manier. Kijk, er is iets geweest, er is iets gezien, er is niets gezien, ... En zo verder hé. Kan dat beter? Ja, dat kan beter. Ik heb dat ook op die federale vergadering gezegd maar ja, kan er nog veel in gedaan worden? Ja, natuurlijk kan er nog veel in gedaan worden. Ik denk dat die heel grote onderzoeken voornamelijk bij FGP zitten maar ik volg uw redenering van, kan dat door lokale gedaan worden, volgens mij wel. Wij zouden dan wel een stuk meer capaciteit moeten hebben. Nu zou het onmogelijk zijn of tenzij ze zeggen, je moet enkel maar de rondtrekkers doen maar het probleem is, onze taart is veel groter dan alleen de rondtrekkers.

I: En welke acties worden er zoal ondernomen in het kader van woninginbraken?

R: Analyse één, patrouille, wij nemen ook deel aan actie Goliath en op het moment zelf, ad hoc, dat is mijn leuze om daar flexibel en soepel op in te spelen. Van ook eigenlijk, kijk, is dat patrouille, dan is dat patrouille. Is dat een observatie, is dat een observatie. Dat kan

vanalles zijn. Maar bijvoorbeeld ook, waar ik in de toekomst voor te vinden ben, is bij jonge gasten, zigeuners die we oppakken, om in hun vest een baken in te plaatsen. Dat staat nog allemaal in zijn kinderschoenen maar ik denk dat het door te doen en te experimenteren is, dat we gaan verder kunnen. Om zo toch te achterhalen waar die ouders wonen, want het zijn die ouders die we nodig hebben om te kunnen straffen. Om op die manier te proberen de traditionele dingen, zoals patrouille, analyse, actie te nemen maar ook als we bij die actie vattingen doen, naar de toekomst toe maar “first things first” zoals ik al zei om bijvoorbeeld een baken in een vest in te naaien om zo een volging te kunnen doen. We hebben ook nog de actie GIPA en dat is uitsluitend van onze unit. Dat staat voor ‘Gerichte Inbraken Patrouille’. Dat is, als we zien dat er op een bepaalde plaats veel inbraken gebeurd worden, plaats tijdstip, dan gaan we op die locatie patrouille gaan rijden. Bijvoorbeeld de laatste keer was vorige week zondag, we zagen dat er de zondagnacht veel inbraken gebeurden in Nieuw-Gent en Drongen, dat we in Nieuw-Gent langs de spoorlijn, Sint-Pietersstation patrouille gereden hebben en dat we dit ook in de buitenwijken van Drongen gedaan hebben. En dan zie je inderdaad dat er veel minder inbraken zijn maar ja...

I: Hebben patrouilles na de feiten wel zin want de kans is volgens mij toch klein dat er een nacht later terug inbraken gepleegd worden in diezelfde zone?

R: Als je niets doet natuurlijk... Het heeft volgens mij wel zin maar ga je het daarmee oplossen, neen... Waarom, omdat je weer op dat lokaal niveau bezig bent. Heeft dat zin? Ja, maar dat is een onderdeel van maar daar zitten we terug met die capaciteit hé. Als je capaciteit hebt, waarbij je een ploeg hebt die onderzoek kan voeren, een ploeg die anonieme patrouilles kan uitvoeren, dat is natuurlijk het ideale en ga je veel meer resultaten hebben maar zo werkt het niet. Het is ofwel het één of andere. En soms alle twee maar dan is het veel langer in tijd gestrekt.

I: Zouden de zigeuners die gevat worden door de unit ‘Gauwdiefstallen’ dezelfde kunnen zijn als diegene die behoren tot jullie dadergroep?

R: Volgens de info die ik nu heb en volgens de vergadering op het federaal parket blijkt van niet. Blijkbaar kan dat onderverdeeld worden in namen, in clans, en zijn het andere die voorkomen bij gauwdiefstallen dan bij inbraken. Wat wel zo is, is dat de werkwijze juist hetzelfde is. Men is zeer mobiel, men is zeer inventief, zeer creatief.

I: Kan men volgens u bij die zigeuners spreken van een criminele organisatie?

R: Ja. Het is de bedoeling dat men gaat naar mensenhandel of naar criminele organisatie. Onder andere in Luik heeft men daar al succes mee gehad. Maar dat is de reden van die baken te plaatsen, van die observatie, van die camera te plaatsen, om te zien, zit er een criminele organisatie achter? Die kinderen doen dat niet uit hun eigen hé. Die zeggen niet op een dag van, we gaan eens gaan inbreken. Die weten heel goed, doelgericht, waar ze moeten inbreken, wanneer, als ze gepakt worden wat ze mogen zeggen en niet mogen zeggen, vandaar dat ze verschillende aliases hebben, ze hebben geen identiteitspapieren bij, ze geven iedere keer een andere naam op, dus die weten heel goed wat ze doen, dat is omdat ze getraind zijn, omdat ze gebrieft zijn. Ik denk dat dit toch één van de kernpunten is van een criminele organisatie. Maar het is natuurlijk zeer moeilijk om dat te doen maar dat is inderdaad een groot onderzoek.

I: Zijn er volgens u tekortkomingen bij politie en/of justitie bij het bestrijden van criminaliteit gepleegd door zigeuners?

R: Ja. Eén, capaciteit. Ik heb het al gezegd, ik heb vijf man, chercheurs... Daarmee ga ik geen, al die dadergroepen die in het Gentse zijn, al die feiten ga ik niet oplossen. Dat is onmogelijk. Dus je moet ergens korpsbreed gaan werken maar dat is ook niet gemakkelijk als het geen prioriteit is. Want om overal te gaan bedelen voor volk en te proberen daar het beste van te maken... Justitie probeert dat ook maar ik zou ook durven zeggen dat het ook een politiek probleem is. Ik denk, tot een jaar geleden nog als men het woord 'zigeuner' uitsprak en op de materie van rondtrekkers, werd men bekeken als een racist. Nu is dat gelukkig enigszins gedraaid omdat men ook inziet dat het een feit is. Dus, justitie laat die jongeren gaan maar op zich verwijzen zij naar de politiek omdat ze de elementen, de wetgeving, niet hebben om ze aan te houden. Dus zijn er tekorten bij politie en justitie, ja, maar onrechtstreeks is dat ook een gevolg van politieke prioriteiten. En, als ze er een prioriteit van maken en men steekt er genoeg capaciteit op, gaat men er de vruchten van plukken.

I: Wat denkt u over het gevoerde beleid door het Parket Gent met betrekking tot zigeuners?

R: Ja... Dat is geen gemakkelijke vraag. Eén, hoewel ik dat wel ondervinden heb als ik naar het parket in Brussel ging, dat men die, ja, hoe moet je het zeggen, dat men die aap niet graag op zijn schouder zet. Omdat men weet, het is een hele boterham werk, en het is een kettingreactie, vandaar dat de lokale parketten ook schrik hebben om die aap op hun mouw te zetten. Ik word dat ook gewaar, ik zeg het voorzichtig, als ik in het begin wat druk zette, druk is een groot woord, op het parket, werd ik gewaar dat men onder voorbehoud handelde. Men

was positief en initiatiefvol maar toen voelde ik een onderliggende, hoe moet ik het zeggen, dat men de aap op de mouw ging krijgen. Zeker op die vergaderingen op het federaal parket in Brussel kwam dat wel naar boven. Wat ik enigszins begrijp maar langs de andere kant, als iedere zo reageert en doet, dan gaat er ook niet veel in huis komen. Vandaar denk ik wel dat het goed is dat dit gecoördineerd gebeurt door het federaal parket maar dat het federaal parket zou moeten hebben. Zoals het nu zat, moest het federaal parket bijna smeken om capaciteit. Het federaal parket zou op dat vlak, wat mijn inziens wel een federale materie is, omdat dit over gans Europa zit, waar het van daaruit gecoördineerd wordt maar dat het federaal parket zou kunnen zeggen van “kijk, dat lokaal parket gaat dat doen en dat lokaal parket gaat dat doen”. Nu, waaruit wel blijkt dat het grootste deel rond het Brusselse zit en dat het Brusselse parket weer overbelast gaat worden. Men moet dan maar voorzien in een verschuiving van mankrachten maar ik denk dat men dan terug op het politiek niveau komt. Nu, op het plaatselijke parket, als je op gebied van acties op lokaal niveau, krijgen we de medewerking tot we terug op het punt komt van minderjarigen. Ja, daar wringt het schoentje. Ik zou graag een overleg hebben met alle geledingen zowel hulpverlening als repressief beleid en dergelijke meer, om rond de tafel te zitten, om het probleem aan te pakken. Ik heb dat geprobeerd, dan is die vergadering op het federaal parket via de gauwdiefstallen daar tussen gekomen, heb ik daarin meegedaan maar dat was dan specifiek voor de gauwdiefstallen. En daar is het ook enkel maar repressie. Het heeft geen zin, ik heb dat ook gezegd tegen Luc Paulussen van DJB, dat wij 100 dossiers oplossen en 100 minderjarigen gaan oppakken als ze ze allemaal gaan laten gaan. Ik kreeg daar ook het antwoord “Het is een politieke beslissing”. Maar goed, als politiedienst mag je dan gelijk welke BOM-wetgeving en technieken, tactieken, gebruiken, dat heeft geen enkele zin. En dat was mijn bedoeling, om met een afvaardiging van jeugdrechters samen te zitten om desnoods op arrondissementeel vlak met hen samen te kijken van “kijk, we hebben twee jongeren, dat ze in het kader van jeugdbescherming kunnen opgevangen worden in opvangcentra, desnoods in gesloten opvangcentra speciaal dan eventueel voor zigeunerkinderen”, maar dat ligt weeral gevoelig en dergelijke meer maar tot dat de ouders er om komen. Want ik vind het, vanuit het oogpunt van jeugdbescherming, dat je het niet kunt maken, je moet je inbeelden hé, dat je een kind van 8 jaar de trein opzet zonder begeleiders. Ik denk dat, als je dat met een Belgische ouder doet, dat het moord en brand is. En bij zigeuners is dat normaal. En op dat vlak mis ik steun. Het is zo van “Het is mijn probleem niet” en als je dat aankaart, ja, dan schuift men dat door naar de politiek, schuift men dat door naar het federale. Moest ik meer ruimte hebben binnen de unit, zou ik dat wel willen verwezenlijken om daar de ganse keten bij te betrekken van

repressie, buurtwerking, preventie, hulpverlening, ... maar ik denk dat er nog een lange weg af te leggen is omdat men nu focust op het repressieve maar als er geen gevolg is, zowel naar opvang als opvolging toe, dan is het dweilen met de kraan open, punt...

I: Volgens u is enkel een repressieve aanpak op federaal niveau onhaalbaar?

R: Terug hetzelfde, je voelt wel goede wil bij de federaal procureur, maar gewoon omdat het politieke schoentje weer knelt is men beperkt. Eén, dat men blijkbaar op federaal niveau naar de lokale parketten zeer voorzichtig is, dat dit zeer gevoelig ligt, en dat men niets kan doordrukken. Met als gevolg, dat men weer in die cirkel komt, dat men weer dossiers gaat clusteren, wat op zich goed is en onderzoeken gaat centraliseren, ik heb dat toen ook aangehaald maar ik vond het een beetje dovemansoren, uiteindelijk, het federaal parket ligt er ook niet wakker van. Dat is die opvolging, wat daarna, wat dat is het probleem... Want wat zie je, dat er enorm veel info is, enorm veel info, en het is zeer positief dat het gecentraliseerd wordt, maar wat daarna? En daar is geen antwoord op en dat is juist het probleem.

I: En hebt u de indruk dat de Gentse parketmagistraten voldoende op de hoogte zijn van deze problematiek?

R: Sommige. Zo heb ik inderdaad iets meegemaakt waar we minderjarige zigeuners opgepakt hebben tijdens een actie, die hadden een inbraak gepleegd, waar wij de referentiemagistraat van rondtrekkende dadergroepen ingelicht hebben van de actie, de werkwijze uitgelegd hebben, die er achter stond, waarbij de jeugdparketmagistraat werd ingelicht van de werkwijze, alsook de parketmagistraat van wacht, en dan kom je tegen als je die inlicht dat die er toch een andere denkwijze op nahouden, van "Zouden we ze wel opsluiten?". Terwijl de afspraken met de referentiemagistraat duidelijk gemaakt waren, dat men daar toch moeilijkheden heeft om die minderjarigen op te sluiten. En men laat ze liever zo op de trein zetten, dan ze te weerhouden. Terwijl het gevaarlijker is om ze zomaar op de trein te zetten, 8, 9, 10, 11 jaar oud, dan om ze te weerhouden wat uiteindelijk veiliger is. Dus, daar voel je ook inderdaad dat er geen voeling is. Ik moet wel zeggen, op die vergadering in Brussel, dat de verantwoordelijke van het jeugdparket van zigeuners, dat die wel redelijk tot zeer goede voeling mee had. Wat ik hier in het Gentse wat mis... Behalve de referentiemagistraat rondtrekkers maar ik heb niet de indruk dat men daar in het parket van Gent een prioriteit is.

I: Gebeurt het soms dat via sporenopname vingerafdrukken gevonden worden van zigeuners, bij vaststellingen van een woninginbraak in Gent, die afkomstig zijn van iemand die ook feiten gepleegd heeft elders?

R: Dat gebeurt... Onder een alias. Daarmee dat men in een PV, is de afspraak, via de vergadering met het federaal parket en dergelijke meer, als men een identiteit krijgt want vandaag heten ze Pol en morgen heten ze Pier, om het batchnummer te schrijven van de vingerafdrukken. Dus men gaat niet meer werken op identiteit maar wel op batchnummer. En aan de hand van dit nummer kan men zien of het dezelfde zijn of niet. Aan de hand van een naam is het een zodanig kluwen dat men met verschillende namen staat gesignaleerd dat men daar niet meer aan uit raakt. Vandaar dat men enkel en alleen nog werkt op batchnummer en dan ook vraagt om in het PV te vermelden welk batchnummer bij de persoon hoort. Als er zo'n positieve match is, als er vingerafdrukken gevonden worden, dan wordt die persoon gesignaleerd in de hoop dat hij ooit eens opgepakt wordt. Als het labo een vingerafdruk heeft, krijgen wij een kopie van het proces-verbaal en het origineel gaat naar het parket. Ik heb mij daarvoor ingelicht bij de referentiemagistraat en zij sturen dat dan naar federaal of lokaal, naar Nazareth of naar Brussel of naargelang vanwaar het komt... Waarom? Omdat ik gewaar word, als wij dat krijgen en wij beginnen daarop te werken, maar dat het parket dat dan doorstuurt naar een andere zone en wij werken er dus ook op, dat er dubbel werk gebeurt. En als we er op werken, dan lichten we de betrokken magistraat in van "kijk, we gaan er op werken". Dan weten ze dat ze geen kantschrift moeten sturen naar een andere zone.

I: Hoe gebeurt de leeftijdsbepaling van zigeuners in het Gentse arrondissement?

R: Botscan. Gebeurt dat bij zigeuners, ik heb het nog niet geweten.

I: Bestaat daar een richtlijn over?

R: Ja, een algemene richtlijn van botscan maar niet specifiek naar zigeuners toe. Nu, als je één hebt van 8, 9, 10 jaar oud, dat dit redelijk duidelijk is. Als het rond de 16 draait, is er wel twijfel. Dat heb ik nog niet meegemaakt en waarom, omdat men vanuit het zigeunermilieu zeer goed op de hoogte is van de wetgeving, vanaf 14 jaar kan men naar Everberg gestuurd worden, onder de 14 jaar niet. Dus men zal maken dat die minderjarigen meestal onder de 14 jaar zijn. En zelfs liefst onder de 12 jaar en waarom, omdat men onder de 12 jaar zelfs niet

plaatst in een gesloten instelling. Men gaat dus maken bij de zigeuners dat de daders jonger zijn dan 12 jaar. Men is dus zeer goed op de hoogte van die wetgeving.

I: Wat is de buit bij dadergroepen zoals zigeuners?

R: Juwelen, multimedia, alles wat makkelijk meeneembaar is. Geen grote zaken zoals een TV, want waarom, je kan er moeilijk mee op een trein stappen. Bijvoorbeeld die kinderen die wij hebben aangetroffen, die hadden een gouden ketting mee en een ring en dat zat gewoon in hun zak en als je ze daarmee oppakt, dan zeggen ze dat het van hen is. Natuurlijk, als je kijkt in een trouwring waar de naam in staat, dan zie je ook wel dat het niet van zigeuners afkomstig is.

I: Wat gebeurt met die juwelen volgens u?

R: Naar hun thuisland, bewaren in hun zigeunerkampen, maar nu, dan spreek ik zuiver uit van reportages die ik zelf gezien heb, in Italië en dergelijke meer, dat men daar hun rijkdom mee gaat vergaren en doen maar ik denk niet dat men bijvoorbeeld hier naar een goudbank gaat om hun juwelen te verzilveren. Laptops, fototoestellen en zo, die makkelijk meeneembaar zijn, die worden ook gestolen. Maar wij weten als wij inbraken zien in buitenwijken, betere buitenwijken die bij goede uitvalswegen liggen en dergelijke en er zijn veel juwelen weg, dan is er al een groot vermoeden dat het om zigeuners gaat. Zeker als je de modus operandi ziet, aanbellen aan de woning, langs de achterdeur, steen in het raam, via klein raam binnengeraakt, de ordinaire manier hé, in combinatie met de buit...

I: Plegen meerderjarige zigeuners volgens u diefstallen uit woningen?

R: Jawel maar men gaat vooral minderjarigen voor de kar spannen. Onlangs hadden we bij een bepaalde inbraak een spoor van een bepaald voertuigtype met een meerderjarig zigeunertype en een minderjarig zigeunermeisje. En het meisje ging naar de woning en kwam terug met een grote zak vol gerief. Tja, dan weet je het wel... En er waren ook juwelen weg. Dus ja, soms is het een combinatie. Soms gebeurt het ook afhankelijk van de clan, denk ik, welke origine dat het is.

I: Hebt u ervaring met het optreden van vertrouwenspersonen bij minderjarige zigeuners?

R: Dat is zeer moeilijk bij minderjarigen omdat we niet weten waar ze wonen, omdat ze hun adres niet opgeven, omdat ze zeer goed weten als we de ouders vinden, dat dit hun zwak punt is. Dus men probeert alles te doen om de ouders niet te vinden. Dus heb je geen

referentiepunt, geen enkel punt waarnaar je kan terugkoppelen van verantwoordelijkheid. Dus is het ook zeer moeilijk om een voogd te vinden. En als men naar de dienst Voogdij belt, kom je van een kale reis terug, ze hebben allemaal een voogd maar de voogd weet niks. Het is een beetje verloren werk.

I: Hoe werkt het principe van de dienst Voogdij?

R: Dan neem je contact op met deze dienst en dan krijg je al zeer vlug het antwoord dat er geen plaats, geen tijd en geen ruimte is. Dat is het, dat kan je de telefoon weer toeleggen.

I: En staat die in verbinding met het parket?

R: Neen. Die dienst hangt af van Binnenlandse Zaken. Het idee daarachter is goed, dat je een voogd hebt die hun doen en laten weet. Maar dat is niet zo. De voogd kan ook niet meer opvolgen. Die zijn zodanig mobiel, je kan die niet leiden, je kan die niet coachen. Die doen juist wat hen belieft en waar ze goesting in hebben. En van jongsaf worden ze daar al in getraind. Ook bij achtervolgingen... Het is zeer moeilijk hen te volgen hé. Je bent direct verbrand. Dat men ook weet, bepaalde technieken om te achterhalen hoe ze het moeten doen om iemand kwijt te spelen, hoe ze moeten weten als ze gevolgd worden en dergelijke. En dat blijkt ook uit gesprekken met andere mensen die er ervaring mee hebben. Zij gebruiken dus wel degelijk contrastrategieën.

I: De ophelderingsgraad van diefstallen uit woningen is dus niet te achterhalen binnen Gent?

R: We gaan dat wel kunnen zien. Het is momenteel wel veel werk maar het moet allemaal tussenin gebeuren. Het kost allemaal dubbel tijd en werk omdat het geen prioriteit is. Dat is zeer moeilijk want je moet op de vrijwillige medewerking rekenen van mensen die je voor u wil inspannen.

I: En binnen de Lokale Recherche Gent is er geen misdrijfanalist?

R: Neen.

I: En zou dit interessant kunnen zijn?

R: Ja, zeker, natuurlijk wel. Nu ga ik van de behandelde dossiers van inbraken kunnen zien, hoeveel dat we er behandeld hebben van rondtrekkende dadergroepen en van zigeuners omdat ik dat in tweeën gesplitst heb. Je hebt enerzijds BIRD, rondtrekkende dadergroepen, maar dat zijn allemaal zigeuners. Aanvankelijk zaten zigeuners daar zelfs niet in maar nu wel.

Vroeger zei men sedentairen maar nu zegt men op overlegfora ook al zigeuners. Het probleem is echter weer capaciteit. Ik moet me aanpassen aan het beleid. Het beleid beslist van “Kijk, voor ons is het belangrijk, wij moeten weten hoeveel pogingen, hoeveel inbraken in gebouwen bewoond, enzovoort.”. Korpsbreed. Als je weet dat er maandelijks gemiddeld 150 à 200 inbraken zijn, als je dat korpsbreed moet opvolgen, dat is bijna niet doenbaar voor een recherche. Want uiteindelijk zijn we rechercheurs en geen misdrijfanalisten. Dus als je daarbij nog eens de rondtrekkende dadergroepen moet filteren, dat is onmogelijk. Dan kan je geen researchewerk meer doen. Hier bij de lokale in Gent wordt niet aan misdrijfanalyse gedaan. De cijfers worden niet geïnterpreteerd wat eigenlijk heel belangrijk is voor researchewerk. Niet alleen voor inbraken, ook voor autocriminaliteit, enzovoort. Als die professoren hier waren, schoten ze van hun stoel als we zeiden dat hier geen misdrijfanalist was. En dat is onze taak niet want wij moeten rechercheren aan de hand van die analyse. Als wij de tijd moeten steken in die analyse, is dit tijd die niet kan opgevuld worden met rechercheren. En we moeten actie doen, op het terrein doen, ...Dat kan niet. Daarmee, ik moet prioriteiten leggen, bijvoorbeeld het project schoolinbraken aan de kant. Ik kan niet anders.

I: Zijn zigeuners prioriteit voor u?

R: Ik probeer daar een prioriteit van te maken. Ik ben ervan overtuigd dat, indien men hen goed in kaart brengt, de inbraken in Gent gaan dalen. Ik zal het daar niet alleen eens mee zijn. Dan moet men u de middelen geven. Het is niet door mij vijf man te geven die loondiefstallen, goudbanken, garagediefstallen, enzovoort doen, dat lukt gewoon niet. Het is daarom mijn grote uitdaging om korpsbreed te werken. Ik zie dat bijvoorbeeld door specifiek en niet-specifiek te werken. Bijvoorbeeld door patrouilles. In sommige wijken lukt dat. Als het specifiek is, bijvoorbeeld in die wijk gebeuren er veel inbraken door die dadergroep, dan ga je specifiek werken. Dat kan door samenwerking. Ik heb het al gezegd, in oktober hebben we een actie gedaan waar we zigeuners geïnterpelleerd hebben, dat was in samenwerking met de wijk en met fenomenen. Dat werpt zijn vruchten af, die korpsbrede werking. En daarbij wil ik die buurtonderzoeken ook verbeteren. Mijn rechercheurs kunnen toch niet alle buurtonderzoeken gaan doen van alle inbraken. De buurtinspecteurs en de interventieploegen kunnen dat ook goed doen maar dat moet gesteund worden door het beleid. Ik moet werken met de mensen en middelen die ik heb.

Interview Luc Luyckx

(Hoofdinspecteur van politie en verantwoordelijke Lokale researchedienst politiezone
Schelde-Leie)

I: Heeft de researchedienst binnen uw politiezone ervaring met het behandelen van criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen?

R: Jaarlijks hebben we toch een aantal maal te maken met criminaliteit door zigeuners gepleegd. Het gaat dan voornamelijk over inbraken in woningen, diefstal van metalen, oplichting, wisseltruc, enz. Binnen onze zone hebben we naar schatting jaarlijks ongeveer een 20 à 30-tal feiten van voornoemde criminaliteitsvormen.

I: Over welke zigeunergroepen gaat het hier?

R: Naar mijn mening en op basis van ervaring, gebeuren de meeste diefstallen door Roma-zigeuners, waarbij vaak minderjarigen worden ingezet. De feiten van oplichting en wisseltruc gebeuren vaak door de gekende zigeunerfamilies met namen als Modeste of Boudain.

I: Worden zigeunergroepen die seriële inbraken plegen binnen uw politiezone, aanzien als rondtrekkende dadergroep?

R: Dit is afhankelijk van het aantal feiten dat naar aanleiding van het verder onderzoek kan worden aangetoond. Bij slechts één inbrakenreeks binnen de zone, enkele feiten, worden zij door ons niet als rondtrekkende dadergroep beschouwd.

I: Wat is het voordeel dat zij al dan niet als rondtrekkende dadergroep beschouwd worden?

R: In feite is de term “rondtrekkende dadergroep” geen term uit het Strafwetboek en heeft het in het kader van het verder onderzoek geen enkele meerwaarde. Onze “kapstok” is “Vereniging van misdadigers” of “Criminele Organisatie”. Als onderzoeker heeft het in het kader van het onderzoek volgens mij van geen belang of het al dan niet om een rondtrekkende dadergroep gaat... Wat wel een voordeel kan zijn, maar dan voornamelijk op niveau parket is het feit dat indien een dossier als “rondtrekkende dadergroep” beschouwd wordt, er makkelijker kosten worden gemaakt inzake ondermeer telefonie.

I: Kan uw politiezone het op capaciteitsniveau aan om op rondtrekkende dadergroepen te werken? Wordt de volledige researchedienst hiervoor ingeschakeld?

R: Binnen onze zone beschikken wij over 6 rechercheurs en 1 Calogpersoneelslid. Het werken op een rondtrekkende dadergroep (dit is niet specifiek zigeuners – vaak zijn onze onderzoeken gericht naar voormalige Oostblokkers) levert normaal weinig probleem, daar een groot deel van onze capaciteit naar inbraken in woningen is gericht. Afhankelijk van de stand van het onderzoek, wordt normaal gezien het verder onderzoek door 2 à 3 leden van de recherche verder gezet. In het verleden werd in dergelijke onderzoeken wel bijstand verleend door leden interventie en/of leden interventiekorps. Zij vervullen opdrachten zoals het bekijken van observatiebeelden, de input in Laetitia, het ophalen of overbrengen van overtuigingsstukken naar de griffie, teruggave van materiaal, het uitvoeren van een fotovoorlegging, de inventarisatie van het resultaat van een huiszoeking, enz.

I: Zijn er onderzoeksmatig moeilijkheden bij het aanpakken van criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen?

R: De feiten (zoals vermeld voornamelijk diefstallen) gepleegd door zigeuners geven tal van moeilijkheden in de aanpak.

Allereerst hebben we de (geveinsde) minderjarigheid. Indien de verblijfplaats is gekend (zoals vaak “een” zigeunerkamp in CHARLEROI) is het Parket van verblijfplaats bevoegd. In Charleroi bekommert men zich weinig om de feiten gepleegd buiten de eigen zone en worden bijgevolg de minderjarigen meestal vrijgelaten...

In het andere geval dat op de één of andere manier het Parket GENT zich toch gelast met de minderjarigen, zitten we vaak geblokkeerd in het onderzoek door het feit dat de Jeugdrechter zich bekommert om de minderjarige en geen verder opdrachten inzake telefonie / huiszoeking en dergelijke meer uitvaardigt..... Een alternatief is een nevendossier openen tegen de volwassen zigeuners, die de minderjarigen zouden “sturen”, maar mijn ervaring is dat dit niet steeds het geval is. De levenswijze en cultuur van de zigeuners is compleet anders dan de onze... de kinderen zijn in hun cultuur veel sneller volwassen, en gedragen zich ook zo – het is niet uitzonderlijk minderjarigen van 14-15-16 jaar te hebben die reeds moeder zijn, en waarvan de vader ook minderjarig is. Dezelfde minderjarigen besturen bijvoorbeeld met alle gemak een voertuig, roken, verbruiken alcohol.

Zij hebben dus soms reeds zelf “een gezin” waar zij moeten voor zorgen en waar zij voor “inkomsten” moeten zorgen.....

In de meeste gevallen van heterdaad binnen de zone, blijkt dat niet de volwassenen de jongeren brengen, maar dat de minderjarigen zelf met het voertuig tot bij ons komen – hetzelfde geldt voor zigeunertjes die met de trein komen – ook hier zijn geen volwassenen te bespeuren.....

Een tweede probleem naar onze ervaring is het feit dat het telefonieonderzoek bij zigeuners niet de resultaten oplevert zoals in andere onderzoeken – hun aantal contacten zijn vrij beperkt, weinig buitenlandse contacten,..... we zien dat ze vaak in kleine (vaste) groepjes gaan inbreken, waarbij zij niet in contact staan met elkaar.... Ook het eventuele afluisteren van de gesprekken levert problemen op met betrekking tot het vinden van een beschikbare tolk.

I: Hoe is de leeftijdsbepaling van zigeuners geregeld binnen het arrondissement Gent, bij twijfel rond minder- of meerderjarigheid?

R: Vorig jaar werd in een onderzoek van onze diensten blijkbaar een precedent geschapen, waar zou op verder gewerkt worden, tot op heden hebben wij hiervan nog niets verder vernomen....

Momenteel is het zo dat bij twijfel van de politiediensten / aanwijzingen, er een botscan van de (geveinsde) minderjarige wordt uitgevoerd. Deze methode is echter ene met een grote “marge” (anderhalf tot twee jaar), waarbij bij de minste twijfel bijvoorbeeld een negentienjarige met een marge van twee jaar, als een zeventienjarige wordt beschouwd.... En een 16-jarige met een marge van 2 jaar, nooit als 18-jarige zal beschouwd worden....

In het hiervoor vermeld precedent, werd de botscan gecombineerd met een orthodontologisch onderzoek, waarbij de leeftijds marge kan beperkt worden tot ca 6 maand....

I: Wat is volgens u het aandeel van zigeunergroepen in de woninginbraken binnen het grondgebied van uw politiezone?

R: Zoals reeds vermeld, worden naar eigen ervaring een groot deel van de woninginbraken gepleegd door voormalige Oostblokkers – De feiten gepleegd door zigeuners maken in onze zone naar schatting ca 10% uit (dit jaar vermoedelijk reeds iets meer).

Wat wel opvalt is dat het voornamelijk dag- of vooravondinbraken betreffen, daar de andere feiten vaak 's nacht gebeuren...

I: Is er een hoge ophelderinggraad bij woninginbraken in uw politiezone?

R: Dat hangt af van jaar tot jaar en exacte cijfers kan ik hier niet op kleven, doch we kunnen stellen dat afhankelijk van jaar tot jaar er toch gemiddeld een 5-tal groepen per jaar worden opgespoord of aangehouden.

I: Maken zigeunergroepen die seriële woninginbraken plegen volgens u deel uit van een criminele organisatie?

R: Volgens mij maken de zigeunergroepen geen deel uit van een criminele organisatie, maar maakt het inbreken gewoon deel uit van hun "cultuur"... Het aantonen dat het een "gestructureerde vereniging is van meer dan twee personen, die duurt in tijd, met als doel feiten plegen...., om vermogensvoordeel te verkrijgen..." denk ik dat dit voor de Rechtbank moeilijk zal aangenomen worden, daar de structuur niet bestaat om feiten te plegen, maar de structuur, hun familieband betreft..... Vereniging van misdadigers daarentegen kan men volgens mij makkelijk toepassen....

I: Is het vervolgingsbeleid voldoende afgestemd op het opsporingsbeleid op vlak van zigeunergroepen?

R: Hierbij komen we opnieuw bij de problematiek van de minderjarigen, waarbij er niet echt "vervolging" bij te pas komt....en waarbij alle opsporingen teniet worden gedaan....

I: Welke tekortkomingen zijn er volgens u op politieel en/of justitieel vlak binnen het gerechtelijk arrondissement Gent bij de aanpak van criminaliteit gepleegd door zigeunergroepen?

R: Zoals vermeld kan er tegenover de minderjarigen weinig worden gedaan, zowel qua vervolging, als qua opsporing..... het feit om de (minderjarige) verdachten te lokaliseren, eventueel betrokken volwassenen te identificeren, het helercircuit bloot te leggen enzovoort, denk ik dat er enerzijds een inzet van de Speciale Eenheden en Bijzonder Opsporingsmethodes dienen worden toegepast, en dan in nauwe samenwerking met het thuisarrondissement dient worden opgetreden.....

